

HOOGHEEMRAADSCHAP
**DE STICHTSE
RIJNLANDEN**

Begroting 2022

Koersvast en toekomstbestendig

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Koersvast en toekomstbestendig	5
1.1 HDSR 2022	5
2. Introductie Begroting 2022	6
2.1 Effectindicatoren	6
2.2 Financiële ontwikkeling	8
2.3 Leeswijzer	9
3. Begroting in één oogopslag	10
4. Thema's	14
5. Waterveilige leef- en werkomgeving	17
5.1 Waterkeringenbeheer	17
5.1.1 Sterke Lekdijk (strategische lijn)	17
5.1.2 Regionale keringen	20
5.2 Muskusrattenbeheer in eigen gebied	22
5.3 Calamiteitenzorg	23
6. Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	25
6.1 Watersysteembeheer	26
6.1.1 Bodemdaling veenweide (strategische lijn)	26
6.1.2 Bestandsbeheer, grondwater	28
6.1.3 Exotenbestrijding & Baggeren	28
6.1.4 Extra beheer en onderhoud t.b.v. biodiversiteit en gezond water	29
6.1.5 Overdracht oevers aan de gemeente Utrecht	29
6.1.6 Huisvesting buitendiensten waterbeheer	29
6.1.7 Ingebruikname en beheer Vidente	29
6.1.8 Watergebiedsplannen/raamwaterplannen	29
6.1.9 Opbarsting/ opveren slootbodem Kortrijk/Portengen	30
6.2 Beperken gevolgen klimaatverandering	31
6.2.1 Toekomstbestendig watersysteem (strategische lijn)	31
6.2.3 Grondwater kwantiteit	34
6.3 Gezond water	35
6.3.1 Gezond water (strategische lijn)	35
7. Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	38
7.1 Zuiveringsbeheer	38
7.1.1 ZUIVERe ontwikkelingen (strategische lijn)	38

7.1.2	Medicijnresten en nieuwe stoffen.....	39
7.1.3	Slibstrategie.....	39
7.1.4	Herinrichting oude rwzi-terrein Utrecht.....	40
7.1.5	Renovatie rwzi Zeist/Bunnik.....	40
8	Waterbewust leven en genieten van water.....	43
8.1	<i>Genieten van water</i>	43
8.1.1	Waterbewust leven (strategische lijn).....	43
8.1.2	Vaarverkeer.....	44
8.1.3	Zwemwater.....	44
9	Bestuur, middelen en maatschappij.....	46
9.1	<i>Vitale overheidsorganisatie</i>	46
9.1.1	Duurzaamheid (strategische lijn).....	46
9.1.2	Ruimtelijke ontwikkeling / Omgevingswet (strategische lijn).....	49
9.1.3	Samen met.....	50
9.1.4	Digitale transformatie (strategische lijn).....	50
9.1.5	MID-GIS.....	52
9.1.6	Educatie en communicatie.....	53
9.1.7	Toekomstbestendig begroten (strategische lijn).....	54
9.1.8	Toekomstbestendige organisatie.....	54
10	Kredieten en investeringsbegroting 2022.....	57
11.	Belastingen.....	62
12.	Paragrafen.....	64
12.1	<i>Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar en meerjarenbegroting 2022</i>	64
12.2	<i>Uitgangspunten en normen</i>	65
12.3	<i>Kostentoedeling</i>	65
12.4	<i>Reserves en voorzieningen</i>	66
12.5	<i>Weerstandsvermogen</i>	70
12.6	<i>Financiering</i>	73
12.7	<i>EMU-saldo</i>	76
12.8	<i>Incidentele baten en lasten</i>	77
12.9	<i>Verbonden Partijen</i>	78

Voorwoord

Voor u ligt de begroting voor het jaar 2022. Deze begroting geeft op hoofdlijnen de doelen, ambities en intenties van het waterschap weer. Wederom is het een begroting met een ambitieus en uitdagend pakket aan opgaven.

De begroting is een uitwerking van de voorjaarsnota en het nieuwe Waterbeheerprogramma (WBP 2022-2027). In het WBP schetsen we de koers en ambitie van het waterschap voor de komende zes jaar. In de voorjaarsnota hebben we de eerste invulling gegeven aan de komende jaren. Deze begroting staat in het teken van *vooruitgang*, *samenwerking* en *verandering*. De ambitie die de doelen en het pakket aan opgaven bevat is tekenend voor vooruitgang. Uitgangspunten daarbij zijn dat we dit zoveel mogelijk in samenwerking met onze partners en burgers doen, synergievoordelen benutten en adaptief sturen.

Het waterschap werkt aan bescherming tegen overstromingen, schoon en voldoende oppervlaktewater en zuivering van afvalwater. Dat gebeurt in het gebied van de Stichtse Rijnlanden in 2022 al 900 jaar lang. Daar staan we bij stil door het viertien van 900 jaar waterbeheer. 'Waterbewust leven maakt het verschil!' is daarbij het motto.

Door klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen staat het waterschap voor grote opgaven in een veranderende wereld. Om ons heen gebeurt veel dat invloed heeft op ons werk. Denk aan het extreme weer en de overstromingen in Limburg, delen van België en Duitsland in de zomer van 2021 of de droogte van afgelopen jaren. Dit kan ook ons waterschap overkomen en het onderstreept nog eens de urgentie van het werk van ons waterschap en het belang om alert, voorbereid en innovatief te zijn.

De klassieke taken voor droge voeten, schoon water en veilige dijken staan in verbinding met ruimtelijke opgaven zoals duurzaamheid, waterbewustzijn en energie. Het integrale beeld dat we in het WBP, de voorjaarsnota en deze begroting schetsen, zorgt voor synergievoordelen die we zowel in de financiën als de uitwerking terug zien. We kiezen positie: we willen een waterschap zijn dat duurzaam werkt met aandacht voor biodiversiteit, een waterschap dat innovatief aan de slag gaat, en een waterschap dat waar mogelijk samenwerkt en integraal, met zowel het Rijk als partners in de regio, werkt aan de watergerelateerde opgaven die er liggen. We zien daarbij ook de opgave om meer en slimmer digitaal te werken. Informatietechnologie dringt steeds verder door in alle vezels van het hedendaagse leven en dus ook in het werk van het waterschap. Digitalisering biedt steeds meer mogelijkheden en kansen.

Maar hoge ambities in een veranderende wereld brengen ook extra uitdagingen met zich mee om deze ambities waar te maken. In de uitvoering van onze ambities gaan we te maken krijgen met krapte op de arbeidsmarkt, tekorten aan grondstoffen en mogelijke financiële of maatschappelijke consequenties van de coronacrisis.

Het waterschap zoekt de balans in een veranderende wereld om vol energie aan de slag te gaan met de ambities en ontwikkelopgaven om samen met andere partijen te doen wat goed is voor onze toekomst.

Daarnaast willen we dit voorwoord afsluiten met een woord van welkom aan een Cis Apeldoorn, de nieuwe secretaris directeur van HDSR. We wensen Cis veel succes bij HDSR.

Het college,
De Stichtse Rijnlanden
september 2021

1 Koersvast en toekomstbestendig

In 2019 is de strategische agenda geïntroduceerd waarmee we sturen op de thema's die van belang zijn voor het waterschap. Daarnaast is het nieuwe waterbeheerprogramma 2022-2027 ontwikkeld. Dit waterbeheerprogramma staat in het teken van Stroomopwaarts samen voor de toekomst. Met de strategische agenda en het waterbeheerprogramma zijn richtinggevende beslissingen genomen over de toekomst van het waterschap die ook leiden tot aangepaste of extra opgaven binnen het reguliere werk. De belangrijkste keuzes daarbij worden ingegeven door klimaat- en maatschappelijke ontwikkelingen. Als waterschap willen we toekomstbestendig, samen en duurzaam stroomopwaarts aan de slag.

1.1 HDSR 2022

Door klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen staat het waterschap voor grote opgaven in een veranderende wereld. Maar niet alleen het klimaat verandert. Er is ook beweging in duurzaamheid, gebruik van energiebronnen, digitalisering, en de manier waarop naar de overheid wordt gekeken. Allemaal van betekenis voor het werk van het waterschap. Het waterschap staat daardoor voor grote opgaven die bepalend zijn voor haar werk, maar ook voor opgaven die invloed hebben op de samenleving. Denk daarbij aan opgaven rond waterveiligheid, schoon & gezond water, klimaatverandering en duurzaamheid. Daarin kunnen wij, als waterschap, onze bijdrage aan een prettige, gezonde en veilige woon- en werkomgeving vergroten.

Afgelopen twee jaar heeft de coronacrisis de wereld behoorlijk in zijn greep gehouden en nog steeds bestaat er onzekerheid over het verdere verloop. Actueel blijven vragen als: hoe leven en werken we verder met corona en wat zijn de lange termijn effecten van deze crisis?

Terugblikkend lijken de financiële effecten van de coronacrisis tot op heden voor HDSR beperkt te zijn. Wel merken we dat thuiswerken effect heeft op de reiskostenvergoeding en de thuiswerkvergoeding en is er een effect op het belastingdraagvlak, vooral van de zuiveringsheffing. Er is vooralsnog geen groot effect merkbaar op kwijtschelding of oninbaarheid van belastingen.

Wat we merken is het effect op de medewerker; samenwerken en verbinden kost meer energie. Daarnaast levert digitaal werken ook voordelen op, zo zijn er minder reisbewegingen en hebben we een digitale groei doorgemaakt.

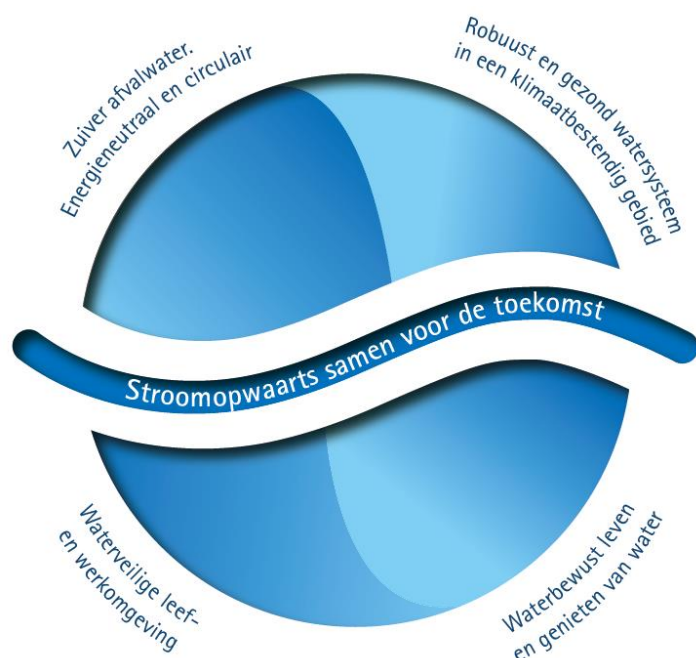
Landelijk gezien herstelt de economie zich nu het aantal coronabesmettingen afneemt en de vaccinatiegraad toeneemt. De voorspelling van het Centraal Planbureau is dat de economie in 2022 met ruim 3% groeit.

Uitgangspunt daarbij is dat er geen nieuwe beperkingen door corona komen. De werkloosheid loopt na het wegvallen van de steunmaatregelen slechts licht op en daarmee blijft er sprake van krapte op de arbeidsmarkt.

De effecten van de coronacrisis op het waterschap zijn lastig te voorspellen, wel zien we risico's als explosieve stijging van kosten van (bouw)materialen, het niet voorhanden zijn van materiaal of extreme drukte bij aannemers. Ook zien we een duidelijke ontwikkeling naar krapte op de arbeidsmarkt. Personeel is schaars en lastig aan te trekken, ook het vasthouden van personeel is minder vanzelfsprekend. Dit zorgt voor uitdagingen bij het behalen van onze doelstellingen. Daarnaast zijn er vragen actueel als: gaan we het kantoor aanpassen naar meer hybride werkvormen en stellen we hier beleid voor op? Of hoe zorgen we voor een prettige en veilige werkomgeving waar we samen met onze partners aan onze ontwikkelopgaven kunnen werken?

2 Introductie Begroting 2022

Met deze begroting geven we invulling aan de werkzaamheden en opgaven voor het waterschap in 2022. Dit doen we aan de hand van de thema's waterveilige leef- en werkomgeving, robuust en gezond watersysteem in en klimaatbestendig gebied, zuiveren van afvalwater, energieneutraal en circulair, waterbewust leven en genieten van water en bestuur middelen en maatschappij. Onder het thema bestuur, middelen en maatschappij is informatie opgenomen rondom (strategische) onderwerpen die bijdragen aan een 'Vitale overheidsorganisatie'. Dit sluit aan bij de thema's zoals opgenomen in het waterbeheerprogramma.

Per thema beschrijven we kort een aantal hoofdpunten van het werk in 2022 en bijbehorende financiën. We gaan hierbij niet nader in op de opgaven binnen en structurele kosten voor het uitvoeren van de reguliere waterschapstaken, hier liggen wel de nodige uitdagingen die veel vragen van het waterschap en haar medewerkers. Een overzicht van deze cijfers is opgenomen in de financiële overzichten. De ambities die leiden tot een verhoging van de kosten worden toegelicht. Daarbij is concreet aangegeven welke extra kosten voor 2022 hiervoor in deze begroting zijn opgenomen. Specifiek wordt in deze begroting ook aandacht besteed aan de 10 strategische lijnen uit de strategische agenda waarmee het waterschap verder bouwt aan toekomstbestendig waterbeheer. Langs deze 10 lijnen wordt in de komende jaren gewerkt aan transities en grote opgaven voor het waterschap. Deze strategische lijnen lopen veelal parallel aan de thema's uit de begroting en een aantal vormen de kaders voor uitvoering van het waterschapswerk.

2.1 Effectindicatoren

Het waterschap is een functionele overheid en werkt aan de haar toegekende taken. Met effect indicatoren hebben we vastgelegd hoe we de doelen toetsen waaraan we werken. Bij alle onderwerpen die zijn uitgelicht in deze begroting is aangegeven aan welk beoogd effect deze bijdragen en welke effect indicator daarbij van toepassing is. Daarbij moet worden opgemerkt dat we in deze begroting uitsluitend ingaan op de hoofdpunten en de nieuwe ambities en dat dit dus slechts een greep is uit de werkzaamheden die Stichtse Rijnlanden verricht om haar doelen na te streven. De andere reguliere (onderbelichte) werkzaamheden zijn uiteraard ook op deze doelen gericht.

In deze begroting wordt gewerkt met de effect indicatoren afkomstig uit het vorige waterbeheerplan. Nieuwe, passend bij het nieuwe waterbeheerprogramma, moeten in samenspraak met het Bestuur worden ontwikkeld. Dit zal in 2022 zijn beslag krijgen. Op de volgende pagina zijn de effect indicatoren per thema weergegeven.

Tabel opbouw begroting en effectindicatoren

	Paragrafen	Beoogde effecten	Bijbehorende effectindicatoren
Hoofdstuk 5: Watervrije leef- en werkomgeving	Waterkeringbeheer	1. Overstromingen voorkomen 4. Waterinfrastructuur op orde brengen	Eff 1: Voldoen aan de rijksnormen voor primaire waterkeringen Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast Eff 4b: Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen
	Muskusrattenbeheer in eigen gebied	4. Waterinfrastructuur op orde brengen	Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast Eff 4b: Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen
	Calamiteitenzorg	2. Beperken negatieve effecten overstromingen	Eff 2a: Waterschap is voorbereid op een overstroming Eff 2b: Medeoverheden en inwoners met hulp van waterschap voorbereid op overstroming
Hoofdstuk 6: Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	Watersysteembeheer	3. Waterinfrastructuur op orde houden	Eff 3a: Functies zijn bediend met passende waterhuishouding Eff 3b: Watersysteem kan tegen een stootje
	Beperken gevolgen klimaatverandering	4. Waterinfrastructuur op orde brengen 5. Beperken effecten wateroverlast bij extreme situaties 6. Bij watertekort worden essentiële functies voorzien van zoet water	Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast Eff 5a: Risico wateroverlast bekend bij bewoners en bedrijven Eff 5b: Gemeenten en bewoners nemen bewust maatregelen om effect wateroverlast te beperken Eff 6: Het beschikbare water is verdeeld volgens afspraken
	Gezond water	7. Schoon en gezond oppervlaktewater 8. Levendige en veerkrachtige boerensloten 9. Gezond en zichtbaar water in de stad	Eff 7a: Ecologie en chemie voldoet aan KRW doelen waterlichamen (% WL per KRW maatlat) Eff 7b: Ecologie en chemie voldoet aan doelen 'overig water' (%) Eff 8: Agrariërs nemen bewust maatregelen ten behoeve van schoon en gezond oppervlaktewater Eff 9a: Voldoet aan het streefbeeld 'zichtbaar water' Eff 9b: Gemeenten en bewoners nemen maatregelen ten behoeve van schoon en gezond oppervlaktewater
Hoofdstuk 7: Zuiver afvalwater, Energie neutraal en circulair	Zuiveringsbeheer	10. Kwaliteit effluentwater passend bij ontvangend oppervlaktewater 11. Meerwaarde uit afvalwater	Eff 10a: Voldoen aan de effluentnorm Eff 10b: Voldoen aan afnameverplichting Eff 11a: Energie opwekken uit het zuiveren van afvalwater Eff 11b: Waardevolle grondstoffen zijn optimaal benut
Hoofdstuk 8: Waterbewust leven en genieten van water	Genieten van water	12. Waterrecreant waardeert het watersysteem 13. Waterschapswerken worden beleefd	Eff 12: Heldere afspraken over vaarverkeer Eff 13a: Recreatief medegebruik van waterassets waar mogelijk faciliteren Eff 13: Watererfgoed behouden en beleefbaar maken voor huidige en toekomstige generaties.
Bestuur, middelen en maatschappij	Vitale overheidsorganisatie	14. Werken met oog op de toekomst 15. Maatschappelijke meerwaarde door samen doen 16. Betrouwbare en servicegerichte overheid	Eff 14: Duurzaam werken om onze voetafdruk te verkleinen Eff 15a: Waterbewust handelen samen met samenwerkingspartners Eff 15b: Doelen bereiken door samenwerking Eff 16a: Bieden van goede service Eff 16b: Waterschap is toegankelijk en transparant

2.2 Financiële ontwikkeling

Investeringsniveau

Bij uitwerking van de Begroting 2022, wordt de uitbreiding in de portefeuille van investeringsprojecten die de afgelopen jaren in gang is gezet, steeds zichtbaarder. Enkele (zeer) grote projecten met HDSR-overstijgend belang en externe dekking, naderen de planuitwerking- of realisatiefase of zijn op onderdelen al in uitvoering: Sterke Lekdijk, GHJ-Noord-Waaiersluis en KWA+. Gezien de toenemende externe financiële bijdragen aan investeringsprojecten, wordt met ingang van de Begroting 2022 ook een paragraaf over “Inkomsten” opgenomen. Tegelijkertijd worden diverse nieuwe ontwikkelingen in gang gezet: de voorbereidingen van de diverse strategische lijnen staan in 2022 voor het eerst op de investeringsbegroting.

Op totaalniveau laat de investeringsbegroting voor 2022 een daling zien van 25% ten opzichte van de Voorjaarsnota 2021. De belangrijkste reden hiervoor is de nieuwe werkwijze om overprogrammering expliciet te maken. Dit vindt plaats door de investeringsbegroting op totaalniveau met 20% te verlagen. De overige ca. 5% verlaging bevindt zich met name bij de specifieke projecten en komt door meevallers, zoals bij nadere bepaling een kleinere scope/ veiligheidsopgave (Sterke Lekdijk), door synergie met andere projecten (GHJ Oevers) en door vertraging in de tijd, waardoor een deel van de uitgaven in het volgende kalenderjaar zal plaatsvinden (KWA+ en GHJ).

Financiële koers

Met het vaststellen van de Voorjaarsnota 2021 heeft een integrale afweging plaatsgevonden inzake de inzet van de beschikbare middelen voor de strategische lijnen die de strategische agenda vormen en de overige ontwikkelingen vanuit de reguliere taken van het waterschap. Kader hierbij is het aan het begin van een nieuwe bestuursperiode overeengekomen coalitieakkoord. De grote ambities vanuit de strategische lijnen zijn maakbaar en betaalbaar gemaakt door goed naar het tempo (fasering) en onderling overlap (synergie) te kijken en de programmering hierop aan te passen. Omdat de strategische lijnen een groot aandeel hebben in het realiseren van de doelstelling van het waterschap maar ook een groot aandeel van de kostenontwikkeling behelzen worden deze per lijn, vooruitlopend op invoering van de nieuwe begrotingsstructuur, al financieel in deze begroting gepresenteerd. Dit maakt het mogelijk om gedurende het jaar de ontwikkelingen op de strategische lijnen (financieel) te kunnen volgen.

De Begroting 2021 vormt de basis voor de Begroting 2022. Bij de beoordeling van de financiële positie van het waterschap is ook gekeken naar de omvang de reserve en voorzieningen posities en zijn deze waar nodig geactualiseerd. Ook is op basis de resterende programmering van GHJ de benodigde rentevoet teruggebracht. Deze actualisatie hebben beide geresulteerd in (grotendeels) structurele financiële ruimte die ingezet kon worden ter dekking van de voorliggende ambities.

Veranderingen ten opzichte van 2021

Alle met het vaststellen van de Voorjaarsnota 2021 goedgekeurde ontwikkelingen vanuit de strategische lijnen en vanuit de reguliere taken zijn verwerkt in de Begroting 2022. Het aantal veranderingen ten opzichte van 2021 is te omvangrijk om ze hier te benoemen. De veranderingen ten opzichte van 2021 met de grootste financiële impact worden wel kort toegelicht.

Ten opzichte van de Begroting 2021 worden aanvullende middelen vrij gemaakt voor de strategische uitvoering. Voor de strategische lijnen Bodemdaling Veenweide, Gezond Water en Toekomstbestendig Watersysteem komen middelen beschikbaar om integrale gebiedsprocessen te faciliteren. Daarnaast worden individuele initiatieven door het waterschap gestimuleerd door de impulsregeling uit te breiden in omvang. Bij de strategische lijn Zuivere ontwikkeling zijn middelen beschikbaar gesteld ten behoeve voor de slibstrategie, het verwijderen van de medicijnresten en nieuwe stoffen uit het afvalwater, herinrichting van de rwzi Utrecht en de renovatie of nieuwbouw van de rwzi Zeist.

Digitalisering wordt een steeds groter onderdeel van onze bedrijfsvoering en steeds veelzijdiger en complexer. Dat vraagt nadrukkelijk om structurele professionalisering en uitbreiding van onze IT-organisatie. Dit als basis voor een succesvolle Digitale Transformatie in samenwerking met de andere waterschappen. In 2021 is het budget voor IT incidenteel verhoogd voor een eerste aanzet hiertoe. Vanaf 2022 wordt dit budget structureel verhoogd om hier vorm en inhoud aan te kunnen geven.

Daarnaast zijn ook de autonome kostenstijgingen zoals inflatie, verwachte stijgingen van cao en sociale lasten doorgerekend. Hierbij zijn de loon- en prijsindex cijfers van het CPB van juni jl. gehanteerd. De loonindex lag met 2,2% hoger dan de 1,4% waarmee was gerekend in de Voorjaarsnota 2021.

Ten slotte zijn ook de effecten vanuit de activa op de rente- en afschrijvingslasten doorgerekend. Nieuwe activeringen leiden tot hogere afschrijvingen en voor activa die volledig zijn afgeschreven dalen deze kapitaallasten.

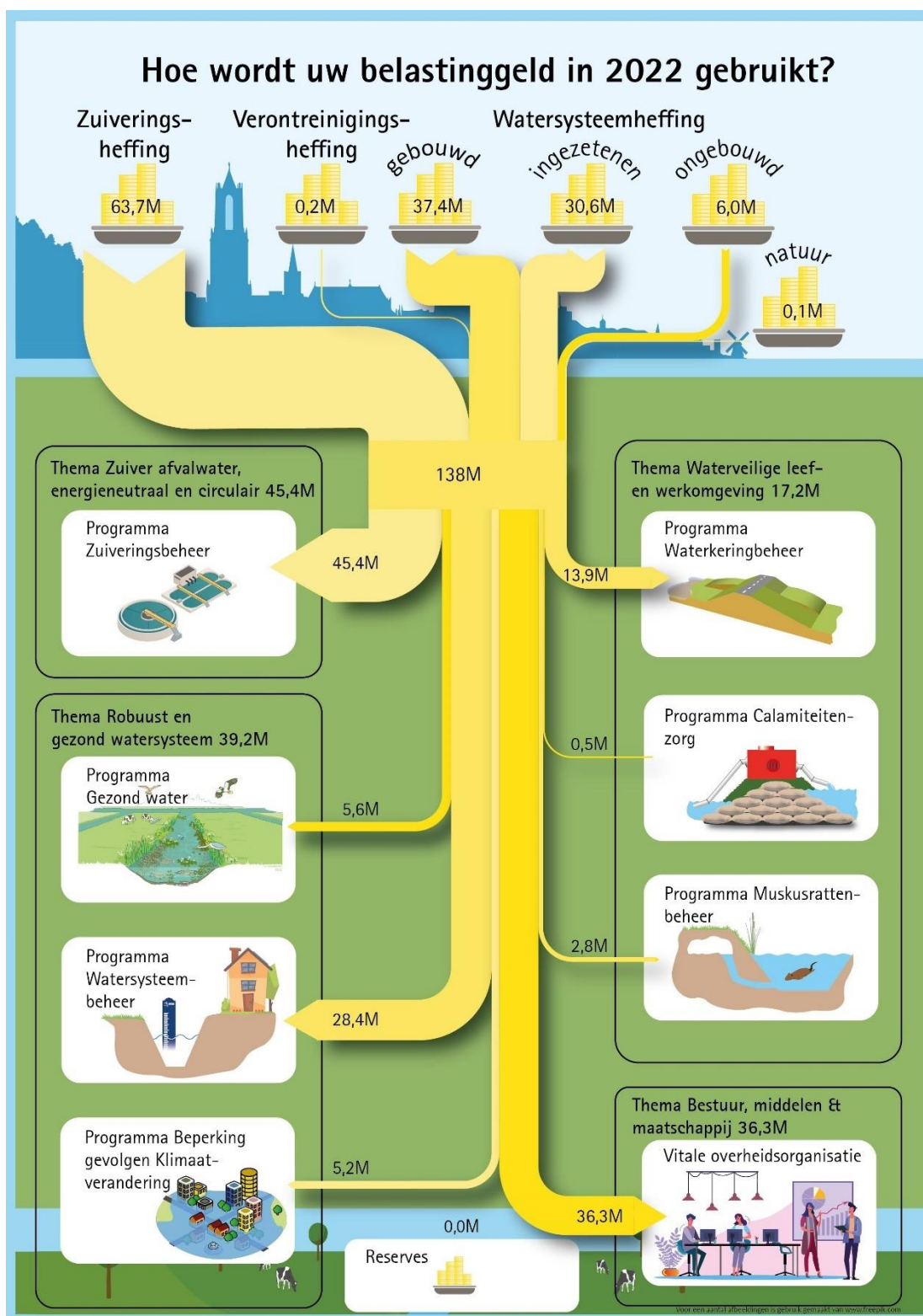
De verwerkte ontwikkelingen geven een verhoging van het netto-kostenniveau van 2022 ten opzichte van 2021, met name aan de kant van de watersysteemheffing. Mede doordat de ontwikkeling van het netto kostenniveau voor de zuiveringsheffing beperkter is en het belastingtarief 2021 voor de zuiveringsheffing al hoger is dan kostendekkend, past de begroting binnen de financiële kaders van het coalitieakkoord en de Voorjaarsnota 2021. Het streven naar een evenwichtige ontwikkeling van op termijn kostendekkende tarieven voor de watersysteemheffing en het spaarmodel voor zuiveringsheffing worden voortgezet. Daarbij kan een plafond van 4,0% stijging van de totale belastingopbrengsten per jaar worden aangehouden.

2.3 Leeswijzer

Deze begroting start met een inleiding, hoofdstuk 2 geeft een introductie op de begroting en hoofdstuk 3 geeft de begroting in één oogopslag weer. Hoofdstuk 4 geeft toelichting op de thema's en in de hoofdstukken 5 t/m 9 worden vervolgens de thema's: waterveilige leef- en werkomgeving, robuust en gezond watersysteem in en klimaatbestendig gebied, zuiveren afvalwater, energieneutraal en circulair, waterbewust leven en genieten van water en bestuur middelen en maatschappij behandeld. Elk thema bevat diverse deelonderwerpen. De laatste drie hoofdstukken; Kredieten en investeringsbegroting, Belastingen en Paragrafen, geven het financiële beleid van het waterschap weer.

3 Begroting in één oogopslag

Dit hoofdstuk bevat een totaaloverzicht van de begroting. Hierin zijn de baten en lasten van het waterschap weergegeven. Voor het bekostigen van de waterschapstaken heft Stichtse Rijnlanden waterschapsbelasting. De zuiveringsheffing wordt gebruikt voor het zuiveren van afvalwater. Het andere deel, de watersysteemheffing, wordt aangewend voor de taken op gebied van het watersysteem en de waterveiligheid. Een deel van de kosten van de passieve beheersing van de kwaliteit van het oppervlaktewater wordt gedekt door de Verontreinigingsheffing.

Kosten en dekking

Voor het uitvoeren van haar taken maakt het waterschap kosten en overige opbrengsten zoals bijdragen van derden. Het saldo van de kosten en overige opbrengsten zijn de netto-kosten. Deze zijn verdeeld over 'gezond water' € 51,0 miljoen, 'veilige dijken' € 17,2 miljoen en 'voldoende water' € 33,6 miljoen. Voor het uitvoeren van deze taken is een ondersteunende organisatie nodig. De totale netto-kosten van deze ondersteunende organisatie bedragen € 36,2 miljoen. Van deze totale kosten wordt ongeveer € 0,2 miljoen gedekt door de Verontreinigingsheffing. Via de zuiverings- en de watersysteemheffing heeft het waterschap in 2022 voor het dekken van de totale netto-kosten daarom een bedrag nodig van € 137,8 miljoen. Deze dekking kan worden gerealiseerd door het opleggen van belastingen of door het putten uit de egaliseriereserves die zijn gevuld met belastingen uit voorgaande jaren. In deze begroting wordt, na verrekening van de verontreinigingsheffing, volgens de voorgestelde belastingtarieven uitgegaan van een totale belastingopbrengst van afgerond € 137,8 miljoen: € 74,1 miljoen voor de watersysteemheffing en € 63,7 miljoen voor de zuiveringsheffing. Per saldo wordt ruim € 47.000 onttrokken aan de egaliseriereserves.

Begroting 2022 Verdeling watersysteem- en zuiveringsheffing	Realisatie 2020	Begroting 2021*	VJN 2021 jaar 2022	Begroting 2022
Netto-lasten (incl. mutaties bestemmingsreserves)				
Watersysteemheffing	65.231	70.548	74.881	74.802
Zuiveringsheffing	58.573	60.647	62.843	63.228
Totaal netto-lasten	123.804	131.195	137.724	138.030
Mutaties reserves				
Watersysteemheffing	1.382	570-	-	513-
Zuiveringsheffing	5.857	2.262	66	466
Totaal mutaties reserves	7.239	1.692	66	47-
Te dekken uit belastingopbrengsten	131.043	132.886	137.790	137.983
Belastingopbrengsten				
Verontreinigingsheffing	236	320	320	211
Watersysteemheffing	66.377	69.658	74.561	74.078
Zuiveringsheffing	64.431	62.909	62.909	63.694
Totaal belastingopbrengsten	131.043	132.886	137.470	137.983
Resultaat				
Watersysteemheffing	0	0	320	0-
Zuiveringsheffing	0	0	-	0
Totaal resultaat	0	0	320	0-

* Begroting 2021 is na de eerste begrotingswijziging
Bedragen zijn in duizenden euro's

Het totaaloverzicht van de kosten en overige opbrengsten per programma is opgenomen in de paragrafen in de hoofdstukken per bestuurlijk thema.

Begroting 2022 Verdeling watersysteem- en zuiveringsheffing	Begroting 2021**	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto-lasten*					
Watersysteemheffing	70.548	74.802	78.530	81.091	84.255
Zuiveringsheffing	60.647	63.228	64.910	65.643	65.586
Totaal netto-lasten	131.195	138.030	143.440	146.734	149.840
		5,2%	3,9%	2,3%	2,1%
Belastingopbrengsten					
Verontreinigingsheffing	320	211	211	211	211
Watersysteemheffing	69.658	74.078	78.375	82.920	86.237
Zuiveringsheffing	62.909	63.694	64.968	66.202	67.427
Totaal belastingopbrengsten	132.566	137.772	143.342	149.123	153.664
		3,9%	4,0%	4,0%	3,0%
Mutaties egalisereserves					
Watersysteemheffing	-570	-513	56	2.040	2.193
Zuiveringsheffing	2.262	466	58	559	1.841
Totaal mutaties egalisereserves	1.692	-47	113	2.599	4.035
Resultaat					
Watersysteemheffing	0	0	0	0	0
Zuiveringsheffing	0	0	0	0	0
Totaal resultaat	0	0	0	0	0

* de netto-lasten zijn inclusief mutaties van de bestemmingsreserves

** Begroting 2021 is na de eerste begrotingswijziging

Bedragen zijn in duizenden euro's

Meerjarenbegroting 2022-2025

In aanloop naar de Voorjaarsnota 2021, waarmee het kader is gesteld voor de Begroting 2022, is met het algemeen bestuur verkend op welke maatregelen er zou worden ingezet om de strategische lijnen vorm te geven. In deze Begroting 2022 zijn deze ontwikkelingen en de daarbij horende financiële consequenties verwerkt. De nu verwerkte ontwikkelingen geven een divers beeld voor de ontwikkeling van de netto-kosten voor de watersysteem- en de zuiveringsheffing: de totale stijging ten opzichte van de gewijzigde begroting van 2021 bedraagt 5,2%. Deze bestaat uit een stijging van 6,0% voor de watersysteemheffing en 4,3% voor de zuiveringsheffing.

Indexering en de doorwerking van het huidige beleid geeft in de meerjarenraming voor 2023 en verder een gematigdere ontwikkeling van de netto-kosten: van 3,9% teruglopend tot 2,1% per jaar.

Omdat de netto-kosten voor de watersysteemheffing de komende jaren meer stijgen dan bij de zuiveringsheffing zal de druk op de tarieven aan die kant groter blijven dan bij de zuiveringsheffing. Voor de categorieën met krappe reserves, zoals Ingezetenen en Ongebouwd, is het noodzakelijk om jaarlijks met de tarieven min of meer mee te groeien met de ontwikkeling van de netto-kosten. Voor de categorie Ongebouwd geldt dat het tarief de komende jaren hoger dan kostendekkend moet blijven om de reserve aan te vullen zodat deze binnen de bandbreedte komt. Aan de kant van de zuiveringsheffing zorgt een lagere stijging van de netto-kosten ervoor dat het tarief minder zal hoeven stijgen waardoor de mogelijkheid blijft om de stijging van de totale belastingopbrengsten te nivelleren.

Het tarief van de zuiveringsheffing was in 2021 hoger dan kostendekkend en daalt, door groei van het belastingdraagvlak in 2022. Door gebruik te maken van deze ruimte in het tarief voor de zuiveringsheffing en het inzetten van de egalisereserve van Gebouwd kan de stijging van de belastingopbrengsten in 2022 in totaliteit binnen de beoogde 4% worden gehouden. Dit ondanks een stijging van de totale netto-kosten van 5,2%. Op basis van de huidige cijferreeks, waarin de stijging van de netto-kosten onder de 4% ligt, geldt dat ook voor de daaropvolgende jaren.

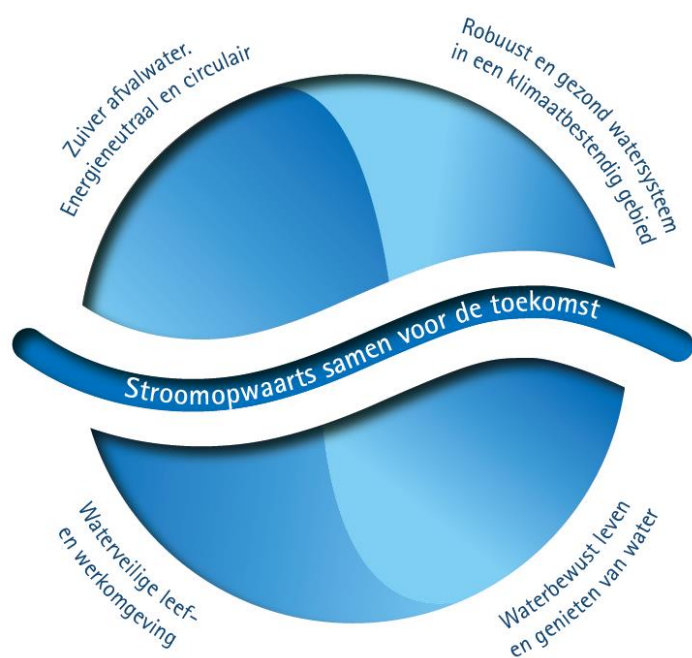
Investeringsen

Naast de reguliere jaarlijkse exploitatie-uitgaven voert het waterschap investeringsprojecten uit. De omvang van de totale investeringsuitgaven, de jaarschijf 2022, bedraagt in de Begroting 2022 € 60,8 miljoen. Dit is lager dan in de Voorjaarsnota 2021 is opgenomen. De belangrijkste reden hiervoor is de keuze voor een nieuwe werkwijze om overprogrammering expliciet te maken. Deze werkwijze, de investeringsuitgaven en de verschillen ten aanzien van de voorjaarsnota worden toegelicht in het hoofdstuk Kredieten en investeringsbegroting 2022.

4 Thema's

In de hoofdstukken 5 t/m 9 wordt aan de hand van de thema's, zoals benoemd in het nieuwe waterbeheerprogramma 2022-2027, de ambities van ons waterschap toegelicht.

Eind 2021 zal het sturingsmodel, en daarmee de nieuwe bestuurlijke begrotingsstructuur, voorliggen ter besluitvorming bij het algemeen bestuur. De voorgelegde bestuurlijke begrotingsstructuur zal in 2022 'onder de motorkap' nader worden uitgewerkt. De nieuwe begrotingsstructuur passen we voor het eerst toe bij de programma begroting 2023. In deze begroting 2022 wordt gewerkt met de opzet zoals in de Voorjaarsnota 2021 ook gehanteerd is.

In de volgende hoofdstukken staat per waterschapsthema, zoals opgenomen in het nieuwe waterbeheerprogramma, de onderliggende programma's en werkzaamheden toegelicht. We gaan in op waterveilige leef- en werkomgeving, een robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied, het zuiveren van afvalwater, energieneutraal en circulair en waterbewust leven en genieten van water tot slot meer over bestuur middelen en maatschappij. Onder de verschillende thema's is via de effectindicatoren de koppeling gemaakt tussen de maatregelen of werkzaamheden en de beoogde effecten. Per programma volgt een toelichting op de belangrijkste wijzigingen en geeft een tabel inzicht in de kosten, investeringsuitgaven en overige opbrengsten.

Op de volgende pagina is een totaaloverzicht van de kosten en overige opbrengsten per thema en programma opgenomen en vervolgens een overzicht per kosten- en opbrengstensoort.

Begroting 2022 per bestuurlijk 'thema en programma	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Waterveilige leef- en werkomgeving	25.335	24.752	25.918
Waterkeringenbeheer	22.130	21.459	22.626
Calamiteitenzorg	588	616	519
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.617	2.677	2.773
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	38.875	49.110	49.719
Watersysteembeheer	30.489	38.796	38.149
Beperking gevolgen klimaatverandering	3.539	3.574	5.233
Gezond water	4.846	6.741	6.336
Zuiver afvalwater, Energieneutraal en circulair	49.864	52.091	53.828
Zuiveringsbeheer	49.864	52.091	53.828
Bestuur, middelen & maatschappij	30.885	37.819	40.761
Lastendruk	3.753	3.764	4.065
Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid	-	-	-
Tevredenheid belanghebbenden	-	-	-
Bestuur en organisatie	27.133	34.054	36.696
<i>Kosten gemene rekening</i>	9.968	10.217	10.779
GR Muskusrattenbeheer	9.968	10.217	10.779
Afvalwaterketen	-	-	-
Winnet	-	-	-
Totaal kosten	154.928	173.988	181.004
Overige opbrengsten			
Waterveilige leef- en werkomgeving	5.938	8.327	8.298
Waterkeringenbeheer	5.928	8.325	8.296
Calamiteitenzorg	1	2	2
Muskusrattenbeheer eigen gebied	-	-	-
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	6.788	6.150	6.676
Watersysteembeheer	5.539	5.499	5.907
Beperking gevolgen klimaatverandering	315	25	16
Gezond water	935	626	753
Zuiver afvalwater, Energieneutraal en circulair	4.341	3.601	4.079
Zuiveringsbeheer	4.341	3.601	4.079
Bestuur, middelen & maatschappij	3.008	3.487	3.357
Lastendruk	-	-	-
Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid	-	-	-
Tevredenheid belanghebbenden	-	-	-
Bestuur en organisatie	3.008	3.487	3.357
<i>Opbrengsten gemene rekening:</i>	9.968	10.217	10.779
GR Muskusrattenbeheer	9.968	10.217	10.779
Totaal overige opbrengsten	30.043	31.782	33.189
Saldo kosten en overige opbrengsten	124.884	142.206	147.816
Onttrekking bestemmingsreserves t.b.v. exploitatie	9.399	19.488	16.554
Toevoeging aan bestemmingsreserves t.l.v. exploitatie	8.319	8.476	6.769
Saldo kosten en opbrengsten en bestemmingsreserves	123.804	131.195	138.030

* Begroting 2021 is na de eerste begrotingswijziging

Bedragen zijn in duizenden euro's

Begroting 2022 per kosten- en opbrengstensoort en mutaties reserves	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Rentekosten	8.602	8.349	7.525
Afschrijvingskosten	28.517	29.201	29.275
Personeelskosten	44.483	49.962	55.368
Overige kosten	54.609	68.159	69.958
Bijdrage hoogwaterbeschermingsprogramma	8.748	8.100	8.100
Totaal kosten (exclusief GR muskusrattenbeheer)	144.960	163.771	170.226
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten, excl. geactiveerde lasten	6.973	5.965	6.089
Geactiveerde personeelslasten (incl. baggeren)	12.517	14.996	15.783
Geactiveerde rente	584	604	539
Totaal overige opbrengsten (exclusief GR muskusrattenbeheer)	20.075	21.565	22.410
Onttrekking bestemmingsreserves	9.399	19.488	16.554
Toevoeging bestemmingsreserves	8.319	8.476	6.769
Saldo kosten en overige opbrengsten en bestemmingsreserve	123.804	131.195	138.030
Belastingopbrengsten			
Verontreinigingsheffing	-	320	211
Belastingopbrengsten overige categorieën	131.043	132.566	137.819
Mutaties reserves			
Mutatie egaliseringsreserves	7.239	1.692	47-
Saldo na netto bijdrage en mutaties reserves	-	0	47-

Bedragen zijn in duizenden euro's

Deze financiële uitkomsten zijn in het besluit behorende bij de concept begroting opgenomen.

De financiële uitkomsten uit bovenstaande tabel zijn in het besluit dat bij deze begroting aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd opgenomen.

Financiën per programma en strategische lijn

Per programma zijn overzichten opgenomen met de exploitatiekosten en de investeringsuitgaven. Wanneer een strategische lijn onderdeel uitmaakt van het betreffende programma dan is de inhoudelijke toelichting daarop in een aparte paragraaf weergegeven. Deze paragraaf eindigt met een overzicht van de exploitatie en, indien van toepassing, van de investeringsuitgaven voor deze strategische lijn. Daarbij moet wel een kanttekening worden gemaakt. De kosten en overige opbrengsten van de strategische lijnen worden daaraan deels toegerekend via de kostendragers. Doordat de verdeelsleutels van deze kostendragers ook voor andere verdelingen worden gebruikt wijken de kosten en opbrengsten op de strategische lijnen af van de bedragen die per lijn in de voorjaarsnota zijn opgenomen.

5 Waterveilige leef- en werkomgeving

Het waterschap werkt samen met haar partners aan waterveiligheid voor haar inwoners. In 2021 bleek opnieuw hoe belangrijk dat is. De zomer stond namelijk in het teken van hoogwater en overstromingen in het stroomgebied van de Maas en de Rijn.

De Stichtse Rijnlanden is verantwoordelijk voor de Lekdijk en de regionale keringen langs haar boezemsysteem en toetst deze aan de normen voor de sterkte en hoogte van deze keringen. We werken aan versterking van deze keringen, maar voeren ook regulier beheer en onderhoud uit.

Sterke Lekdijk heeft hier een omvangrijke rol in. We werken aan 55 kilometer dijkversterking. Het waterschap heeft daarbij de ambitie om dit op een duurzame en innovatieve manier te doen en tegelijkertijd synergiekansen, samen met partners in het gebied, te benutten. Daarom is de 'Sterke Lekdijk' als 1 van de 10 lijnen opgenomen in de strategische agenda.

Daarnaast blijven we werken aan een professionele calamiteitenorganisatie voor het geval dat het toch mocht komen tot een crisis en voeren we muskusrattenbeheer uit om het aantal dieren en bijbehorende graafschade aan de keringen te verminderen.

We volgen de resultaten en effecten van ons werk met betrekking tot een 'waterveilige leef- en werkomgeving' aan de hand van de volgende effect indicatoren:

1: Overstromingen voorkomen

- Eff 1: Voldoen aan de rijksnormen voor primaire waterkeringen

2: Beperken negatieve effecten overstromingen

- Eff 2a: Het waterschap is voorbereid op een overstroming
- Eff 2b: Medeoverheden en inwoners zijn met hulp van het waterschap voorbereid op overstroming

Eff 4: Waterinfrastructuur op orde brengen

- Eff 4a: Hanteren van een acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast
- Eff 4b: Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen

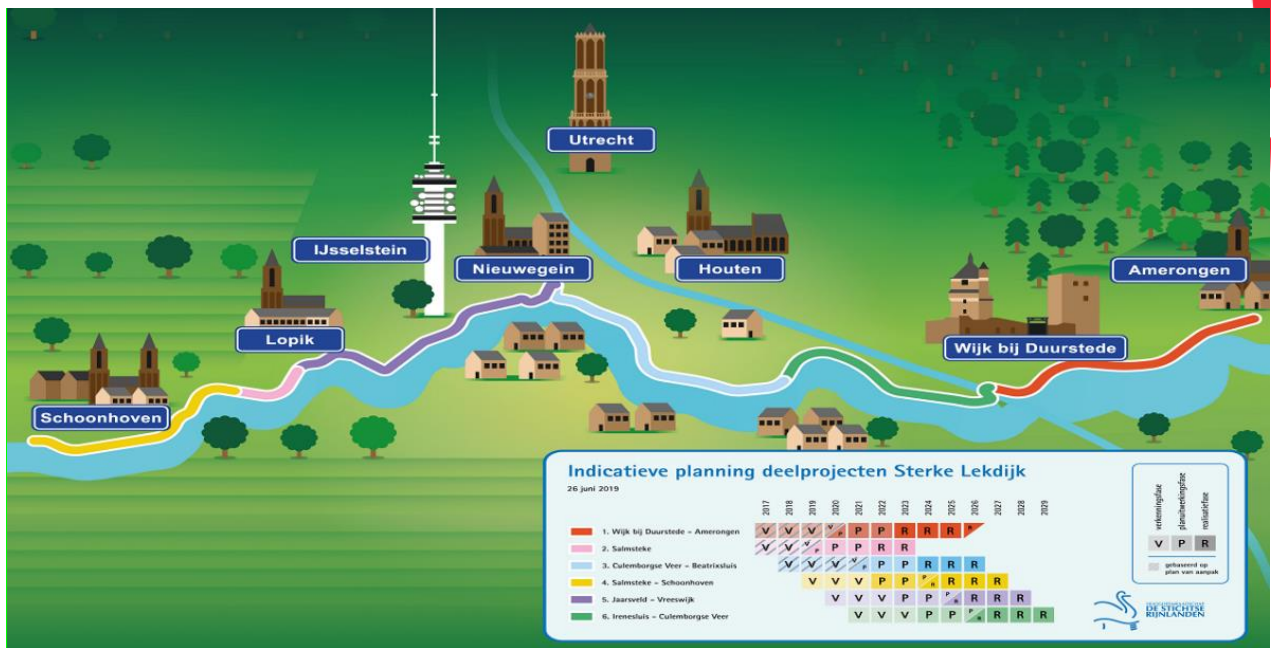
5.1 Waterkeringenbeheer

Waterkeringenbeheer werkt in 2022 aan verschillende grote projecten, waaronder Sterke Lekdijk. Hiermee werken we aan waterveiligheid. Daarbij staat samenwerking, innovatie, duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en waardering van stakeholders centraal.

Naast grote projecten valt onder waterkeringenbeheer ook het regulier en periodiek onderhoud van kades en keringen, zoals het maaien van de kades. Een ander belangrijk onderdeel is het bijhouden en opslaan van de gegevens van de waterkeringen in het beheerregister, die de basis vormen van onze leggers. Hieronder belichten we een aantal projecten die we in 2022 uitvoeren.

5.1.1 Sterke Lekdijk (strategische lijn)

Een groot deel van de primaire waterkeringen in ons beheergebied langs de Neder-Rijn en Lek wordt versterkt om aan de in 2017 bijgestelde wettelijke veiligheidsnorm te voldoen. Naast de doelen voor waterveiligheid, planning en budget, staan bij de Sterke Lekdijk innovatie, duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en waardering van stakeholders centraal. Ook is er aandacht voor het betrekken van de burger en 'keukentafelgesprekken'. Met de aanbesteding van het innovatiepartnerschap Sterke Lekdijk in 2020 zijn de drie innovatiepartners samen met ons gestart om de versterking van de Lekdijk te realiseren. In 2021 zijn in de gezamenlijke projectteams de eerste plannen opgesteld voor de aanpak en beoogde resultaten van de planuitwerkingsfase van de eerste drie deelprojecten.

Figuur: indicatieve planning Sterke Lekdijk

Onze primaire waterkering voldoet niet aan de veiligheidsnormen die op 1 januari 2017 van kracht zijn geworden. De versterkingsopgave bedraagt 54,9 kilometer (inclusief 3,8 kilometer die Rijkswaterstaat aan HDSR heeft overgedragen). Ook de Waaiersluis moet versterkt worden. De waterbeheerders hebben tot 2050 de tijd om de delen die niet voldoen te versterken.

HDSR heeft vanwege de urgentie besloten om gelijk in 2017 te starten met de versterking van de Neder-Rijn- en Lekdijk in het project Sterke Lekdijk. Het project bestaat uit zes deelprojecten en de (indicatieve) planning is om in circa 2030 de uitvoering af te ronden. Voor 2022 staan de volgende zaken gepland:

- het deelproject Salmsteke Ontkiemt zal de planuitwerkingsfase afronden, de uitvoering voorbereiden en naar verwachting starten. Met de gebiedspartners sluiten we een samenwerkingsovereenkomst voor de realisatiefase;
- het deelproject Wijk bij Duurstede-Amerongen (WAM) gaat verder in de planuitwerking met het opstellen van een maakbaar en vergunbaar ontwerp en zal deze ter besluitvorming voorleggen aan betrokken bevoegde gezagen;
- twee deelprojecten: Culemborgse Veer-Beatrixsluis (CUB) en Salmsteke-Schoonhoven (SAS) starten de planuitwerkingsfase op. Hierbij werken we de voorkeursalternatieven verder uit naar maakbare en vergunbare ontwerpen;
- voor het deelproject Jaarsveld-Vreeswijk (JAV) stellen we een voorkeursalternatief op en leggen deze voor aan het Algemeen Bestuur;
- de verkenningsfase van deelproject Irenesluis-Culemborgse Veer (ICU) loopt volop nadat deze in 2021 is opgestart. De Nota kansrijke alternatieven wordt opgesteld.

Op dit moment is nog niet gestart met de realisatie van projecten en kunnen we nog niet rapporteren op het aantal kilometers primaire waterkering dat versterkt is.

Onder de strategische lijn Sterke Lekdijk wordt in de Begroting 2022 € 235.000 vrijgemaakt voor versterking van het assetteam keringen en voor extra beheer- en onderhoudskosten.

Eff 1: Voldoen aan de rijksnormen voor primaire waterkeringen

Exploitatie strategische lijn 2022

Sterke Lekdijk	Begroting 2022
Kosten	
Rentekosten	-
Afschrijvingskosten	-
Personeelskosten	68
Overige kosten	4
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-
Totaal kosten	73
Overige opbrengsten	
Overige opbrengsten	-
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-
Totaal overige opbrengsten	-
Saldo kosten en overige opbrengsten	73

Bedragen zijn in duizenden euro's

Investeringsuitgaven strategische lijn 2022

Thema/ programma/ doelstelling/ project	Totaal krediet al toegekend*	Nieuw krediet- volume in 2022	Begroting uitgaven 2022
Specifieke projecten			
<u>37. Sterke Lekdijk</u>	138.000	13.000	28.272
nog door DB te verdelen	84.774	22.508	-
37a. Amerongen - Wijk bij Duurstede	7.386	-	7.234
37b. Salmsteke	6.308	13.000	3.250
37c. Culemborgse Veer - Beatrixsluis	10.077	10.000	5.000
37d. Salmsteke - Schoonhoven	6.727	12.508	6.254
37e. Vreeswijk - Jaarsveld	7.711	-	3.227
37f. Irenesluizen - Culemborgse Veer	1.000	-	3.307
37g. Programmateam (vh. Strategisch team)	14.017	-	5.000
42. Grondaankopen Sterke Lekdijk	30.900	-	5.700

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Op basis van toekenning t/m 30 juni 2021

Toelichting investeringsuitgaven

Het door het algemeen bestuur aan het investeringsprogramma Sterke Lekdijk toegekende totaalkrediet wordt door het dagelijks bestuur (DB) nader verdeeld over de verschillende deelprojecten. De uitgaven Programmateam zijn óók opgenomen in de ramingen/ kengetallen per strekking. De uiteindelijke realisaties/ boekingen vinden echter op een apart deelproject plaats. De uitgaven van € 5,0 miljoen worden daarom niet meegeteld in het totaal van het programma.

5.1.2 Regionale keringen

De tweede toetsronde veiligheid voor regionale waterkeringen is in uitvoering. In het Uitvoeringsbesluit Regionale Waterkeringen West-Nederland is vastgelegd dat uiterlijk in 2024 aan Gedeputeerde Staten van de provincies Utrecht en Zuid-Holland wordt gerapporteerd over de veiligheidstoestand van de regionale waterkeringen. We zijn in 2018 gestart met deze toetsronde. De benodigde middelen zijn toen langjarig in beeld gebracht en verlopen volgens de destijds gemaakte planning. Doordat de toetsing gedetailleerd wordt uitgevoerd kunnen we de omvang van de toekomstige groot-onderhoudsprojecten beter in beeld brengen. De toetsing is daardoor relatief kostbaar, maar levert later efficiency-voordeel op bij investeringsprojecten. Het jaar 2022 staat in het teken van het beschouwen van de waterkerende functie van onze boezemkades, met name de stabiliteit van de regionale waterkeringen wordt gedetailleerd beschouwd. Daarnaast starten we met de analyse van de invloed van niet-waterkerende objecten, zoals bomen en bebouwing, op het functioneren van de waterkeringen. De toetsing duurt tot en met 2024, maar in 2022 weten we al van een groot deel van onze regionale waterkeringen of ze hoog en stabiel genoeg zijn voor de komende jaren. We houden er in de begroting van 2022 rekening mee dat niet alle inspecties ook daadwerkelijk leiden tot een investeringsopgave. In dat geval kunnen we deze uitgaven niet activeren maar zullen we ze direct ten laste van de bestemmingsreserve Asset Management brengen. Voor 2022 schatten we deze inspectiekosten, en daarmee ook de onttrekking aan de bestemmingsreserve, in op € 130.000.

Programmatische aanpak regionale waterkeringen

Het op orde houden van onze regionale waterkeringen pakken we programmatisch aan met een groot onderhoudsplan regionale waterkeringen (GOP RWK). Dit huidige GOP loopt door tot 2024. In 2022 loopt voor enkele waterkeringen- en oeverprojecten aan de Gekanaliseerde Hollandse IJssel de verkennings- en/of planuitwerkingsfase. Projecten Vlistkade, Kromme Mijdrecht/Kollelsloot en Meijkade worden uitgevoerd en afgerond. De totale uitgavenprognose voor het GOP-RWK in 2022 is € 10,6 miljoen. Voor het gehele programma geldt op dit moment dat de prognose-einde-werk past binnen het door het Algemeen Bestuur beschikbaar gestelde krediet.

Dijkverbetering Gekanaliseerde Hollandse IJssel Noord & Waaiersluis

Vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma is subsidie toegekend voor de versterking van de regionale waterkering aan de noordkant van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel (GHJ) en de versterking van het Waaiersluiscomplex.

Als onderdeel van de versterking van de voormalige C-kering aan de GHJ onderzoeken we welke andere waterschapsdoelen in synergie met het project we kunnen realiseren. Daarvoor wordt in 2022 een synergiekrediet bij het Algemeen Bestuur aangevraagd. Het jaar 2022 staat in het teken van het opstellen van de Nota Voorkeursalternatief. Daarmee komt eind 2022 de verkenningsfase ten einde.

In het eerste kwartaal van 2022 voltooien we de realisatie van de renovatie- en veiligheidsopgave aan het Waaiersluiscomplex. Deze werkzaamheden zijn in 2021 gestart.

Eff 4: Waterinfrastructuur op orde brengen

- **Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast**
- **Eff 4b: Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen**

Exploitatie 2022

Waterkeringenbeheer	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Rentekosten	917	1.077	911
Afschrijvingskosten	2.807	2.931	2.930
Personeelskosten	8.424	7.928	9.097
Overige kosten	1.234	1.422	1.588
Toevoeging aan bestemmingsreservess	-	-	-
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	8.748	8.100	8.100
Totaal kosten	22.130	21.459	22.626
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten	5.928	8.325	8.296
Onttrekking aan bestemmingsreservess	115	309	445
Totaal overige opbrengsten	6.043	8.634	8.741
Saldo kosten en overige opbrengsten	16.087	12.825	13.886

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de begrotingen van 2021 en 2022

- Personeelskosten: extra inzet op voor beheer vanuit de strategische lijn Sterke Lekdijk en het effect van de verwerking van de cao voor 2021, correctie percentage sociale lasten en indexering voor 2022;
- Overige kosten: de stijging komt door de extra begrote inspectiekosten die niet zijn te activeren;
- Onttrekking aan bestemmingsreserve: de niet te activeren inspectiekosten worden onttrokken aan de bestemmingsreserve Asset Management.

Investeringsuitgaven 2022

Thema/ programma/ doelstelling/ project	Totaal krediet al toegekend*	Nieuw krediet- volume in 2022	Begroting uitgaven 2022
Programma Waterkeringenbeheer	91.117	35.121	13.350
<i>Waterkeringen voldoen aan de normen (wettelijk/ provinciaal/ HDSR)</i>			
1. GOP regionale waterkeringen	82.847	-	10.600
2. Voortrollend GOP RWK va 2023	-	17.000	-
3. Nieuw GOP PWK va 2022	-	2.000	-
4. GHJ Noord & Waaiersluis	8.270	7.621	2.000
5. Synergiekrediet GHJ	-	5.000	-
6. GOP kunstwerken keringen primair en regionaal	-	3.500	750

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Op basis van toekenning t/m 30 juni 2021

5.2 Muskusrattenbeheer in eigen gebied

Om schade aan onze keringen door muskusratten te voorkomen, is besloten de populatie muskusratten tot de landgrenzen terug te brengen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aantal vangsten dat jaarlijks wordt gerealiseerd. In 2020 zijn de vangsten opgelopen, wat betekent dat de populatie vermoedelijk is toegenomen. We werken hard om deze trend te keren. Om de vangsten te laten dalen en binnen 10-15 jaar de muskusrat terug te dringen tot de landsgrens zetten we in op verdergaande professionalisering en kwaliteitsverbetering van de organisatie. Op korte termijn betekent dit verhoging van de inspanningen om in ons gebied zoveel mogelijk muskusratten weg te vangen. In de begroting is hiervoor 2 fte extra bestrijders opgenomen. In juni 2022 vindt in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen besluitvorming plaats over de invoering van de solidariteitsbijdrage muskusratten. Pas na besluitvorming kan gekeken worden naar de inderdieneffecten. De kost gaat in dit geval voor de baat uit. In 2022 gaat de afdeling Muskusrattenbeheer terug van acht naar vier rayons. Ook blijven we investeren in innovaties zoals de inzet van speurhonden, drones met warmtebeeld en eDNA.

Met het bestrijden van de muskusratpopulatie voorkomen we schade aan waterkeringen. De nieuwe strategie om de populatie muskusratten blijvend terug te dringen draagt alleen nog maar meer bij aan het blijven voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen.”

Eff 4: Waterinfrastructuur op orde brengen

- **Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast**
- **Eff 4b: Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen**

Exploitatie 2022

Muskusrattenbeheer eigen gebied	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Rentekosten	6	6	5
Afschrijvingskosten	9	9	9
Personeelskosten	-	-	-
Overige kosten	2.601	2.662	2.759
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-	-	-
Totaal kosten	2.617	2.677	2.773
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten	-	-	-
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-	-	-
Totaal overige opbrengsten	-	-	-
Saldo kosten en overige opbrengsten	2.617	2.677	2.773

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de begrotingen van 2021 en 2022

Er zijn geen significante verschillen op de exploitatiebegroting.

Investeringsuitgaven 2022

Voor het programma Muskusrattenbeheer eigen gebied zijn voor 2022 geen investeringsuitgaven begroot.

5.3 Calamiteitenzorg

Het waterschap werkt doorlopend aan een professionele, goed opgeleide en getrainde crisisorganisatie die werkt met actuele planvorming. Dit doet het waterschap niet alleen, maar zo veel mogelijk samen met haar partners. Daarnaast leren we van oefening en crises bij onszelf maar ook van oefeningen en crises bij partners. De samenwerking met andere waterschappen, veiligheidsregio's, defensie en Rijkswaterstaat helpt in het voorbereiden op grote crises, evenals de samenwerking met buitenlandse partners die sommige watercrises meer meemaken dan wij als waterschap.

Het jaar 2021 staat in ons geheugen gegrift door de overstromingen in het Nederlandse, Duitse en Belgische stroomgebied van o.a. de Maas. Voorbereiden op klassieke crisis als overstromingen blijft dan ook één van de speerpunten van crisisbeheersing.

Maar naast de voorbereiding op crises als overstromingen, wateroverlast en watertekort bereiden we ons ook voor op andere type crises, zoals een cybercrisis of pandemie.

Ook dit doen we niet alleen maar samen met onder andere de veiligheidsregio en het Platform Crisisbeheersing Midden Nederland. Met die laatste hebben we in het najaar van 2021 ervaring opgedaan in een grootschalige cyberoefening. De ervaringen uit deze oefening gebruiken we om in 2022 onze planvorming aan te scherpen en om leerpunten door te voeren.

Foto: Oefening calamiteitenzorg, inpakken van een dijk

Door de reis- en samenkomst beperkingen rond corona is er afgelopen jaar meer op afstand met elkaar geoefend en meegekeken. Hierdoor is van elkaar leren en met elkaar meekijken laagdrempeliger geworden. In plaats van dat we de mensen naar de dijk brengen werken we innovatief door bijvoorbeeld het brengen van de dijk naar de mensen, via dronebeelden, vlogs, etc.

Eff 2: Beperken negatieve effecten overstromingen

- **Eff 2a: Waterschap is voorbereid op een overstroming**
- **Eff 2b: Medeoverheden en inwoners met hulp van waterschap voorbereid op overstroming**

Exploitatie 2022

Calamiteiten zorg	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Rentekosten	0	-	-
Afschrijvingskosten	0	0	-
Personeelskosten	426	460	337
Overige kosten	161	155	182
Toevoeging aan bestemmingsreserves		-	-
Totaal kosten	588	616	519
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten	11	2	2
Onttrekking aan bestemmingsreserves		-	-
Totaal overige opbrengsten	11	2	2
Saldo kosten en overige opbrengsten	577	614	517

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de begrotingen van 2021 en 2022

- Door een verschuiving van capaciteit binnen verschillende afdelingen worden de algemene kosten en personeelskosten anders verdeeld over kostendragers en programma's. Dit kan leiden tot een andere doorbelasting aan programma's. Bij het relatief kleine programma als Calamiteiten zorg heeft dit geleid tot een relatief kleine daling van de personeelskosten. Dit is inherent aan de verdeelsystematiek;

Investeringsuitgaven 2022

Voor het programma Calamiteiten zorg eigen gebied zijn voor 2022 geen investeringsuitgaven begroot.

6 Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied

Het waterschap werkt samen met haar partners aan een waterhuishouding die past bij het huidige en toekomstige klimaat. We bereiden ons voor op het omgaan met te veel en te weinig water, zowel nu als in de toekomst. Het opschuiven van de extremen in te veel en te weinig water vraagt om aanpassingen aan het watersysteem én om nieuwe manieren van sturen en samenwerking en innovatie op alle niveaus; van perceel tot polder tot stroomgebied. Samen met partners moeten we nadenken over aanpassingen op regionaal en nationaal niveau. Daarom zijn 'Toekomstbestendig waterbeheer', 'Gezond water' en 'Bodemdaling veenweide' als strategische lijn opgenomen op de strategische agenda. Deze thema's zijn complementair aan elkaar en versterken elkaar. Naast deze strategische vraagstukken werken we aan het beheer en periodiek onderhoud van ons huidige watersysteem.

We volgen de werkzaamheden met betrekking tot een robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied aan de hand van de volgende effect-indicatoren:

Eff 3: Waterinfrastructuur op orde houden

- Eff 3a: Functies zijn bediend met passende waterhuishouding
- Eff 3b: Watersysteem kan tegen een stootje

Eff 4: Waterinfrastructuur op orde brengen

- Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast
- Eff 4b: Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen

Eff 5: Beperken effecten wateroverlast bij extreme situaties

- Eff 5a: Risico wateroverlast bekend bij bewoners en bedrijven
- Eff 5b: Gemeenten en bewoners nemen bewust maatregelen om effect wateroverlast te beperken

Eff 6: Bij watertekort worden essentiële functies voorzien van zoet water

- Eff 6: Het beschikbare water is verdeeld volgens afspraken

Eff 7: Schoon en gezond oppervlaktewater

- Eff 7a: Ecologie en chemie voldoet aan KRW doelen waterlichamen (% WL per KRW maatlat)
- Eff 7b: Ecologie en chemie voldoet aan doelen 'overig water' (%)

Eff 8: Levendige en veerkrachtige boerensloten

- Eff 8: Agrariërs nemen bewust maatregelen ten behoeve van schoon en gezond oppervlaktewater

Eff 9: Gezond en zichtbaar water in de stad

- Eff 9a: Voldoet aan het streefbeeld 'zichtbaar water'
- Eff 9b: Gemeenten en bewoners nemen maatregelen ten behoeve van schoon en gezond oppervlaktewater

6.1 Watersysteembeheer

Binnen het watersysteembeheer werkt het waterschap aan het op orde houden van het stelsel van watergangen, kunstwerken en (natuurvriendelijke) oevers. Het opstellen van watergebiedsplannen, maaionderhoud en het baggeren van watergangen zijn enkele taken die we uitvoeren.

6.1.1 Bodemdaling veenweide (strategische lijn)

Het waterschap heeft de ambitie om 50% reductie van de veenbodemdaling te behalen in 2030. Deze ambitie gaat gelijk op met de landelijke doelstelling om 1 Mton CO2 te reduceren. Om deze ambitie te bereiken zijn maatregelen nodig om de bodemdaling te reduceren. Denk hierbij aan technische waterinfiltratiemaatregelen, bodemverbetering en transitie in het landgebruik van de veenweiden. Andere belangen en opgaven, waaronder stikstof, wonen en energie, biodiversiteit, recreatie en landschap, betrekken we daar waar mogelijk in de uitwerking.

Samenwerking tussen overheden en particuliere eigenaren en grondgebruikers is noodzakelijk om het veengebied bewoonbaar en (be)werkbaar te houden. De gezamenlijke aanpak is gericht op een duurzaam toekomstperspectief voor de veenweiden (voor zowel landbouw als natuur) gecombineerd met een toekomstbestendig watersysteem. Anno 2021 hebben we op ruim 1000 ha polderbrede pilots draaien om zowel de bodemdaling te reduceren, de CO2 emissie te beperken, maar ook om allerlei vragen te beantwoorden, over de effectiviteit van maatregelen, de watervraag, biodiversiteit, effecten op de bedrijfsvoering van de boeren ed.

In de Voorjaarsnota 2020 zijn de 4 pijlers gepresenteerd waarlangs het waterschap wil werken om invulling te geven aan deze ambitie: 'Werken vanuit de energie van het gebied' en 'leren door te doen' blijven de basis. Keuzes met betrekking tot de invulling van de strategie en de rol en positie van het waterschap binnen de pijlers 'optreden als 1 overheid' wordt ingevuld bij de besluitvorming over de Regionale Veenweide Strategie van Utrecht en Zuid-Holland. De vierde pijler 'frisse kijk op (grond)waterbeheer', waarbij er specifiek aandacht wordt gevraagd voor de gevolgen van bodemdaling remmende maatregelen op het waterbeheer, heeft in 2022 nog een sterk lerend karakter.

Foto: Koeien op veenweide in Kamerik

Benutten synergie en integratie in de aanpak

De aanpak van bodemdaling – veelal gericht op het verhogen van de (grond)waterstand - raakt direct ook aan andere opgaven zoals toekomstbestendig en gezond watersysteem, reductie CO2 en reductie stikstof. Andere belangen en opgaven, waaronder stikstof, wonen en energie, biodiversiteit, recreatie en landschap worden nadrukkelijk betrokken in de uitwerking. Landgebruik -en de keuzes in gebruik- en ruimtelijke ordening zijn - naast technische ingrepen - onlosmakelijk met de oplossing van dit vraagstuk verbonden. De synergie met de andere programma's is vierledig: kennisontwikkeling, agendering, samenwerking in gebiedsprocessen en meekoppelkansen in de uitvoering. Bijvoorbeeld met Gezond Water door de aanleg van natuurvriendelijke oevers bij de realisatie van bodemdaling remmende maatregelen. Door het koppelen van maatschappelijke doelen is er een grotere kans op het verkrijgen van subsidies. Dit biedt mogelijkheden voor het grootschalig uitrollen van bodemdaling remmende projecten. De verwachting is dat we in 2022 in gebiedsprocessen de opgaven zoveel mogelijk integraal zullen benaderen.

(Integrale) gebiedsprocessen

HDSR nadert het einde van de pilotfase. Met lopende pilots worden op ca 1200 ha bodemdaling remmende maatregelen gerealiseerd. In 2022 worden de eerste resultaten van de lopende pilots opgeleverd. De bedrijvenproef Spengen met grootschalige aanleg van een actief waterinfiltratiesysteem is hiervan een voorbeeld.

Naast de integrale gebiedsprocessen stimuleert het waterschap ook individuele initiatieven. Voorbeelden hiervan zijn projecten met de subsidieregeling 'Regionaal partnerschap voor water en bodem'; in 2022 wordt een nieuwe regeling vastgesteld.

HDSR telt ca 19.000 ha bodemdalingsgevoelige veengronden. Nu de pilotfase bijna is afgerond bewegen we toe naar de opschalingsfase om de opgave voor bodemdaling te realiseren. Deze opschalingsfase krijgt een sterk adaptief karakter. Dit komt omdat tot 2026 landelijk onderzoek wordt uitgevoerd naar de effectiviteit van maatregelen op de reductie van de CO2 emissie. De resultaten van dit kennis spoor zijn belangrijk voor de opschaling. Nieuwe kennis wordt direct geïntegreerd in nieuwe gebiedsprocessen. In 2022 voorzien we de volgende nieuwe/lopende gebiedsprocessen in 2022: Kamerik, Oudewater Noord, Zegveld, Bodegraven Noord, Polsbroek. Daarnaast wordt in het kader van het Interbestuurlijke programma Vitaal Platteland voor een 3-tal polders gewerkt aan een lange termijn perspectief

Kennisontwikkeling en participatie en landelijke onderzoekstrajecten

HDSR heeft een eigen kennis/ onderzoeksprogramma om de consequenties van bodemdaling remmende maatregelen voor een toekomstbestendig watersysteem in beeld te brengen.

Naast het eigen kennisprogramma zijn we partner in het Nationale Onderzoek Broeikasgassen Veenweiden (NOBV) en van de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart. In de Regiodeal werken verschillende partijen samen aan een aanpak voor het omgaan met bodemdaling. Dit gebeurt door innovatieve experimenten uit te voeren, zoals het 'boeren op hoog water'. De partijen investeren gezamenlijk € 20 miljoen in de Regiodeal. Onderzoek naar "broeikasgassen uit oppervlaktewatersystemen" krijgt landelijk steeds meer aandacht. In samenwerking met het programma Gezond Water participeert HDSR in deze onderzoeken op bovenregionaal niveau.

Momenteel wordt het nationale Veenweide Innovatieprogramma (VIP-NL) opgezet. Dit programma kent belangrijke onderzoekslijnen: Boeren op Hoog Water, Klein in Veen, Natte teelten en de Veenweidesloot van de toekomst. HDSR besluit in 2022 hoe zij hierin wil participeren.

Regionale Veenweiden Strategie van provincie Utrecht en provincie Zuid-Holland

Heel concreet werkt ons waterschap, met een aantal partners, nauw samen aan de provinciale Regionale Veenweiden Strategieën (RVS). Bij de RVS van provincie Utrecht schrijft HDSR zelfs mee. De RVS wordt eind 2021/begin 2022 ter besluitvorming aangeboden aan GS en PS. HDSR wordt gevraagd zich aan de inhoud van de RVS te committeren en een rol te pakken in de uitvoeringsstrategie, dit heeft effect op de gebiedsprocessen en de rolopvatting van HDSR. De consequenties hiervan dalen neer in de begroting 2022.

Exploitatie strategische lijn 2022

Bodemdaling veenweide	Begroting 2022
Kosten	
Rentekosten	1
Afschrijvingskosten	14
Personeelskosten	1.254
Overige kosten	727
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-
Totaal kosten	1.996
Overige opbrengsten	
Overige opbrengsten	8
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-
Totaal overige opbrengsten	8
Saldo kosten en overige opbrengsten	1.988

Bedragen zijn in duizenden euro's

6.1.2 Bestandsbeheer, grondwater

Het belang van onze grondwatervoorraad groeit. De meldings- en vergunningplichtige tijdelijke onttrekkingen hebben we goed in beeld en het toezicht op tijdelijke onttrekkingen is adequaat. We hebben een slag te maken om meldings- en vergunningplichtige permanente grondwateronttrekkingen beter en completer in beeld te krijgen. Het betreft hier tussen de 400 en 500 locaties en dit aantal stijgt.

Daarnaast is er een inhaalslag te maken voor de niet gemelde grondwateronttrekkingen bij bedrijven, die grondwater gebruiken als proceswater en/of als ingrediënt. We moeten de gegevens van omgevingsdiensten opvragen en verwerken. De locaties van alle grondwateronttrekkingen moeten in het Landelijk Grondwater Register (en Basis Registratie Ondergrond en het (nieuwe) Toezichtbeheerbestand (ProcessPro) ingevoerd en beheerd worden (administratief en op kaart). Aanvullend hebben we de slag te maken om de onttrokken debieten systematisch op te vragen, mede voor de BghU.

De jaargegevens moeten we jaarlijks opvragen en registreren (en eventueel handhaving inzetten).

Dit vraagt een stap in het administratieve beheerproces. Tegelijkertijd doen we een groter beroep op het toezicht in het veld. Hiervoor is € 180.000 in de Begroting 2022 opgenomen.

6.1.3 Exotenbestrijding & Baggeren

De exotenbestrijding voeren we uit volgens de uitgangspunten van de nota plaagsoorten uit 2018. Deze is in 2020 en 2021 geëvalueerd. Eind 2021 gaan we een voorstel doen voor de wijze waarop we de exotenbestrijding na 2022 invullen en de daarvoor benodigde financiën, gebaseerd op de conclusies uit deze evaluatie. Ten opzichte van 2021 is er een verlaging van € 15.000 opgenomen in de begroting. Deze verlaging is in lijn met de eerdere afspraken over exotenbestrijding.

De bestrijding van exotische rivierkreeften maakt geen onderdeel uit van de huidige exotenbestrijding. In 2022 start een landelijk onderzoek naar de mogelijkheden van bestrijding van rivierkreeften. Daar is HDSR actief bij betrokken. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek, of eerder indien nodig, zullen wij onze strategie gaan bepalen m.b.t. de bestrijding van de kreeften. Hiervoor zijn nu nog geen kosten in de begroting opgenomen.

Door vertraging in de baggerprojecten is het saldo in de voorziening de laatste jaren opgelopen tot meer dan € 6,0 miljoen aan het eind van 2021. Daarom voegen we, totdat de opgelopen achterstand weer is ingelopen, de komende jaren in totaal € 2,0 miljoen minder aan de voorziening toe. Deze lagere toevoeging loopt van € 1,0 miljoen in 2022 af tot € 0,4 miljoen in 2024, waarna vanaf 2025 het bestaande niveau weer wordt bereikt. Tot nu toe is er geen reden om aan te nemen dat de totale uitgaven voor het baggeren zullen dalen. Hiermee voorkomen we dat we de komende jaar meer belastinggeld ophalen dan noodzakelijk is.

6.1.4 Extra beheer en onderhoud t.b.v. biodiversiteit en gezond water

Vanuit de strategische lijnen Gezond Water en Duurzaamheid worden hoge ambities neergelegd met name rond ecologisch beheer van het watersysteem. Dat betekent extra inspanningen voor beheer en onderhoud, en dat leidt tot een extra capaciteitsvraag binnen het waterbeheer op het gebied van biodiversiteit en waterkwaliteit/waterkwantiteit/ecologie; om daarbij een weloverwogen keuze te maken welke resultaten we definiëren en nastreven. Komend jaar zal dit nadere uitwerking krijgen. Hiervoor is, onder Gezond Water en Duurzaamheid, € 200.000 in de Begroting 2022 opgenomen.

Foto: meten van waterkwaliteit in Houten

6.1.5 Overdracht oevers aan de gemeente Utrecht

In 2021 is een 'Wijzigingsovereenkomst beheersituatie oeverconstructies' afgesloten met de gemeente Utrecht. De beheersituatie van de oeverconstructies in de stad Utrecht wordt vereenvoudigd, alle oeverconstructies, die in beheer zijn bij het waterschap, gaan over naar de gemeente Utrecht. Ongeveer de helft van de betrokken oevers verkeerde in goede staat en is in 2021 al overgedragen aan de gemeente. De andere helft van de oevers knappen wij als waterschap op voordat we deze overdragen. Dit voeren we binnen een periode van 10 jaar gefaseerd uit. In 2022 knappen we een deel van de nog over te dragen oevers op. Door een kortere afschrijvingstermijn leidt dit tot hogere afschrijvingskosten.

6.1.6 Huisvesting buitendiensten waterbeheer

In de begroting is een investeringskrediet opgenomen voor nieuwbouw voor huisvesting en opslag voor onze buitendienst waterbeheer. Dit investeringskrediet is nodig voor nieuwbouw van drie locaties waarvoor we nu ruimtes huren. Het gaat om twee steunpunten (IJssel en Leidsche Rijn) en een opslag voor materiaal en materieel voor calamiteitenbestrijding. Het geraamde krediet bedraagt € 7,4 miljoen. Door een aanvraag tot het vrijgeven van het voorbereidingskrediet start het project, waarna we in een later stadium het uitvoeringskrediet aan het AB wordt voorleggen.

6.1.7 Ingebruikname en beheer Vidente

In 2021 ronden we de bouwfase en de implementatiefase (cursussen aan de gebruikers) van Vidente af. Vidente is dan getest door de projectgroep en geïmplementeerd in de organisatie en dus klaar om te gebruiken. Vanaf begin 2022 gaat de nazorgfase in. Dat betekent dat Hydrologic (opdrachtnemer) het systeem op punten verbetert door optredende kinderziektes uit het systeem te halen. Eind 2022 is de nazorgfase voorbij en dan wordt Vidente officieel opgeleverd. In 2023 doet Hydrologic nog één jaar het beheer en onderhoud van Vidente. Hier is € 60.000 extra voor opgenomen in begroting 2022.

6.1.8 Watergebiedsplannen/raamwaterplannen

In watergebiedsplannen en raamwaterplannen werkt het waterschap samen met haar omgeving om opgaven te realiseren in het gebied. Voor twee raamwaterplannen wordt begin 2022 extra krediet aangevraagd. Uitbreiding is nodig om uniformiteit aan te brengen tussen alle projecten: de gebiedsgerichte projecten waterbeheer (waar deze raamwaterplannen toe behoren) zijn de enige projecten waarvan we de verkennings- en planvormingsfase grotendeels uit de exploitatiebegroting financieren. Uitgangspunt van de werkwijze is dat alle inzet voor de verkenning en planvorming hoort bij het investeringskrediet. Hierdoor is beter te sturen op de programmering en kan makkelijker worden versneld, getemporiseerd en geprioriteerd omdat we via de investeringsbudgetten flexibeler met capaciteit kunnen variëren.

In 2022 starten we met het bergingsgebied en doorvoer Willeskop. Daarnaast worden de watergebieds-plannen Bodegraven Noord en de Tol voortgezet. De bypass knooppunt Polsbroek vormt naast de KWA+ een meekoppelkans. We starten met een onderzoek naar boezemberging bij de Put van Broekhoven, ook als oplossing voor het watergebiedsplan Linschoterwaard. Ter voorbereiding van de projecten uit het Programma Klimaatadaptatie zal investeringskrediet worden aangevraagd. Voor de laatste twee is de verwachting dat we in 2022 voorbereidingskrediet aanvragen.

6.1.9 Opbarsting/ opveren slootbodem Kortrijk/Portengen

In zowel de Begroting 2021 als de concept-Voorjaarsnota 2021, is geen rekening gehouden met de kosten van dit onderzoek. De externe kosten van het onderzoek zijn geraamd op € 240.000 (€ 115.000 in 2021 en € 125.000 in 2022) en er is ongeveer 400 uur capaciteit benodigd om het onderzoek intern te begeleiden. We proberen de extra kosten voor 2021 binnen de begroting op te vangen. Als dit niet lukt verwerken we deze in een begrotingswijziging. De extra kosten voor 2022 zijn verwerkt in deze begroting.

Eff 3: Waterinfrastructuur op orde houden

- **Eff 3a: Functies zijn bediend met passende waterhuishouding**
- **Eff 3b: Watersysteem kan tegen een stootje**

Exploitatie 2022

Watersysteembeheer	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Rentekosten	2.254	2.249	2.136
Afschrijvingskosten	7.560	7.917	8.462
Personeelskosten	9.140	12.013	12.129
Overige kosten	11.535	16.617	15.422
Toevoeging aan bestemmingsreserves	1.479	1.391	634
Totaal kosten	31.968	40.188	38.783
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten	5.539	5.499	5.907
Onttrekking aan bestemmingsreserves	1.277	5.922	4.481
Totaal overige opbrengsten	6.816	11.421	10.388
Saldo kosten en overige opbrengsten	25.153	28.767	28.395

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de begrotingen van 2021 en 2022

- **Afschrijvingskosten:** de stijging van de afschrijvingen wordt mede veroorzaakt door de kortere afschrijvingstermijnen van de aan de gemeente Utrecht overgedragen oevers. Deze staan bij het waterschap als immateriële activa op de balans en daarvan is de afschrijvingstermijn korter dan op de oorspronkelijke investeringssoort;
- **Overige kosten:** de daling van is met name toe te schrijven aan de € 1,0 miljoen lagere dotatie aan de voorziening voor baggeren en aan lagere baggeruitgaven voor de Gekanaliseerde Hollandse IJssel (GHIJ);
- **Toevoeging bestemmingsreserve:** de toerekening van rente aan de bestemmingsreserve van de GHIJ is verlaagd van ongeveer € 1,4 miljoen in 2021 tot minder dan € 0,6 miljoen in 2022. De omvang van de reserve is voldoende voor de toekomstige uitgaven;
- De **overige opbrengsten** stijgen door een hogere verrekening van de kosten van het vaarwegbeheer met de provincie Zuid-Holland;

- Onttrekking aan bestemmingsreserve: voor het baggeren wordt in 2022 minder aan de bestemmingsreserve GHIJ onttrokken dan volgens de begroting van 2021.

Investeringsuitgaven 2022

Thema/ programma/ doelstelling/ project	Totaal krediet al toegekend*	Nieuw krediet-volume in 2022	Begroting uitgaven 2022
Programma Watersysteembeheer	114.243	13.960	7.800
<i>Instandhouden</i>			
7. GOP Watersystemen	39.200	5.500	4.000
8. Vervanging groot materieel UV	925	-	-
9. Huisvesting buitendiensten	-	6.660	740
<i>Verbeteren</i>			
10. Gebiedsplannen Oost (cumulatief)	18.722	900	410
11. Gebiedsplannen West (cumulatief)	55.396	900	2.650
Specifieke projecten			
<i>GHIJ</i>	23.862	2.000	4.220
33. GHIJ Kunstwerken	3.312	-	420
34. GHIJ Oevers	8.250	2.000	900
35. GHIJ Baggeren	12.300	-	2.900

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Op basis van toekenning t/m 30 juni 2021

6.2 Beperken gevolgen klimaatverandering

6.2.1 Toekomstbestendig watersysteem (strategische lijn)

Onze ambitie is om de ingezette koers van 'stroomopwaarts werken' een krachtige impuls te geven. Conform de visie toekomstbestendig watersysteem (TBWS) ligt de urgentie bij het stedelijk gebied. Door de acute bouwopgave voldoet onze huidige inzet niet meer. Deze stroomopwaarts gerichte werkwijze ondersteunen we met een verhoging van € 500.000 van de impulsregeling 'Water in de leefomgeving'. Deze regeling gaan we breder inzetten voor alle klimaatthema's, waaronder waterkwaliteits- en kwantiteitsdoelen. We koppelen onze regeling aan de nationale impulsregeling van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Daarnaast zien we, mede als gevolg van de droogte in 2018 en 2019, dat de waterschappen intensiever bij grondwaterbeheer betrokken raken. Voor HDSR speelt dit vooral bij het watersysteem van de Heuvelrug en bij de 'vernattingsstrategie' uit het beleid voor het veenweidegebied. Ook zien we een toename van de recreatie in het buitengebied. Voor HDSR betekent dat, dat de watergerelateerde recreatie meer capaciteit vraagt van met name vergunningverlening en handhaving.

Fasering

Fasering is noodzakelijk, omdat de intensivering van de werkzaamheden gepaard gaat met een andere werkwijze: van 'watertoets' naar 'weging van het waterbelang'. Om dit proces goed te kunnen doorlopen, kiezen we voor een geleidelijke uitbreiding van de capaciteit. In de Begroting 2022 is hier € 100.000 voor vrijgemaakt.

Visie toekomstbestendig watersysteem

Wat duidelijk is geworden uit onze analyse van een toekomstbestendig watersysteem, is dat we toekomstige wateropgaven als gevolg van extreme regen en langdurige droogte in combinatie met ruimtelijke ontwikkelingen niet meer alleen kunnen oplossen binnen het watersysteem. Om hier beter op voorbereid te zijn, is het nodig dat naast het benutten van kansen om het watersysteem te optimaliseren, het waterschap en de gebiedspartners gaan werken aan een inrichting van stad en land die kan omgaan met te veel of te weinig water. De tijd dat we water kunnen beheersen binnen de huidige bandbreedte is voorbij – en gaat, bij ongewijzigd beleid, bij toekomstige weersextremen veel maatschappelijke kosten met zich meebrengen. We moeten water meer de ruimte geven. Tegelijk werken we aan een breed maatschappelijk bewustzijn dat de oplossingen voor de wateropgaven ook binnen de mogelijkheden en verantwoordelijkheden van andere overheden en particulieren liggen. Het waterschap is zich bewust van alle onzekerheden en kiest daarom voor het inzetten van een adaptatiestrategie gebaseerd op experimenten en lerend ontwikkelen.

De visie vormt de basis, een kapstok voor het vervolg en voor de keuzes die we in de toekomst moeten gaan maken: waar gaan we onze inzet intensiveren, of verbreden. In deze vervolgfase richten we ons op het ontwikkelen van voldoende kennis, pakken we een aantal urgente zaken op. Onder andere de inzet van onze expertise rond klimaat-adaptieve woningbouw ontwikkelingen. Ook leggen we de verbinding met andere interne en externe sporen, waaronder het programma toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal en Noordzeekanaal waarin dezelfde vraag op een grotere schaal wordt beschouwd.

Uitvoeringsprogramma Regionale Adaptatie Strategie

Binnen het Netwerk Water en Klimaat is de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) in 2021 vastgesteld. De RAS krijgt in 2022 een verdere uitwerking in het uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma is de basis voor deelname aan de impulsregeling ruimtelijke adaptatie van het Deltaprogramma (2021-2023). Met de impulsregeling wil het Deltaprogramma de uitvoering van ruimtelijke adaptieve maatregelen stimuleren. Voor het Netwerk Water en Klimaat betekent dit een bijdrage van 5 à 10 miljoen euro vanuit het Deltaprogramma.

Bewustwording: convenant duurzaam bouwen en weging van het waterbelang

Via de activiteiten in het Netwerk Water en Klimaat en de Blauwe Agenda geven we concrete invulling aan de aandachtspunten bewonersparticipatie en bewustwording. Binnen en onder regie van de Provincie Utrecht wordt naar verwachting eind 2021 een convenant duurzaam bouwen getekend. In 2022 moet de implementatie van deze afspraken gestalte krijgen. De weging van het waterbelang is één van de kerninstrumenten die we ontwikkelen vanuit de strategische lijn 'Omgevingswet en ruimtelijke ordeningsprocessen'. Met de regeling 'Water in de leefomgeving' willen we vanaf 2022 meer en grotere projecten in uitvoering krijgen, om zo het stedelijk gebied meer klimaatadaptief en waterrobuust te maken. Hiervoor is binnen het programma € 650.000 beschikbaar.

Waterbeschikbaarheid

In 2021 brengen we via een consortium van HDSR, Hydrologic en Wageningen University & Research de waterbeschikbaarheid voor het stedelijk gebied in beeld. In 2021 is gestart met de regionale uitwerking van de verdringsreeks. Dit loopt door in 2022.

Modelinstrumentarium

De waterschappen gaan op het moment dat de nieuwe klimaatscenario's van het KNMI bekend zijn de watersystemen opnieuw aan de normen voor wateroverlast toetsen. Dit gebeurt waarschijnlijk in 2023. Het huidige modelinstrumentarium wordt onder meer hiervoor aangepast en vervangen.

Risicodialoog landelijk gebied

In 2021 is gestart met het opstellen van handelingsperspectief voor agrariërs over hoe om te gaan met klimaatveranderingen. Dit doet het waterschap in samenwerking met de Provincie Utrecht. Het handelingsperspectief geeft input aan de risicodialoog met gebruikers en bewoners in het landelijk gebied. De dialoog moet gaan over risico's van wateroverlast (normen), watertekort (waterbeschikbaarheid) en hitte, maar ook over waterkwaliteit, biodiversiteit, remmen bodemdaling, recreatie en stikstof.

Klimaatbestendige Wateraanvoer KWA+

Als onderdeel van de eerste fase van het Deltaprogramma Zoetwater werken we samen met Hoogheemraadschap van Rijnland aan capaciteitsuitbreiding van de Klimaatbestendige Wateraanvoer (project KWA+). Met dit systeem kan in tijden van ernstige droogte vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek extra zoetwater naar West-Nederland worden gevoerd. De realisatie van de verschillende deelprojecten loopt door tot en met 2024.

Tweede Deltabeslissing Zoetwater

Op Prinsjesdag 2021 is de deltabeslissing Zoetwater, uitvoering tweede fase, vastgesteld. De inlaat Kromme Rijn is onderdeel van dit maatregelenpakket en bijbehorend Deltafonds (50% financiering) en start in 2022. Voor de structurele samenwerking met de waterbeheerders in West-Nederland is circa € 50.000 begroot.

Project inlaatgemaal Wijk VRAM

Als onderdeel van de 2e Deltabeslissing Zoetwater voeren we het project inlaatgemaal Wijk VRAM (verbeterde rivier aanvoermogelijkheid) uit. Dit doen we met gedeeltelijke financiering van het deltafonds en vanuit de bestemmingsreserve Havengelden. Met een voorbereidingskrediet starten we het project op in 2022 en werken we het uit tot de aanvraag van het uitvoeringskrediet.

Eff 4: Waterinfrastructuur op orde brengen

- **Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast**

Eff 5: Beperken effecten wateroverlast bij extreme situaties

- **Eff 5a: Risico wateroverlast bekend bij bewoners en bedrijven**
- **Eff 5b: Gemeenten en bewoners nemen bewust maatregelen om effect wateroverlast te beperken**

Eff 6: Bij watertekort worden essentiële functies voorzien van zoet water

- **Eff 6: Het beschikbare water is verdeeld volgens afspraken**

Exploitatie 2022

Beperking gevolgen klimaatverandering	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Rentekosten	7	7	6
Afschrijvingskosten	10	24	15
Personeelskosten	2.073	2.240	2.986
Overige kosten	1.449	1.303	2.226
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-	-	-
Totaal kosten	3.539	3.574	5.233
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten	315	25	16
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-	-	-
Totaal overige opbrengsten	315	25	16
Saldo kosten en overige opbrengsten	3.225	3.549	5.217

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de begrotingen van 2021 en 2022

- Personeelskosten: uitbreiding van capaciteit om invulling te geven aan de strategische lijn TBWS en het effect van de verwerking van de cao voor 2021, correctie percentage sociale lasten en indexering voor 2022;
- Overige kosten: deze stijgen onder andere door een verhoging met € 500.000 van de impulsregeling 'Water in de leefomgeving'.

Investeringsuitgaven 2022

Thema/ programma/ doelstelling/ project	Totaal krediet al toegekend*	Nieuw krediet-volume in 2022	Begroting uitgaven 2022
Programma Beperking gevolgen klimaatverandering	565	4.030	1.005
<i>Verbeteren</i>			
12. Toekomstbestendig Watersysteem	290	4.030	950
13. Vidente: voorspellende monitoringtool watersysteem	275	-	55
Specifieke projecten			
<i>KWA+ fase 1</i>	19.176	13.000	6.000
36. KWA stap 1	19.176	13.000	6.000

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Op basis van toekenning t/m 30 juni 2021

Exploitatie strategische lijn 2022

Toekomstbestendig Watersysteem	Begroting 2022
Kosten	
Rentekosten	-
Afschrijvingskosten	-
Personeelskosten	1.089
Overige kosten	1.275
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-
Totaal kosten	2.364
Overige opbrengsten	
Overige opbrengsten	8
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-
Totaal overige opbrengsten	8
Saldo kosten en overige opbrengsten	2.356

Bedragen zijn in duizenden euro's

6.2.3 Grondwater kwantiteit

Het waterschap spant zich in voor een gesloten waterbalans over een langere periode. Actief grondwaterbeheer is daarvoor noodzakelijk. Per deelgebied verschilt de aanpak, die we samen met partners, waaronder gemeenten, uitvoeren.

In het stedelijk gebied is actief grondwaterbeheer complex door nieuwe activiteiten in de ondergrond, zoals warmtewinning. In het Kromme Rijn gebied en op de Utrechtse Heuvelrug werken we voor de bepalende keuzes in het grondwaterbeheer samen in de Blauwe Agenda, die als doel heeft om het watersysteem op de Heuvelrug te begrijpen en duurzaam te beheren. In het veenweidegebied zetten we ons in om via actief grondwaterbeheer het uitzakken van de grondwaterstand in de zomer te voorkomen. Voor dat laatste is € 150.000 opgenomen in de begroting.

Eff 4: Waterinfrastructuur op orde brengen

- Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast

Eff 5: Beperken effecten wateroverlast bij extreme situaties

- Eff 5a: Risico wateroverlast bekend bij bewoners en bedrijven
- Eff 5b: Gemeenten en bewoners nemen bewust maatregelen om effect wateroverlast te beperken

Eff 6: Bij watertekort worden essentiële functies voorzien van zoet water

- Eff 6: Het beschikbare water is verdeeld volgens afspraken

6.3 Gezond water

6.3.1 Gezond water (strategische lijn)

In onze koers voor 2022-2027 zetten we erop in actieve samenwerking 'stroomopwaarts', vorm te geven. Samen met gemeenten willen we toewerken naar ondersteuning van maatregelen voor een gezond en toekomstbestendig watersysteem in de stad, via meerjarige afspraken. Hierbij speelt de Impulsregeling water in de leefomgeving een grote rol. De komende jaren is er vanuit de programma's Klimaatadaptatie en Gezond Water meer budget beschikbaar gesteld voor de regeling. Voor 2023 is er vanuit deze programma's € 1,3 miljoen beschikbaar en de jaren daarna loopt dit budget verder op. De regeling Water in de leefomgeving wordt hiermee een belangrijk middel om onze doelen in het stedelijk gebied te realiseren.

KRW doelen waterlichamen

In 2021 zijn de KRW-doelen geactualiseerd en de bijbehorende maatregelen vastgesteld. Deze nieuwe maatregelen maken onderdeel uit van het programma Gezond Water, dit programma gaat in nieuwe vorm in 2022 van start. Ten opzichte van het 'oude' programma zetten we een aantal maatregelen ongewijzigd voort, een aantal maatregelen wordt geïntensiveerd en er is een aantal nieuwe maatregelen. Zo is voor de maatregel 'ecologisch waterbeheer' extra capaciteit opgenomen om stappen te zetten naar het beter afstemmen van het dagelijkse beheer en onderhoud op de ecologie. Voorbeeld van een nieuwe maatregel is het geven van een impuls aan het reeds lopende traject om gezond water te borgen in de wettelijke instrumenten die het waterschap in handen heeft. Een maatregel die onveranderd is, is dat we met de opgenomen investeringen verder werken aan het oplossen van vismigratieknelpunten en het optimaliseren van bestaande vispassages aan de huidige stand der techniek.

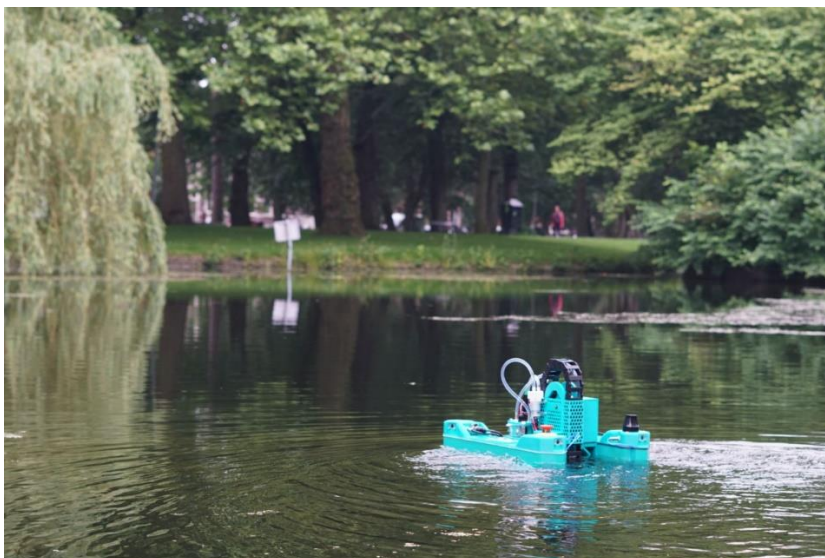

Foto: meten van waterkwaliteit in Houten

KRW doelen overig water

In 2021 zijn doelen voor het overig water opgesteld en de bijbehorende maatregelen vastgesteld. Met deze maatregelen werken we aan het verbeteren van het water in de 'haarvaten van het watersysteem'. Maatregelen zijn onderverdeeld in de thema's: schoon water in de stad, levendige boerensloot, natuurwater vol leven, nieuwe stoffen en eigen inrichting (nvo's en vismigratie). Ook bij deze maatregelen is sprake van maatregelen die doorgezet worden, geïntensiveerd of nieuw zijn. Een nieuw thema vanaf 2022 is 'natuurwater vol leven'. Hierbij brengen wij, in samenwerking met de terreinbeherende organisaties, de huidige waterkwaliteitssituatie en de verbeterpunten in natuurgebieden in kaart. De overige maatregelen zijn veelal een voortzetting en (op te bouwen) intensivering van de maatregelen in het 'oude' programma Gezond Water.

Zichtbaar water

In het programma Gezond Water zitten meerdere maatregelen voor het bereiken van een levendige boerensloot. Dit betreft zowel een stimuleringsregeling voor emissiereductie, als het voortzetten van de ondersteuning van de ecologische wijze van beheer en onderhoud van slootkanten als een pilot en onderzoeksprogramma. Ten opzichte van het voorgaande jaar, zetten we in 2022 bij deze maatregelen vooral

in op extra capaciteit om de plannen van aanpak met de agrarische sector in het kader van Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) op te stellen. De jaren daarna bouwen de beschikbare middelen op om de plannen van aanpak uit te voeren.

Schoon en gezond oppervlaktewater

In 2021 zijn de ecoscans uitgevoerd. Deze geven een geactualiseerd beeld van de waterkwaliteit in het stedelijk gebied. Het jaar 2022 gebruiken we om met gemeenten de bevindingen uit de ecoscans om te zetten naar verbetermaatregelen. Hiervoor is extra capaciteit opgenomen. De jaren erna worden ook de middelen van de stimuleringsregeling verhoogd om de maatregelen uit te kunnen voeren.

De samen meten aanpak zetten we in 2022 voort. Hierop aanvullend komt vanaf 2022 een samenwerkingsprogramma met gemeenten met budget voor innovatie, onderzoek en pilots om een impuls te geven aan het verbeteren van de waterkwaliteit in het stedelijk gebied.

De regeling voor Blauwe Bewoner Initiatieven (BBI) zetten we voort in 2022, waarbij er € 100.000 extra vanuit 900 jaar waterbeheer aan het budget is toegevoegd. Het totale bedrag is dan € 200.000 voor 2022.

Eff 7: Schoon en gezond oppervlaktewater

- Eff 7a: Ecologie en chemie voldoet aan KRW doelen waterlichamen (% WL per KRW maatlat)
- Eff 7b: Ecologie en chemie voldoet aan doelen 'overig water' (%)

Eff 8: Levendige en veerkrachtige boerensloten

- Eff 8: Agrariërs nemen bewust maatregelen ten behoeve van schoon en gezond oppervlaktewater

Eff 9: Gezond en zichtbaar water in de stad

- Eff 9a: Voldoet aan het streefbeeld 'zichtbaar water'
- Eff 9b: Gemeenten en bewoners nemen maatregelen ten behoeve van schoon en gezond oppervlaktewater

Exploitatie 2022

Gezond water	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Rentekosten	33	39	26
Afschrijvingskosten	75	114	87
Personeelskosten	2.244	2.605	2.966
Overige kosten	2.495	3.982	3.257
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-	300	350
Totaal kosten	4.846	7.041	6.686
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten	935	626	753
Onttrekking aan bestemmingsreserves	184	300	310
Totaal overige opbrengsten	1.119	926	1.063
Saldo kosten en overige opbrengsten	3.727	6.114	5.623

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de begrotingen van 2021 en 2022

- Personeelskosten: uitbreiding van capaciteit voor ecologisch beheer en het effect van de verwerking van de cao voor 2021, correctie percentage sociale lasten en indexering voor 2022;
- Overige kosten: deze dalen door lagere begrote kosten voor externe deskundige adviezen (grotere inzet eigen medewerkers) en het vervallen van een incidentele dotatie aan de bestemmingsreserve van € 300.000 Groen Blauwe diensten in 2021.

Investeringsuitgaven 2022

Thema/ programma/ doelstelling/ project	Totaal krediet al toegekend*	Nieuw krediet-volume in 2022	Begroting uitgaven 2022
Programma Gezond Water	5.275	6.205	1.375
<i>Waterkwaliteit (o.a. KRW)</i>			
14. Oevers KRW 2016-2021	1.400	-	200
15. Vispassage KRW 2016-2021	3.125	-	700
16. Syn. LG KRW 2016-2021	750	-	200
17. 3de KRW planperiode 2022-2027	-	6.205	275

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Op basis van toekenning t/m 30 juni 2021

Exploitatie strategische lijn 2022

Gezond Water	Begroting 2022
Kosten	
Rentekosten	-
Afschrijvingskosten	-
Personeelskosten	1.001
Overige kosten	1.716
Toevoeging aan bestemmingsreserves	350
Totaal kosten	3.067
Overige opbrengsten	
Overige opbrengsten	6
Onttrekking aan bestemmingsreserves	310
Totaal overige opbrengsten	316
Saldo kosten en overige opbrengsten	2.752

Bedragen zijn in duizenden euro's

7 Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair

Bij HDSR werken we aan zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair. Dit doen we door het afvalwater van bedrijven en huishoudens in ons gebied te zuiveren. In 2022 staan we voor een aantal uitdagingen om dit nog beter en duurzamer te doen. Bijvoorbeeld door het verwijderen van medicijnresten uit effluent en het uitwerken van een slibstrategie. Daarnaast heeft het waterschap oog voor nieuwe ontwikkelingen, waaronder nieuwe verwerkingstechnieken, nieuwe stoffen en duurzaamheid. Dit doen we vanuit de strategische lijn 'ZUIVERe ontwikkelingen'.

We volgen de werkzaamheden met betrekking tot gezond water en zuiveringsbeheer aan de hand van de volgende effect-indicatoren:

Eff 10: Kwaliteit effluentwater passend bij ontvangend oppervlaktewater

- Eff 10a: Voldoen aan de effluentnorm
- Eff 10b: Voldoen aan afnameverplichting

Eff 11: Meerwaarde uit afvalwater

- Eff 11a: Energie opwekken uit het zuiveren van afvalwater
- Eff 11b: Waardevolle grondstoffen zijn optimaal benut

7.1 Zuiveringsbeheer

7.1.1 ZUIVERe ontwikkelingen (strategische lijn)

Binnen de afdeling Zuiver zorgen we dagelijks voor gezuiverd afvalwater dat minimaal voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Zuiver kenmerkt zich door een bedrijfsmatige aanpak en een proces dat we goed in de vingers hebben. Er zijn echter ontwikkelingen, 'ZUIVERe ontwikkelingen', die nieuwe eisen stellen aan het proces en de wijze van zuiveren. Dit zijn bijvoorbeeld duurzaamheid, aandacht voor nieuwe stoffen, en afvalwater als circulaire grondstof. De verwachting is dat de eisen die we stellen aan de kwaliteit van het effluent in de toekomst strenger worden. Ook zijn er ontwikkelingen in de verwerkingstechnieken van en op de afzetmarkt voor zuiveringsslib.

Daarom is er gewerkt aan een slibstrategie en aan een overkoepelende zuiveringsvisie. In de zuiveringsvisie hebben we de trends en ontwikkelingen geschetst, en onze visie daarop plus een concrete ambitie voor het zuiveren van afvalwater in 2050 vastgelegd. Deze zuiveringsvisie en de slibstrategie worden uiterlijk begin 2022 aan het AB voorgelegd.

Daarnaast is de herinrichting van het terrein van de oude rwzi Utrecht een belangrijk aandachtspunt. Dit biedt kansen en mogelijkheden voor energie-ambities en we willen dit samen met mensen in de directe omgeving invullen. Ook ligt de vraag voor wat te doen bij rwzi Zeist, waar groot onderhoud/een renovatie nodig is. Gaan we deze rwzi grootschalig opknappen, verplaatsen of bijvoorbeeld samen laten gaan met rwzi Bunnik?

Exploitatie strategische lijn 2022

Zuivere ontwikkeling	Begroting 2022
Kosten	
Rentekosten	-
Afschrijvingskosten	-
Personeelskosten	55
Overige kosten	691
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-
Totaal kosten	746
Overige opbrengsten	
Overige opbrengsten	-
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-
Totaal overige opbrengsten	-
Saldo kosten en overige opbrengsten	746

Bedragen zijn in duizenden euro's

7.1.2 Medicijnresten en nieuwe stoffen

We vinden steeds meer microverontreinigingen in het oppervlaktewater. Een belangrijk aandeel hierin vormen de medicijnresten. Deze komen voor het overgrote deel via het effluent van onze rwzi's in het oppervlaktewater terecht. Het aanvullend verwijderen van deze stoffen bij de rwzi's is een belangrijke maatregel om de belasting van het oppervlaktewater door deze stoffen te verminderen.

Met een nazuivering voor het volledige effluent op rwzi Houten zetten we als waterschap een eerste stap om te leren hoe medicijnresten effectief en efficiënt uit effluent te verwijderen zijn. De bedoeling is om deze nazuivering in 2022 te realiseren. Daarna wordt met een planning van één rwzi per twee jaar, de rwzi's van Woerden, Nieuwegein, Utrecht en Zeist aangepakt. Voor de rwzi Woerden betekent dit dat we in 2022 een concreet projectvoorstel voorleggen aan het AB. Daarnaast komen we op basis van de zuiveringsvisie in 2022 met een concreet plan voor de aanpak van medicijnresten, nieuwe stoffen en nutriënten voor alle rwzi's. In de nieuwe zuiveringsvisie zal het AB uiteindelijk het tempo bepalen waarin de realisatie van de verwijdering van medicijnresten zal worden geïmplementeerd.

7.1.3 Slibstrategie

De stip op de horizon voor 2040 in de verwerking en afzet van zuiveringsslib is dat we daar zoveel mogelijk energie en grondstoffen uit halen. Het ultieme doel is dat zuiveringsslib geen afvalstof meer is, maar de route daarheen heeft tijd nodig. Afgelopen jaar is er een marktverkenning uitgevoerd om te kijken hoe we het beste met marktpartijen samen deze slibstrategie kunnen realiseren. Een vraag is bijvoorbeeld of HDSR aandeelhouder van een verwerkingsbedrijf wil worden of niet. En wat dit betekent voor de continuïteit en zekerheid, maar ook voor flexibiliteit om onze energie- en grondstoffenambitie te realiseren. Voor het contract voor de verwerking van het slib van rwzi Nieuwegein heeft in 2021 een aanbesteding plaats gevonden. Hiermee is de looptijd gelijk aan de overige contracten, deze lopen op zijn vroegst in 2026 af. Tot die tijd kunnen we met onze slibstrategie uitwerken hoe we samen met marktpartijen de slibverwerking en energierugwinning het beste kunnen inrichten.

Tegelijkertijd verkennen we nu de mogelijkheden om in 2030 naast de rwzi Nieuwegein een 'energielandschap' te realiseren. Hierbij kunnen we naast zuiveringsslib ook bermmaaisel vergisten en kunnen we ook andere vormen van energieopwekking toepassen.

Afhankelijk van de keuzes in de slibstrategie komen in 2022 met concrete uitwerkingsvoorstellen. In de begroting is voor de uitvoering € 688.000 opgenomen.

Foto: RWZI Nieuwegein

7.1.4 Herinrichting oude rwzi-terrein Utrecht

De sloop van de oude rwzi Utrecht is gestart en is naar verwachting in de zomer van 2022 klaar. Bij de fasering van de sloopwerkzaamheden van de oude rwzi Utrecht is rekening gehouden met de bouw van een warmtepomp door Eneco, die warmte aan woningen in Utrecht gaat leveren.

Na de sloop kunnen we met de herinrichting beginnen. Het terrein moet beschikbaar blijven voor een nieuwe rwzi over 30-40 jaar. Daarom moet deze herinrichting van tijdelijke aard zijn. We onderzoeken nu verschillende mogelijkheden, variërend van het simpel inzaaien met gras, tot het creëren van een 'energielandschap'. Daarin zouden we het opwekken van zonne-energie kunnen combineren met een klein park of groenvoorziening voor de buurtbewoners. Naast onze eigen energie-ambities vinden we ook de participatie van de buurtbewoners in het proces belangrijk. Over deze herinrichting zullen we het AB nog nader informeren, met als doel besluitvorming op het herinrichtingsplan begin 2022.

7.1.5 Renovatie rwzi Zeist

De rwzi in Zeist is op dit moment de enige zuivering van ons waterschap die onvoldoende in staat is om structureel aan de effluenteisen te voldoen. Dat staat het halen van onze doelen voor Gezond water in de weg. De oorzaak is de beperkte ontwerpcapaciteit van deze installatie. Uitbreiding van de capaciteit vraagt civieltechnische ingrepen. Het is echter de vraag of een civieltechnische uitbreiding leidt tot een voldoende robuust zuiveringsproces: feitelijk plakken we hiermee een pleister. Het alternatief is nieuwbouw, waarbij het de vraag is of nieuwbouw op de huidige locatie optimaal is. De rwzi Zeist is omsloten door een woonwijk. En kunnen we de nieuwbouw op het huidige terrein realiseren voordat de oude installatie gesloopt is? Als we kiezen voor nieuwbouw dan rijst de vraag of medicijnrestenverwijdering en/of een nazuivering dan geen integraal onderdeel zou moeten zijn van de nieuwbouw. Een ander alternatief is koppeling met de rwzi Bunnik. Kortom, er speelt een aantal strategische vraagstukken waar de komende jaren eerst bestuurlijke besluitvorming op nodig is. In deze strategische vraagstukken nemen we de waterkwaliteitsopgave, vertaald in eisen aan de zuivering, integraal mee. Daarmee willen we ook voor de rwzi Zeist een oplossing vinden. In 2022 ronden we een eerste strategische verkenning af. Op basis van deze verkenning komt er een met een voorstel hoe dit project wordt vormgegeven.

Eff 10: Kwaliteit effluentwater passend bij ontvangend oppervlaktewater

- **Eff 10a: Voldoen aan de effluentnorm**
- **Eff 10b: Voldoen aan afnameverplichting**

Eff 11: Meerwaarde uit afvalwater

- **Eff 11a: Energie opwekken uit het zuiveren van afvalwater**
- **Eff 11b: Waardevolle grondstoffen zijn optimaal benut**

Tevens wordt geïnvesteerd in duurzaamheid bij de rwzi's om meerwaarde uit afvalwater te halen (Eff 11). Dit wordt nader toegelicht onder de strategische lijn Duurzaamheid in paragraaf 9.1.1.

Exploitatie 2022

Zuiveringsbeheer	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Rentekosten	5.145	4.768	4.270
Afschrijvingskosten	16.676	16.741	16.264
Personeelskosten	5.722	5.325	6.296
Overige kosten	22.321	25.257	26.999
Toevoeging aan bestemmingsreserves	6.735	6.735	5.735
Totaal kosten	56.599	58.826	59.563
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten	4.341	3.601	4.079
Onttrekking aan bestemmingsreserves	7.325	10.756	10.118
Totaal overige opbrengsten	11.666	14.357	14.197
Saldo kosten en overige opbrengsten	44.933	44.468	45.366

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de begrotingen van 2021 en 2022

- **Rentekosten:** vooral door de lagere toerekening van rente aan de bestemmingsreserve GHIIJ dalen de totale rentelasten van HDSR. Deze daling komt vooral tot uitdrukking in het programma Zuiveringsbeheer omdat door de grote omvang van de activa (voor rwzi's) aan dit programma het grootste deel van de rentelasten wordt toegerekend;
- **Afschrijvingskosten:** door lage activeringen van investeringsuitgaven in 2020 en 2021 en door het uit de afschrijving lopen van oudere installatie of installatieonderdelen dalen de afschrijvingen in 2022;
- Doordat voor 2022 de inzet van het Ingenieursbureau voor Zuiveringsbeheer hoger is dan in 2021 stijgen de door die afdeling doorbelaste personeelskosten (zie overige opbrengsten). Samen met de algemene stijging van personeelskosten door de cao, sociale lasten en indexering leidt dit tot relatief grote ontwikkeling tussen 2021 en 2022;
- De stijging van de overige kosten is groter dan op basis van de normale indexering mag worden verwacht. Ten eerste is deze post met € 688.000 verhoogd voor de verwachte hogere kosten van de slibverwerking en ten tweede is een aantal verlagingen die bij de begroting van 2021 te voortvarend zijn doorgevoerd teruggedraaid. Op basis van de realisatiegegevens van verwachtingen zijn begrotingsposten voor energie, chemicaliën en grondstoffen in totaal met circa € 500.000 naar boven tot een realistisch niveau bijgesteld. Voor bijvoorbeeld elektra en de grondstof voor slibontwatering is rekening gehouden met 10% hogere prijzen dan in 2021;
- **Toevoeging bestemmingsreserve:** er wordt in 2022 € 1,0 miljoen minder aan de bestemmingsreserve rwzi Utrecht toegevoegd omdat de toevoeging anders hoger is dan de kosten die er uit worden gedekt;
- De overige opbrengsten stijgen door een hogere verrekening van de personeelskosten van het Ingenieursbureau met de projecten waarop deze capaciteit wordt ingezet;
- **Onttrekking aan bestemmingsreserve:** per saldo daalt de onttrekking doordat er minder sloopkosten voor de rwzi's Utrecht en Maarssenbroek dan in 2021 ten laste van de daarvoor ingestelde bestemmingsreserves worden gebracht.

Investeringsuitgaven 2022

Thema/ programma/ doelstelling/ project	Totaal krediet al toegekend*	Nieuw krediet-volume in 2022	Begroting uitgaven 2022
Programma Zuiveringsbeheer	27.220	4.600	9.470
<i>Bouw en verwerving, onderhoud en beheer van rwzi's</i>			
18. GOP Zuiveringstechnische werken	22.700	-	6.500
19. Medicijnresten uit water (Ozon Houten)	4.520	-	1.770
20. Medicijnresten uit water Woerden	-	4.600	1.200
Specifieke projecten			
<u>Rwzi Utrecht</u>	696	2.400	100
32. Herinrichting rwzi Utrecht	696	2.400	100

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Op basis van toekenning t/m 30 juni 2021

8 Waterbewust leven en genieten van water

In 2022 vieren we 900 jaar waterbeheer in het gebied van de Stichtse Rijnlanden. 900 jaar waarin is gewerkt aan droge voeten en schoon water, maar waar er ook ruimte is voor waterbewust leven en genieten met en van water. De activiteiten rond dit thema zullen in het teken staan van ‘900 jaar waterbeheer, waterbewust leven maakt het verschil!’ Waterbewust leven en genieten van water is opgenomen als één van de strategische lijnen op de strategische agenda. Het waterschap heeft een belangrijke rol in het faciliteren van het ‘genieten van het water’, denk hierbij aan vissen, varen en zwemmen. De beleving van ons watererfgoed vinden we belangrijk; vooral omdat watergebonden recreatie, cultuurhistorie en educatie bijdragen aan ons doel om het waterbewustzijn van de maatschappij te vergroten. Dit doen we niet alleen, maar samen met partners.

We volgen de werkzaamheden met betrekking tot ‘genieten van water’ aan de hand van de volgende effect-indicatoren:

Eff 12: Waterrecreant waardeert het watersysteem

- Eff 12: Heldere afspraken over vaarverkeer

Eff 13: Waterschapswerken worden beleefd

- Eff 13a: Recreatief medegebruik van waterassets waar mogelijk faciliteren
- Eff 13: Watererfgoed behouden en beleefbaar maken voor huidige en toekomstige generaties.

8.1 Genieten van water

8.1.1 Waterbewust leven (strategische lijn)

Leven in een delta met een veranderend klimaat en steeds meer inwoners vraagt om het vergroten van het bewustzijn en de betrokkenheid van inwoners bij het waterbeheer. Het is van belang om met één heldere verhaallijn over ‘leven met water’ naar buiten te treden en de dialoog aan te gaan en om samen met inwoners handelingsperspectief te ontwikkelen voor leven met water in hun eigen omgeving. De werkzaamheden voor waterbewust leven zijn gericht op educatie, cultuurhistorie, citizen science, vaarwegbeheer, fietsroutes, blauwe burgerinitiatieven, klimaatadaptatie, inwonersparticipatie bij projecten, en de voorbereiding van de viering van 900 jaar waterbeheer in 2022. Ook is er een sterk raakvlak met vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Foto: vang de watermonsters

2022 staat in het teken van 900 jaar waterbeheer in het gebied van de Stichtse Rijnlanden. We werken eraan watererfgoed te behouden en beleefbaar te maken voor de huidige maar ook voor toekomstige generaties. In de begroting van 2022 is € 400.000 euro opgenomen voor de uitvoering van dit programma. Daarvan

besteden we € 100.000 specifiek aan initiatieven van derden, via een koppeling aan de al bestaande BBI-regeling. Deze regeling heeft daardoor in 2022 een budget van € 200.000.

Met de AB-visie 'de winst zit aan de voorkant' en het nieuwe uitvoeringsbeleid Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH 2021-2026) is ingezet op preventieve communicatie voor initiatieven en gedrag op, met en bij (grond)water. Daarmee draagt ook VTH in hoge mate bij aan de doelen van waterbewust leven. Samen met vergunningverlening, toezicht en handhaving vormt dit het palet om de naleving van regels te beïnvloeden. Aanvullend op en versterkend met de brede bewustwording, gaan wij als onderdeel van het jaarplan VTH een aantal doelgroep- en/of probleem specifieke activiteiten uitvoeren.

8.1.2 Vaarverkeer

Vaarwegbeheer is een wettelijke taak van het waterschap. In 2022 gaan we door op de ingeslagen weg om voor de Kromme Rijn te komen tot een beperking voor het varen, door samen met de gemeentes Utrecht en Bunnik onderzoek te doen naar de mogelijkheden hiervoor.

Daarnaast gaan we, indien noodzakelijk, voor onze vaarwegen en -wateren nieuwe verkeerbesluiten opstellen. Ook is er overleg gevoerd met provincie Zuid-Holland om te komen tot een nieuwe en beter op de praktijk aansluitende overeenkomst voor een kostenvergoeding. In 2022 zetten we in op een soortgelijke aanpassing van de overeenkomst met provincie Utrecht.

Het vaarwegbeleid krijgt in 2022 een impuls: uiteraard wordt ingezet op naleving, maar in 2022 actualiseren we ook delen, mede doordat de overdracht van de GHJ juridisch een feit gaat worden en het van belang is om beleid op de verschillende vaarwegen onderling eenduidig en consequent te laten zijn. Hiervoor is € 100.000 opgenomen in de begroting.

Foto: Rondvaart

8.1.3 Zwemwater

Het waterschap monitort zeven officiële zwemwaterlocaties in haar beheergebied. Op basis van de waterkwaliteit van de afgelopen jaren vallen 6 locaties onder de kwaliteitsklasse 'uitstekend' en 1 locatie heeft kwaliteitsklasse 'slecht'. HDSR is in gesprek met de gemeente Utrecht en de Provincie Utrecht om te onderzoeken welke aanvullende maatregelen gerealiseerd kunnen worden, zodat de waterkwaliteit op deze locatie verbetert.

Eff 12: Waterrecreant waardeert het watersysteem

- **Eff 12: Heldere afspraken over vaarverkeer**

Eff 13: Waterschapswerken worden beleefd

- **Eff 13a: Recreatief medegebruik van waterassets waar mogelijk faciliteren**
- **Eff 13: Watererfgoed behouden en beleefbaar maken voor huidige en toekomstige generaties.**

Exploitatie strategische lijn 2022

Waterbewust Leven	Begroting 2022
Kosten	
Rentekosten	-
Afschrijvingskosten	-
Personeelskosten	354
Overige kosten	517
Toevoeging aan bestemmingsreserves	50
Totaal kosten	921
Overige opbrengsten	
Overige opbrengsten	1
Onttrekking aan bestemmingsreserves	400
Totaal overige opbrengsten	401
Saldo kosten en overige opbrengsten	520

Bedragen zijn in duizenden euro's

De overige netto-kosten van thema Waterbewust leven en genieten van water, zoals de kosten en overige opbrengsten van het vaarwegbeheer, zijn nog opgenomen in het programma Watersysteembeheer.

9 Bestuur, middelen en maatschappij

Het hoofdstuk bestuur, middelen en maatschappij behandelt de strategische lijnen duurzaamheid, digitale transformatie, en toekomstbestendig begroten.

We zijn als HDSR in toenemende mate afhankelijk van informatietechnologie en andere (overheids-) organisaties in het bereiken van onze doelstellingen. Digitalisering biedt steeds meer mogelijkheden en kansen. Dit is inmiddels net zo'n belangrijke productiefactor geworden als mensen en geld. Daarnaast zijn wij onderdeel van de overheid en willen we samen met onze omgeving de overheidsdoelstellingen en – verplichtingen bereiken. Door het opereren in netwerken en de samenwerking met veel verschillende partners, groeit het belang van relatiemanagement. Het is een strategische keuze om te investeren in relaties omdat we daarmee vertrouwen en begrip opbouwen, waardoor we effectiever samenwerken. Dit doen we stroomopwaarts en samen voor de toekomst. Stichtse Rijnlanden wil een vitale overheid zijn, dit doen we vanuit verschillende invalshoeken. We zetten in op 'Duurzaamheid (programma en strategische lijn.), 'digitale transformatie' (strategische lijn) en op versterking van bedrijfsvoering. Binnen de bedrijfsvoering werkt het waterschap verder aan 'Toekomstbestendig begroten (strategische lijn) waarmee bestuur en organisatie beter kunnen (bij)sturen. Ook zetten we in op de positionering van Stichtse Rijnlanden als aantrekkelijke werkgever.

We volgen de werkzaamheden met betrekking tot 'vitale overheid' aan de hand van de volgende effect-indicatoren:

Eff 14: Werken met oog op de toekomst

- Eff 14: Duurzaam werken om onze voetafdruk te verkleinen

Eff 15: Maatschappelijke meerwaarde door samen doen

- Eff 15a: Waterbewust handelen samen met samenwerkingspartners
- Eff 15b: Doelen bereiken door samenwerking

Eff 16: Betrouwbare en servicegerichte overheid

- Eff 16a: Bieden van goede service
- Eff 16b: Waterschap is toegankelijk en transparant

9.1 Vitale overheidsorganisatie

Duurzaamheid is één van de strategische lijnen van het waterschap, we werken aan Doe Denk Duurzaam! Doel is toe te werken naar een emissieloos en circulair waterschap.

9.1.1 Duurzaamheid (strategische lijn)

In 2022 gaat het waterschap verder op de ingeslagen weg naar een emissieloos en circulair waterschap: Doe Denk Duurzaam! Via deze strategische lijn werkt het waterschap aan het reduceren van de eigen uitstoot van broeikasgassen, het opwekken van eigen energie, het terugwinnen van grondstoffen en verhoogde aandacht voor biodiversiteit.

Emissieloos

Om de (eigen) uitstoot van broeikasgassen te reduceren werken we samen met andere waterschappen om inzicht en grip te krijgen op de uitstoot van lachgas en methaan uit de rwzi's. Ook vervangen we de komende jaren een deel van ons wagenpark om directe emissies te reduceren. Onder de noemer Duurzaam Opdrachtgeverschap (DOS) hebben we bijzondere aandacht voor alle aspecten van duurzaamheid in ons projecten en aanbestedingen, denk bijvoorbeeld aan materiaal en materieel. Deze aanpak, die in 2020 is ingezet, zetten we stevig door, onder andere in de aanpak Sterke Lekdijk.

Foto: Windmolen Samsom, Kamerik

Circulair

Het uiteindelijke doel, is dat alle waterschappen in 2050 volwaardig onderdeel uitmaken van de circulaire economie. In een circulaire economie gebruiken we hernieuwbare, duurzame grondstoffen en worden producten, materialen en grondstoffen steeds weer en zo hoogwaardig mogelijk hergebruikt. Er bestaat daardoor geen afval en worden negatieve emissies, zoals CO₂-emissie, zoveel mogelijk voorkomen. Om een circulair waterschap te worden zetten we in op twee strategieën: 1) verminderen van gebruik van primaire grondstoffen in onze projecten, dit wordt opgepakt vanuit Duurzaam Opdrachtgeverschap en 2) het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater om anderen in staat te stellen circulair te bouwen/ondernemen. In 2022 zetten we onder andere in op het terugwinnen en vermarkten van cellulose. Daarnaast werken we met diverse gemeenten mee aan hun Transitievisie Warmte, waarbij we inzetten op het terugwinnen van warmte uit afvalwater.

Biodiversiteit

In ons nieuwe waterbeheerprogramma; Stroomopwaarts, kiest het waterschap voor een scherpere visie op biodiversiteit. We bevorderen biodiversiteit op onze primaire en regionale keringen, op onze eigen terreinen, in alle watergangen en op alle wateroevers. Dit doen we door vanuit Duurzaam Opdrachtgeverschap extra aandacht te hebben voor biodiversiteit in projecten, (terrein)beheer en onderhoud. Biodiversiteit is ook voor veel gemeenten een voorwaarde voor het realiseren van zonneparken, deze ontwikkelingen gaan dus hand in hand.

Foto: Wilde orchidee

Expertteam Innovatieversnelling

Een circulaire economie is ook een economie waarin partners samenwerken om een waardeketen van grondstof tot gebruikers te vormen. Het waterschap is één van die ketenpartners. We moeten dus leren denken in waardeketens, waarin voor elke ketenpartner wat te winnen is. Vaak gaat het om innovaties, waarbij drie aspecten samen moet komen: de technische haalbaarheid, de business case voor de hele keten en elke ketenpartner en tot slot, maar beslist niet het minst belangrijk: de afzetmarkt. Dit zijn andere projecten, andere samenwerkingsvormen en andere contractvormen dan het waterschap gewend is. Het expertteam innovatieversnelling (werktitel) gaat onderzoeken hoe deze nieuwe projecten passen in de planning en control cyclus van het waterschap. Voor deze publiek private samenwerkingen is een bedrag van € 100.000 opgenomen in de begroting.

Eff 14: Werken met oog op de toekomst

- Eff 14: Duurzaam werken om onze voetafdruk te verkleinen

Eff 14: Werken met oog op de toekomst

- Eff 14: Duurzaam werken om onze voetafdruk te verkleinen

Exploitatie strategische lijn 2022

Duurzaamheid	Begroting 2022
Kosten	
Rentekosten	-
Afschrijvingskosten	-
Personeelskosten	364
Overige kosten	669
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-
Totaal kosten	1.033
Overige opbrengsten	
Overige opbrengsten	22
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-
Totaal overige opbrengsten	22
Saldo kosten en overige opbrengsten	1.011

Bedragen zijn in duizenden euro's

Investeringsuitgaven strategische lijn 2022

Thema/ programma/ doelstelling/ project	Totaal krediet al toegekend*	Nieuw krediet-volume in 2022	Begroting uitgaven 2022
Duurzaamheid	-	11.360	2.960
21. HDSR Aardgasvrij	-	1.600	100
22. Zonnepark Meijewetering / Leidsche Rijn	-	360	360
23. Zonnepark locatie Woerden	-	50	50
24. Zonnepark locatie Driebergen	-	50	50
25. Mono-maaisel-vergister	-	3.800	1.000
26. Cellulose terugwinning en opwerking	-	2.400	800
27. Investering centrale slibvalorisatie	-	3.000	500
28. Energiehub Het Klaphek	-	100	100

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Op basis van toekenning t/m 30 juni 2021

9.1.2 Ruimtelijke ontwikkeling / Omgevingswet (strategische lijn)

Via de aandacht voor ruimtelijke ontwikkeling en ons relatiemanagement zetten we in op stroomopwaartse positionering. We werken samen als één overheid om in een vroeg stadium mee te denken in de ruimtelijke ontwikkelingen en de verbinding te leggen met wateropgaven. Dit doen we in 2022 onder andere door onderstaande activiteiten:

- we werken samen met het Rijk, provincies en Utrechtse waterschappen aan het opstellen van een omgevingsagenda voor de landsdelen Noord-Holland, Flevoland en Utrecht;
- we zijn proactief betrokken bij de totstandkoming van de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) van zowel Utrecht als Zuid-Holland en de verdere uitwerking en doorwerking daarvan;
- we versterken onze positie in het samenwerkingsproces met de U16 gemeenten rond het opstellen van het Regionaal Economisch Programma (REP) en het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP);
- met behulp van de wateragenda en een waterpraatkaart participeren we in het maken van gemeentelijke omgevingsvisies en ondersteunen dat met bestuurlijke afstemming en overleg;
- voor waterkwaliteit in de stad zullen we actief en met andere overheden inzetten op de karakteristieke streefbeelden;
- we bouwen verder aan goede strategische relaties en we onderzoeken of we met onze belangrijkste partners een strategische samenwerkingsagenda kunnen opstellen.

Daarnaast breiden we de bestaande Impulsregeling uit tot een integrale regeling voor zowel klimaatadaptatie als gezond water en koppelen we deze aan het relatiemanagement. Met het klimaatadaptatie-deel kunnen lokale overheden weer subsidie vanuit het Deltaprogramma aantrekken. Om dit te kunnen realiseren breiden we de capaciteit uit, bij het ruimtelijke ontwikkelingsteam voor 'weging van het waterbelang', en bij het team gezond water. Deze extra personele en financiële middelen dekken we in respectievelijk de programma's Toekomstbestendig waterbeheer en Gezond water.

Ontwikkelingen vanuit de Omgevingswet

Op 1 juli 2022 treedt de omgevingswet in werking, dit betekent dat een aantal werkprocessen van het waterschap verandert. Wij werken in 2022 (verder) aan het volgende.

- participatie(beleid) als ankerpunt en verplichting in de Omgevingswet;
- een nieuw werkproces voor het nemen van een projectbesluit;
- herinstructie van het verlenen van vergunningen (en toezicht) voor 'werken eigen dienst';
- De (her) inrichting van de VTH- werkprocessen volgens de Omgevingswet en 'weging van het waterbelang' in de Omgevingswet;
- inrichten en vorm geven aan de regionale omgevingsoverleggen;
- leertrajecten op het gebruik van het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet);
- de Wet Bodembescherming (WBB) komt onder de Omgevingswet te vervallen en daarmee is de bestaande rolverdeling tussen de overheden over grondwaterkwaliteit aan het verschuiven. Omdat de provincie Utrecht in 2022 nog (frictie-) kosten neemt, zal dit nu nog niet tot (structurele) extra middelen leiden.

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet

Het DSO wordt een modern overheidsloket, gericht om bij te blijven met wat 'de burger mag verwachten' onder andere subsidieverlening, bezwarenbehandeling, klachtenmeldingen en WOB- en AVG-verzoeken. Dit maakt dat het huidige digitale loket ("Zelf Regelen") bij HDSR ook voor andere dienstverlening mee moet groeien.

- Wij zorgen er voor dat wij informatieplichten, meldingen en vergunningaanvragen vanuit het DSO digitaal in ons zaakstelsel ontvangen. Dit is een harde wettelijke vereiste bij start van de Omgevingswet.
- We bouwen verder aan de inhoud en de ontwikkeling van de ICT-oplossingen om de waterschapsverordening, met digitaal toepasbare regels, in het DSO beschikbaar te maken. Het in gebruik en beheer nemen heeft vooralsnog een streefdatum eind 2023.
- In verband daarmee: de huidige keur krijgt bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet de status 'waterschapsverordening van rechtswege'. Wij maken gebruik van de overgangstermijn van twee jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet voor het omzetten van onze regelgeving.
- Leren werken met DSO via opleidingstrajecten voor medewerkers uit de hele keten.

De dekking hiervoor komt uit de Bestemmingsreserve Omgevingswet. De bestemmingsreserve Omgevingswet voorziet in de benodigde middelen voor het verder ontwikkelen en implementeren van de voorziene instrumenten en werkprocessen voor de implementatie van de Omgevingswet voor de periode 2022, 2023 en deels 2024. Maar de bodem is in zicht.

Als de Omgevingswet 1 juli 2022 van start gaat, zijn de (structurele) kosten voor de rest van 2022 nog € 100.000. Deze kosten zijn niet in deze begroting opgenomen. Als de omgevingswet definitief ingevoerd wordt op 1 juli 2022, zullen we bekijken hoe we deze kosten kunnen dekken.

Zaaksysteem

In 2022 zullen wij toewerken naar het digitaal voeren van het brede palet van onze overheids- ‘transactie dienstverlening’ in en met het zaaksysteem. In termen van de driedeling in de digitalisering (basis op orde, blijven en innovatie), is het vervangen van het zaaksysteem: de basis op orde houden en verbeteren. Door de dynamiek in ICT en op de markt van zaaksystemen, ziet HDSR zich medio 2021 geconfronteerd met de noodzaak om het bestaande zaaksysteem te vervangen. In maart 2022 moet dit gereed zijn, om bij de start Omgevingswet solide operationeel te zijn. We houden rekening met eenmalige kosten van circa € 50.000 voor de inschakeling van externe deskundigen en projectcapaciteit. Gezien dat beide kosten voor exploitatie zijn, als dat de bodem van de Bestemmingsreserve in zicht is, moet dit in de exploitatiebegroting worden opgelost.

Voor toezicht en handhaving gaan we bouwen aan informatiegestuurd toezicht. Door o.a. luchtfoto's en satellietbeelden van achter het bureau te vergelijken met de juridisch juiste situatie, kunnen we toezicht sturen naar locaties waar iets niet in orde is in plaats van hen in het veld daarnaar te laten zoeken

Eff 15a: Waterbewust handelen samen met samenwerkingspartners

9.1.3 Samen met

In 2021 is het waterbeheerprogramma voor 2022-2027 vastgesteld met als koers ‘stroomopwaarts, samen voor de toekomst’. ‘Stroomopwaarts’ staat voor voorbereiden op de toekomst én proactief, vroegtijdig in het proces betrokken zijn. We beschrijven in het nieuwe Waterbeheerplan onze ambities voor schoon en gezond water, duurzaamheid en een waterveilig en klimaatbestendig gebied, en hoe we daar samen met anderen aan willen werken. Doelen bereiken door samenwerking is een uitgangspunt voor deze koers. We hebben samen met onze partners de gezamenlijke opgaven en benodigde inzet besproken en blijven dit ook in de uitvoering doen. Het is nodig om flexibel en adaptief te zijn en in goede verbinding te staan met onze partners. Want HDSR wil de waterdoelen bereiken door per gebied maatwerk te leveren en samen met partners aan innovaties te werken. Daarop organiseren we ons nog beter, zodat we ‘samen doen én samen leren’. Dit krijgt vorm via bijvoorbeeld de doorontwikkeling van ons relatiemanagement en ‘de weging van het waterbelang’.

Eff 15b: Doelen bereiken door samenwerking

9.1.4 Digitale transformatie (strategische lijn)

Informatietechnologie dringt steeds verder door in alle vezels van het hedendaagse leven en dus ook in het werk van het waterschap. Niet alleen wordt digitalisering steeds meer een essentieel onderdeel van reguliere werkprocessen. Om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen, heeft digitalisering een belangrijke rol. Denk hierbij aan de data en de verwerking hiervan die van belang zijn voor bijvoorbeeld prognoses bij extreem wateroverlast, zoals recent noodzakelijk bij de overstromingen in het zuiden van ons land. Of het adequaat kunnen sturen op de systemen in het kader van de procesautomatisering en het daarbij behorende assetpark. Daarnaast hebben recente ontwikkelingen bij Waternet/ AGV laten zien hoe belangrijk het is om als vitale overheidsorganisatie gesteld te staan. En moeten we blijven investeren om voldoende niveau te hebben en houden in het kader van de cyber security. Digitalisering biedt mogelijkheden en kansen. En dit is inmiddels net zo'n belangrijke productiefactor geworden als mensen en geld. Niet voor niets heeft HDSR Digitale Transformatie onderkend als één van de strategische lijnen. Feitelijk zitten we al midden in de transformatie, maar nog niet altijd even bewust en gericht. De uitdaging is om hierop met visie en lef in te haken en de juiste keuzes te maken in deze essentiële en onontkoombare ontwikkeling.

Digitalisering is niet van IT alleen, maar van heel de organisatie. De digitale ontwikkelingen vragen ook van de primaire afdelingen bewustzijn, kennis, vaardigheden, betrokkenheid, inspanning en leiderschap. Dit uit zich

onder meer in de ontwikkeling van rollen als informatiekundigen, functioneel beheerders en digi-ambassadeurs en in de actieve sturing op het IT-portfolio. De primaire afdelingen staan steeds meer zelf aan het roer van digitalisering - in hechte samenwerking met IT.

Digitale Transformatie is lastig af te bakenen, want digitalisering is onderdeel van alle werkprocessen en daarmee van alle strategische lijnen. Het gaat niet alleen over innovatie of over kantoorautomatisering. Digitale Transformatie is integraal en omvat het geheel van innoveren, optimaliseren en betrouwbaar ondersteunen van dienstverlening, processen, organisatie en systemen met behulp van informatie (data) en technologie. Oftewel, het beter, slimmer en soms doorbrekend anders doen van het waterschapswerk door de inzet van informatie en technologie.

Digitale Transformatie wordt gedreven door de ambities van HDSR, de eisen die de overheid aan ons stelt en door technologische ontwikkelingen en nieuwe mogelijkheden. Zo zijn klimatologische- en maatschappelijke ontwikkelingen van invloed op de rol en werkzaamheden van HDSR en heeft dat implicaties voor onze digitalisering.

Samen digitaliseren

Gebiedsgericht opereren in een netwerk met andere organisaties vereist digitale samenwerkingsfaciliteiten en de beschikbaarheid van betrouwbare data, die gemakkelijk kunnen worden uitgewisseld en met elkaar kunnen worden gecombineerd in analyses. De betrokkenheid van burgers en bedrijven bij toekomstbestendig waterbeheer vraagt om mogelijkheden voor digitale participatie en transparante uitwisseling van informatie, zoals bijvoorbeeld het uitvoeren van onderzoek door vrijwilligers en het uitwisselen van open data of gegevens over waterbeheer voor het vergroten van het waterbewustzijn.

Vanuit wet- & regelgeving worden steeds meer eisen gesteld aan de digitalisering van het Waterschap, neem bijvoorbeeld INSPIRE (de Europese verplichting om overheidsdata inzichtelijk te maken voor de burger), het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en de Wet Digitale Overheid (WDO). Ditzelfde geldt voor de verwerking van gegevens in meer algemene zin met de Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG) en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit vraagt steeds meer van onze digitalisering en de daarvoor benodigde organisatie en bemensing.

Aan de andere kant bieden technologische ontwikkelingen steeds meer en sneller nieuwe kansen voor digitalisering van onze bedrijfsprocessen. Een trein waar HDSR kan en móet opstappen om aan de maatschappelijke verwachtingen te blijven voldoen. Denk aan het verkrijgen van gegevens via allerlei sensoren in het veld (Internet of Things), intelligent aansturen van waterwerken (procesautomatisering), verwerken van grootschalige gegevensbronnen en daaruit zinvolle informatie filteren (Artificial Intelligence) en het samenwerken onderling en met vertegenwoordigers van andere organisaties – onafhankelijk van tijd, plaats en apparaat.

De basis op orde

Tegelijkertijd moet de IT-basis op orde zijn én blijven - ook om bovengenoemde ontwikkelingen te kunnen faciliteren. In de Baseline Basis op Orde van de Unie van Waterschappen zijn daarover afspraken gemaakt – onder meer ten aanzien van digitale dienstverlening en samenwerking, beheer van data en digitale documenten, informatiebeveiliging en privacy en de beheersbaarheid van het applicatielandschap en de technische infrastructuur. Een jaar geleden zijn investeringen gedaan om onder meer de hardware op orde te krijgen. Maar daarmee is de kous niet af. Alleen al op orde zijn en blijven is een veelzijdige en complexe opgave die doorlopend onze aandacht en inspanning vraagt. Dit wordt versterkt door het toenemende aandeel digitalisering in onze bedrijfsvoering, de voortsnellende technologische ontwikkelingen, de toegenomen afhankelijkheid van data en – zeker niet te vergeten – de alsmaar groter wordende dreigingen op het gebied van informatieveiligheid.

Op dit moment zijn we bezig om het strategische thema Digitale Transformatie verder uit te werken en richting te geven. Onderdelen daarvan zijn het opstellen van een visie op Digitale Transformatie, opzetten van een proces voor portfoliomanagement voor IT-projecten en het versterken van de IT-voortbrengingsketen.

Op dit punt heeft HDSR een inhaalslag te maken om op niveau te komen. We zien dat een aantal waterschappen om ons heen een vergelijkbare beweging maakt. Digitalisering wordt een steeds groter onderdeel van onze bedrijfsvoering en steeds veelzijdiger en complexer. Dat vraagt om structurele professionalisering en uitbreiding van onze IT-organisatie als basis voor een succesvolle Digitale Transformatie in samenwerking met de andere waterschappen. In 2021 is het budget voor IT incidenteel verhoogd met het resultaat uit de jaarrekening (€ 800.000) voor een eerste aanzet hiertoe. Vanaf 2022 verhogen we het budget met € 2,5 miljoen om hieraan structureel vorm en inhoud te kunnen geven.

Dit budget besteden we met name aan het kwantitatief en kwalitatief verstevigen van de IT-organisatie en het uitbouwen de dienstverlening op onder meer de volgende onderdelen:

- Slagvaardiger, meer klantgericht en wendbaarder maken van de IT-dienstverlening door adoptie van een agile werkwijze – gericht op het kort-cyclisch en adaptief opleveren van resultaten – in nauwe afstemming met belanghebbenden in de verschillende afdelingen.
- Aantrekken van nu ontbrekende capaciteit en deskundigheid op strategisch en tactisch niveau voor richting geven, kaders stellen en het realiseren van goede verbindingen met de uitvoerende afdelingen, met de andere waterschappen (UvW, HWH) en IT-partners.
- Inrichten van een Portfoliomanagement Office met een Portfolio Manager en aanverwante processen om organisatiebreed de juiste keuzes te kunnen maken in de Digitale Transformatie.
- Inrichten van een Security Office met een Corporate Information Security Officer (CISO) en security-specialisten om de toenemende dreiging op het gebied van informatiebeveiliging het hoofd te kunnen bieden.
- Opzetten en uitbreiden van de dienstverlening op het gebied van dataverwerking en business intelligence, om de steeds groeiende hoeveelheid gegevens op een effectieve manier te kunnen benutten.
- Versterken van de regie op onze leveranciers en aanverwante contracten om de alsmaar uitbreidende externe dienstverlening goed te kunnen beheersen.
- Verbeteren van de beheersing en efficiëntie van onze eigen bedrijfsvoering, werkprocessen en middelen door inzet op versteviging van procesmanagement en asset management.
- Integreren van de dienstverlening op de domeinen kantoorautomatisering en procesautomatisering om synergie en efficiëntie te realiseren.

Al met al heeft HDSR de uitdaging een forse inhaalslag te maken om te voldoen aan wat er in de maatschappij leeft en wat van ons wordt gevraagd. We stappen nú op de trein, voordat die het station heeft gepasseerd. Daarmee realiseert HDSR duurzaam dat zij een moderne, transparante en toegankelijke partij is, centraal in de waterbeheerketen.

Exploitatie strategische lijn 2022

Digitale Transformatie	Begroting 2022
Kosten	
Rentekosten	-
Afschrijvingskosten	-
Personeelskosten	2.565
Overige kosten	-
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-
Totaal kosten	2.565
Overige opbrengsten	
Overige opbrengsten	45
Onttrekking aan bestemmingsreserves	-
Totaal overige opbrengsten	45
Saldo kosten en overige opbrengsten	2.520

Bedragen zijn in duizenden euro's

9.1.5 MID-GIS

MID staat voor betrouwbare informatie met betrekking tot uiteenlopende onderwerpen, van ons Beheerregister tot en met meetreeksen van grondwaterstanden, neerslag, etc. Zo is afgelopen jaar het Dashboard Datakwaliteit Beheerregister ontwikkeld, waarin geautomatiseerd wordt bijgehouden welke issues zich binnen datakwaliteit voordoen in het Beheerregister. In 2022 zal worden gewerkt aan het ontwikkelen van aanvullende datacontroles en het oplossen en corrigeren van aangetroffen issues. Hiervoor is ook inzet op landmeetkundige diensten noodzakelijk, waarbij we de inwinning gaan faciliteren met behulp van de tools van Carlson/SurfPC.

In 2022 gaan we zorgen dat het Beheerregister alsnog historie gaat vasthouden. Deze functies zijn ook nodig voor een juiste werking van het hiervoor genoemde Carlson/SurfPC, en dragen bij aan een nog betrouwbaarder registratie van ons areaal.

Al deze betrouwbare informatie wordt niet alleen ingewonnen en geregistreerd, maar moet ook worden ontsloten. Om aan deze verzoeken tot informatie te kunnen voldoen verbetert MID in 2022 haar systemen:

- FEWS wordt geoptimaliseerd voor het delen van informatie;
- MID/GIS ondersteunt I&A bij de vervanging van Flimap en de overgang ArcGis Pro.

Als overheidsorganisatie maakt HDSR veelvuldig gebruik van gegevens uit de basisregistraties (zoals het Kadaster, basisregistratie Personen, etc.). Naast gebruiker is HDSR voor de BRO (basisregistratie Ondergrond) en BGT (basisregistratie Grootchalige Topografie) ook bronhouder. Bij zowel het gebruik als inwinning van de gegevens uit de basisregistraties speelt een aantal zaken die we in 2022 op orde moeten brengen om aan onze wettelijke verplichtingen te voldoen.

Eff 16a: Bieden van een goede service

9.1.6 Educatie en communicatie

Via educatie betrekken we jongeren bij ons waterschap. We vergroten hun waterbewustzijn, we zijn zichtbaar, we laten zien hoe aantrekkelijk en belangrijk werken aan water is. Tijdens de corona periode hebben veel educatie activiteiten op een laag pitje gestaan. Die tijd hebben we benut om onze online watereducatie verder uit te bouwen. Waterschappers kunnen nu virtueel lesgeven in de klas. Scholen kunnen uit onze online opdrachtenbank actuele dilemma's ophalen voor hun projecten. In 2022 vieren we 900 jaar waterbeheer en richten we ons met diverse activiteiten op de doelgroep jongeren. Als de corona situatie het toelaat, werven we in 2022 weer nieuwe jeugdbestuurders.

Foto: Watereducatie, veldles dijkbewaking

De landelijke educatieve samenwerking is in 2021 in een stroomversnelling geraakt en krijgt in 2022 zijn eerste resultaten: een online interactieve rwzi-experience en een lesmodule over klimaat. De evaluatie van het nationaal Jeugdwaterschap in 2021 en de positieve ervaringen met een wat oudere doelgroep zoals onze waterraad (ingesteld in het kader van het proces te komen tot een nieuw Waterbeheerprogramma), leidt in 2022 tot een nieuwe landelijke samenwerking in JongWaterschap. Een voorstel hoe we verder gaan met onze waterraad volgt.

Het belang van een goede communicatie over het werk van ons waterschap blijft toenemen. Net zoals ook de verschillende media die we daarvoor kunnen inzetten. Daarom zijn we in 2021 gestart met het ontwikkelen van een communicatiestrategie die gebaseerd is op de pijlers uit het nieuwe waterbeheerprogramma. Het

uitvoering geven aan deze strategie zal in eerst instantie gebeuren binnen de beschikbare capaciteit. Indien nodig zal dit een nadere uitwerking krijgen in de Voorjaarsnota 2022.

Communicatie strategische lijnen

In de voorjaarsnota is € 100.000 beschikbaar gesteld voor het versterken van de communicatie voor de strategische lijnen. Deze middelen zullen worden gebruikt voor versterking van de organisatie op het gebied van communicatie waarmee uitvoering gegeven kan worden aan een in 2021 hiervoor opgesteld strategisch communicatieplan.

9.1.7 Toekomstbestendig begroten (strategische lijn)

Het programma Toekomst Bestendig Begroten moet leiden tot het financieel voorspelbaarder worden van de organisatie. Hierdoor is de organisatie in staat om een goede meerjarenbegroting te maken en dat zowel de organisatie als het bestuur in staat is hierop flexibel en anticiperend bij te kunnen sturen. Dit is nodig, omdat ons waterschap, onze opgave en onze omgeving aan verandering onderhevig zijn.

Sturingsmodel

Eind 2021 wordt het sturingsmodel, en daarmee de nieuwe bestuurlijke begrotingsstructuur, ter besluitvorming aan het algemeen bestuur voorgelegd. De voorgelegde bestuurlijke begrotingsstructuur wordt in 2022 'onder de motorkap' nader uitgewerkt. De nieuwe begrotingsstructuur zal voor het eerst worden toegepast bij de programma begroting van 2023. Een eerste stap naar de nieuwe begrotingsstructuur is in deze begroting gezet door binnen de bestaande programmabegroting onderscheid te maken tussen reguliere taken en dynamische opgaven (strategische lijnen).

Op basis van het nieuwe Waterbeheerplan 2022- 2027 zullen de bestaande effect-indicatoren in 2022 getoetst worden en waar nodig worden herzien.

Sturingsproces en financieel beleid

Ook de opzet van de P&C-cyclus wordt onder de loep genomen en in een werkwijze P&C beschreven. Daarin worden directe verbanden aangebracht naar de geldende financiële regelgeving en wordt in een taken en verantwoordelijkheden matrix de rolverdeling vastgelegd.

In de Begroting 2022 wordt voor het eerst een 'afslag' gemaakt voor de overprogrammering die op de investeringsprogramma's plaatsvindt. Zie nadere toelichting in het hoofdstuk Kredieten en investeringsuitgaven. Dit met als doel om de realisatiegraad op de investeringen te vergroten. Deze beleidswijziging komt voort uit de uitkomsten van de leerkring investeringen.

Zero-based budgetting

Daarnaast is in de Begroting 2022 een vervolg stap gezet om de bestaande begrotingsposten te voorzien van een kwalitatief betere raming. Met de zero-based budgetting methode wordt niet de begroting van het voorgaande jaar als startpunt genomen, maar worden alle uitgaven in de begroting opnieuw opgebouwd. De wijze waarop en de mate waarin zero-based budgetting zal worden toegepast, wordt momenteel verkend.

9.1.8 Toekomstbestendige organisatie

Hybride werken

De Covid-pandemie heeft veel impact gehad op de organisatie van werk en arbeidsrelaties. Waar de pandemie startte als een 'crisistase' is ze geleidelijk steeds meer sprake van een transitiefase; het hybride werken, zowel op kantoor als structureel in de thuissituatie is het 'nieuwe normaal' geworden. Daarbij zal HDSR als werkgever zich ook in het komende jaar buigen over diverse HR vraagstukken zoals:

- Hoe houd je medewerkers betrokken bij de organisatie?
- Hoe zorgen medewerkers en hun leidinggevenden er samen voor dat ze fysiek en mentaal fit (thuis) werken?
- Hoe geef je als leidinggevende leiding en vooral ook aandacht op afstand?
- Welke functie heeft het kantoorgebouw in Houten?
- Hoe organiseren we leren en ontwikkelen?

Gedurende de pandemie is het werk van het waterschap gedeeltelijk vanuit huis gedaan. We hebben geleerd dat op afstand c.q. thuiswerken goed mogelijk is. Maar ook leerden we dat we een kantoor nodig hebben om samen te werken en elkaar te ontmoeten.

Zeker omdat thuiswerken een belangrijke bijdrage levert aan een meer duurzame maatschappij, mede door het beperken van reisbewegingen, willen we dit na de coronacrisis blijven stimuleren.

In 2022 stemmen we de inrichting en faciliteiten hier meer op af zodat hybride werken, samenwerken en elkaar ontmoeten op kantoor goed mogelijk is. Daarvoor hebben we in de begroting een bedrag van € 250.000 opgenomen.

HDSR als toekomstbestendige en lerende organisatie

In 2021 is voor bijna alle afdelingen een strategisch personeelsplan gemaakt, vanuit de insteek om op elk moment -nu en in de toekomst- te kunnen beschikken over kwalitatief (prestatie, willen, kennen en kunnen) én kwantitatief (aantallen) optimale personeelsbezetting. Dit strategisch personeelsplan geeft op afdelingsniveau richting en invulling aan de toekomstige vacatures, inzetbaarheid en ontwikkeling van medewerkers. In 2022 wordt een eerste uitwerking gemaakt.

HDSR als aantrekkelijke werkgever

HDSR wil vanuit haar eigen identiteit een uitdagende en aantrekkelijk werkgever voor een brede doelgroep zijn om zo medewerkers te kunnen binden en boeien. Ons werk spreekt tot de verbeelding en onze medewerkers werken aan tastbare en maatschappelijk relevante producten.

In de huidige arbeidsmarkt is er al enige tijd sprake van een 'war for talent', vooral voor technisch en ICT-personeel. We zijn gestart met de professionalisering van arbeidsmarktcommunicatie. Daarnaast zullen we voor moeilijk vervulbare vacatures actief gaan searchen.

Ook zullen we als werkgever in deze krappe arbeidsmarkt meer ruimte bieden aan starters, ondanks dat ons werk eigenlijk om vakvolwassen medewerkers vraagt. We gaan daarom vaker stage- en afstudeerplaatsen bieden om op deze wijze jonge mensen te interesseren voor het werk bij ons waterschap met het doel ze voor langere periode aan ons te verbinden.

Verhuizing datacenter van Vallei&Veluwe naar externe partij

September 2021 is gestart met de migratie van het datacentrum van HDSR van locatie Apeldoorn bij Waterschap Vallei en Veluwe naar een commerciële partij. De planning is dat dit traject medio 2022 wordt afgerond, hiervoor is eenmalig € 490.000 nodig. Dit is een verhoging ten opzichte van Voorjaarsnota 2021.

Capaciteit inkoop aanbestedingen

Sinds twee jaar is er meer aandacht voor de doelen die via inkoop nog beter kan bereiken door slimme en uitdagende contracten te sluiten met marktpartijen. Zo stimuleert HDSR innovaties en geeft Duurzaam opdrachtgeverSchap (DOS) vorm. Ook komt er meer vraag naar samenwerkingsverbanden met overheids- en private partners, die ook vanuit het aanbestedingsperspectief in de juiste vorm gegoten moeten worden.

We zijn ons steeds beter bewust van het effect van stevig contractmanagement op bedrijfskritische contracten. Hiermee borgen we dat resultaten die we afspreken in een contract ook worden gerealiseerd. Door inkopers al in de strategiefase aan te haken borgen we dat er rechtmatig en met aandacht voor efficiency (bijvoorbeeld door het sluiten van raamovereenkomsten) wordt ingekocht. We toetsen via spendanalyses regelmatig of HDSR slimmere contracten kan sluiten. Al deze ontwikkelingen zijn in gang gezet en worden in 2022 verder geïmplementeerd.

De geschatte verbeteringen vragen inzet van Inkoop en bovendien verwachten we dat hierdoor het aantal (Europese) aanbestedingen toe zal nemen. Daarom wordt Inkoop per 2022 uitgebreid en is er eenmalig extra budget beschikbaar om de boegolf aan aanbestedingen aan te kunnen.

Verhoging bijdrage BghU

De stijging van de bijdrage aan de BghU hangt sterk samen met een transitie van het ICT-landschap binnen die organisatie. Naar aanleiding van nieuwe regelgeving voor provincies en gemeenten wordt de vervanging van het informatiesysteem niet geactiveerd, maar belast BghU de kosten in het jaar waarin ze gerealiseerd zijn door aan de deelnemers. Dit brengt meerjarig een fluctuerend kostenniveau met zich mee. Naast de normale indexering is voor 2022 een verhoging van € 250.000 nodig, vanaf 2023 liggen de kosten structureel € 150.000 hoger dan in 2021.

Eff 15: Maatschappelijke meerwaarde door samen doen

- Eff 15a: Waterbewust handelen samen met samenwerkingspartners
- Eff 15b: Doelen bereiken door samenwerking

Eff 16: Betrouwbare en servicegerichte overheid

- Eff 16a: Bieden van goede service
- Eff 16b: Waterschap is toegankelijk en transparant

Exploitatie 2022

Bestuur, middelen & maatschappij	Realisatie 2020	Begroting 2021 Incl 1e BW	Begroting 2022
Kosten			
Rentekosten	241	204	171
Afschrijvingskosten	1.380	1.464	1.508
Personeelskosten	16.453	19.392	21.557
Overige kosten	12.812	16.759	17.525
Toevoeging aan bestemmingsreserves	105	50	50
Totaal kosten	30.990	37.869	40.811
Overige opbrengsten			
Overige opbrengsten	3.008	3.487	3.357
Onttrekking aan bestemmingsreserves	498	2.201	1.200
Totaal overige opbrengsten	3.506	5.688	4.557
Saldo kosten en overige opbrengsten	27.485	32.181	36.254

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de begrotingen van 2021 en 2022

- Personeelskosten: buiten de reguliere stijging door cao en dergelijk stijgen de personeelskosten extra door de vergroting van de capaciteit voor ICT (strategische lijn Digitale Transformatie);
- Bovenop de normale indexering stijgen de overige kosten extra door een hogere bijdrage aan de belastingsamenwerking BghU;
- De onttrekkingen aan bestemmingsreserve dalen in 2022 ten opzichte van de gewijzigde begroting van 2021 doordat via de 1^e begrotingswijziging voor 2021 aan de bestemmingsreserve ICT € 800.000 is toegevoegd. Vanuit het jaarresultaat 2020 zijn deze middelen voor hogere kosten in 2021 gereserveerd. In 2022 zijn deze hogere kosten in de exploitatiebegroting verwerkt (zie stijging Personeelskosten) en worden deze niet gedekt uit de bestemmingsreserve.

Investeringsuitgaven 2022

Thema/ programma/ doelstelling/ project	Totaal krediet al toegekend*	Nieuw krediet- volume in 2022	Begroting uitgaven 2022
Programma Bestuur, Middelen en Maatschappij	5.710	250	1.453
<i>Routine - investering Bedrijfsvoering</i>			
29. ICT Basis op orde: Upgrade en vervanging oude applicaties	3.000	-	663
30. ICT Vervanging hardware en infrastructuur	2.710	-	540
31. Nieuwe Nu	-	250	250

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Op basis van toekenning t/m 30 juni 2021

10 Kredieten en investeringsbegroting 2022

Algemeen

Het doel van dit hoofdstuk is:

- vaststellen investeringsbegroting 2022, oftewel de jaarschijf 2022;
- autoriseren van de nieuwe, aanvullende kredietvolumes 2022;
- inzicht geven in de investeringsbegroting en kredietvolume per programma.

Naast de reguliere jaarlijkse exploitatie uitgaven voert HDSR investeringsprojecten uit. De omvang van de begrote totale investeringsuitgaven bedraagt in 2022 € 60,8 miljoen. De omvang van de investeringen neemt na 2021 verder toe als gevolg van met name het in uitvoering komen van de projecten Sterke Lekdijk, GHJ Noord-Waaiersluis, KWA+ en door investeringsuitgaven die volgen uit de 10 strategische lijnen.

Bij uitwerking van de Begroting 2022, wordt de uitbreiding in de portefeuille van investeringsprojecten die de afgelopen jaren in gang is gezet, steeds meer zichtbaar. Enkele (zeer) grote projecten met HDSR-overstijgend belang en externe dekking, naderen de planuitwerking- of realisatiefase, of zijn op onderdelen al in uitvoering: Sterke Lekdijk, GHJ-Noord-Waaiersluis en KWA+. Gezien de toenemende externe financiële bijdragen aan investeringsprojecten, wordt met ingang van de Begroting 2022 ook een paragraaf over “Inkomsten” opgenomen. Tegelijkertijd worden diverse nieuwe ontwikkelingen in gang gezet: de voorbereidingen van de diverse strategische lijnen staan in 2022 voor het eerst op de investeringsbegroting. Dit alles terwijl de inzet op reguliere Programma's op peil blijft. Ook wordt steeds vaker het credo ‘samen met...’ toegepast, zowel intern (synergie) als extern (meekoppelen). Naast evidente (financiële) voordelen, brengt deze publiek-private samenwerking ook uitdagingen met zich mee, op het gebied van afstemming, risico's en fiscale aspecten. Een breed algemeen risico betreft prijsstijgingen, zowel door de aantrekkende economie, als door schaarste van materialen als hout en staal. Naast hogere materiaalkosten kan er ook sprake zijn van vertraagde leveringen van materialen, wat tot vertraging van projecten kan leiden.

Op totaalniveau laat de investeringsbegroting voor 2022 een daling zien van 25% ten opzichte van de Voorjaarsnota 2021. De belangrijkste reden hiervoor is de nieuwe werkwijze in relatie tot de overprogrammering. Op basis van ervaring, lukt het in de meeste jaren niet om de volledige investeringsbegroting te realiseren. Tijdens de “Leerkring Realisatiegraad Investeringsprojecten” van de Unie van Waterschappen, bleek dit bij de meeste waterschappen het geval te zijn. Eén van de adviezen uit die Leerkring is deze ‘overprogrammering’ expliciet te maken. Dit doet HDSR nu door de cumulatieve investeringsbegroting van alle projecten, op totaalniveau, te verlagen met 20%. Zo blijft de doelstelling/prognose van elk individueel project inzichtelijk, maar wordt op totaalniveau een realistischer begroting vastgesteld. Het effect hiervan is dat de liquiditeitsbegroting realistischer wordt, zodat HDSR niet teveel middelen aantrekt op de kapitaalmarkt. Op de belastingtarieven heeft het geen effect, omdat die worden gebaseerd op de kapitaallasten, die ontstaan na oplevering van de projecten. Het streven is de 20% in de toekomst te kunnen verlagen.

De overige ca. 5% verlaging bevindt zich met name bij de specifieke projecten en komt door meevallers, zoals bij nadere bepaling een kleinere scope/ veiligheidsopgave (Sterke Lekdijk), door synergie met andere projecten (GHJ Oevers) en door vertraging in de tijd, waardoor een deel van de uitgaven in het volgende kalenderjaar zal plaatsvinden (KWA+ en GHJ).

Bij de projectmatige sloop- en exploitatie-uitgaven is een stijging te zien van 10%, die het gevolg is van het doorschuiven van uitgaven uit 2021, door het later starten van de sloop rwzi Maarssenbroek.

Actualisatie 2022

Ten opzichte van de Voorjaarsnota 2021 zijn de cijfers voor de jaarschijf 2022 geactualiseerd op basis van de ontwikkelingen en inzichten van het laatste half jaar. De uitkomsten van deze actualisatie zijn terug te vinden in onderstaande tabel.

Investeringsoverzicht t/m 2025 per Thema/ Programma	Totaal krediet*	Nieuw krediet-volume in 2022	Jaarschijf 2022	Jaarschijf 2023	Jaarschijf 2024	Jaarschijf 2025	Jaarschijf 2026
Waterveilige leef- en werkomgeving	91.117	35.121	13.350	13.760	22.910	32.240	29.540
Programma Waterkeringenbeheer	91.117	35.121	13.350	13.760	22.910	32.240	29.540
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	120.083	24.195	10.180	11.845	17.680	18.230	17.250
Programma Watersysteembeheer	114.243	13.960	7.800	8.700	14.800	10.160	8.300
Programma Beperking gevolgen klimaatverandering	565	4.030	1.005	2.470	1.530	6.720	7.600
Programma Gezond Water	5.275	6.205	1.375	675	1.350	1.350	1.350
Zuiver afvalwater, Energieneutraal en circulair	27.220	15.960	12.430	18.300	19.090	74.500	74.800
Programma Zuiveringsbeheer	27.220	15.960	12.430	18.300	19.090	74.500	74.800
Totaal investeringsniveau programma's	238.420	75.276	35.960	43.905	59.680	124.970	121.590
Bestuur, middelen en maatschappij	5.710	250	1.453	1.288	451	1.291	-
Programma Bestuur, Middelen en Maatschappij	5.710	250	1.453	1.288	451	1.291	-
Totaal bedrijfsvoeringsinvesteringen	5.710	250	1.453	1.288	451	1.291	-
Taakstellend investeringsniveau (excl. rwzi Utrecht, GHU, Sterke Lekdijk en KWA+)	244.130	75.526	37.413	45.193	60.131	126.261	121.590

Investeringsoverzicht van specifieke projecten	Totaal krediet*	Nieuw krediet-volume in 2022	Jaarschijf 2022	Jaarschijf 2023	Jaarschijf 2024	Jaarschijf 2025	Jaarschijf 2026
Rwzi Utrecht	696	2.400	100	2.300	-	-	-
GHU	23.862	2.000	4.220	1.000	175	1.000	1.000
KWA+ fase 1	19.176	13.000	6.000	15.000	1.600	-	-
Sterke Lekdijk (excl. grond)	138.000	13.000	28.272	41.588	48.207	51.807	55.557
Totaal Specifieke projecten	181.734	30.400	38.592	59.888	49.982	52.807	56.557
Taakstellend investeringsniveau inclusief specifieke projecten	425.864	105.926	76.005	105.081	110.113	179.068	178.147

Overzicht projectmatige sloop- en exploitatie-uitgaven	Totaal krediet*	Nieuw krediet-volume in 2022	Jaarschijf 2022	Jaarschijf 2023	Jaarschijf 2024	Jaarschijf 2025	Jaarschijf 2026
Totaal projectmatige sloop- en exploitatie-uitgaven	75.780	5.670	16.920	13.504	12.338	9.572	6.606

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Investeringsniveau

In de Voorjaarsnota 2021 zijn, voor de jaarschijf 2022, drie investeringsniveaus gepresenteerd:

- het investeringsniveau Programma's van € 31,3 miljoen;
- het investeringsniveau ten behoeve van bedrijfsvoering van € 0,8 miljoen;
- het investeringsniveau Specifieke projecten van € 48,7 miljoen.

Deze tellen op tot een totaal investeringsniveau van € 80,8 miljoen in 2022. In de Begroting 2022 wordt dit teruggebracht tot € 76,0 * 80% = € 60,8 miljoen om de overprogrammering te corrigeren.

Een actueel investeringsniveau programma's van € 35,96 miljoen

Het programma Waterkeringenbeheer rekent op € 2,2 miljoen hogere uitgaven, omdat een deel van de uitgaven uit 2021 doorschuift naar 2022. De oorzaak hiervan is dat vanwege de stikstofregels gewacht moet worden tot werkzaamheden van enkele nutsbedrijven afgerond zijn, alvorens het waterschap haar werk kan uitvoeren. De raming voor GHU Noord en Waaiersluis valt € 0,6 miljoen hoger uit ten opzichte van de Voorjaarsnota 2021, als gevolg van het naar achter schuiven van werkzaamheden aan de Waaiersluis. Aan het nieuwe GOP Primaire Waterkeringen worden in 2022 nog geen uitgaven verwacht.

Het programma Watersysteembeheer is verlaagd met € 1,2 miljoen, omdat de uitgaven aan gebiedsplannen en de "Kansen watersysteem voor compensatie Veenweideprogramma" enige vertraging kennen en voor Vervanging Groot Materieel in 2022 geen uitgaven verwacht worden.

De Begroting 2022 van het programma Beperking gevolgen klimaatverandering is nagenoeg gelijk aan het kader uit de Voorjaarsnota 2021.

Het programma Gezond Water kent op programmaniveau een € 0,3 miljoen hogere begroting, met name door het doorschuiven van uitgaven, teneinde subsidie hiervoor te ontvangen.

Het programma Zuiveringsbeheer is € 2,9 miljoen opgehoogd. Dit wordt primair veroorzaakt door projecten die eerder van start gaan dan waar in de Voorjaarsnota 2021 vanuit werd gegaan (mono-maaisel-vergister, energiehub Het Klaphek, en centrale slibvalorisatie), dan wel die niet in de Voorjaarsnota 2021 waren opgenomen (HDSR aardgasvrij en Cellulose terugwinning en opwerking). Tot slot zijn de uitgaven aan Medicijnresten uit Water op rwzi Houten hoger dan in de Voorjaarsnota 2021 is aangekondigd.

Een actueel investeringsniveau bedrijfsvoering van € 1,5 miljoen

De begrote uitgaven voor het programma Bestuur, Middelen en Maatschappij worden verhoogd met € 0,6 miljoen. Enerzijds omdat een project wordt toegevoegd dat geen onderdeel uitmaakt van de Voorjaarsnota 2021: Het Nieuwe Nu. Anderzijds omdat diverse ICT-uitgaven doorgeschoven worden vanuit 2021.

Een actueel investeringsniveau voor specifieke projecten van € 38,6 miljoen

- Het investeringsniveau aan de herinrichting van de rwzi Utrecht is verlaagd omdat besluitvorming tegen het eind van het jaar wordt verwacht. De grote uitgaven aan realisatie vallen daardoor pas in 2023;
- Het investeringsniveau van de drie GHJ-projecten is verlaagd met € 2,9 miljoen. Dit komt voornamelijk door lagere uitgaven aan het oeverproject, omdat Willeskop bij GOP Regionale Waterkeringen is opgenomen, als combinatie van oever en kering. De precieze uitwerking wordt nog uitgewerkt en ter besluitvorming voorgelegd;
- Door vertraging worden uitgaven aan KWA+ doorgeschoven. Dit leidt tot een € 1,6 miljoen lagere begroting dan in de Voorjaarsnota 2021 is opgenomen;
- Het investeringsniveau Sterke Lekdijk is € 5,4 miljoen verlaagd. Dit is voornamelijk het gevolg van het feit dat voor twee projecten de opgave kleiner is geworden: een daling van de hoeveelheid te versterken kilometers dijk (CUB en ICU).

Een actueel uitgavenniveau voor projectmatige sloop- en exploitatie-uitgaven € 16,9 miljoen

- De uitgaven aan sloop van de rwzi Utrecht, het GOP Baggeren, het GOP Maaien en Exotenbestrijding en Grondaankopen Sterke Lekdijk zijn (vrijwel) gelijk gebleven;
- De verwachte uitgaven aan de sloop van rwzi Maarssenbroek zijn € 1,6 miljoen hoger dan bij de Voorjaarsnota 2021, vanwege een latere start van de werkzaamheden. De uitgaven schuiven dus door van 2021 naar 2022.

Vaststellen investeringsbegroting, jaarschijf 2022

Het algemeen bestuur stelt met het vaststellen van de Begroting 2022 de jaarschijf vast voor in totaal € 60,7 miljoen. Dit zijn de geplande uitgaven in 2022 met een taakstellend investeringsniveau.

Jaarschijf

Kenmerkend voor investeringsprojecten is dat deze elk hun eigen unieke opgave kennen en in de regel niet binnen een kalenderjaar afgerond zijn. De jaarschijven zijn dan ook weliswaar taakstellend, maar moeten altijd in relatie worden gezien met de uitgevoerde werkzaamheden en activiteiten, en het toegekende (meerjarige) krediet. Het niet in enig jaar gereed komen van een project, heeft financieel gezien met name invloed op het later van start gaan van de afschrijvingskosten.

Inkomsten: subsidies en ontvangsten van derden

HDSR ontvangt in toenemende mate inkomsten die gerelateerd zijn aan investeringsprojecten. Dit zijn enerzijds subsidies en anderzijds ontvangsten van derden. Indien inkomsten ontvangen worden voor investeringen die HDSR in eigen bezit houdt, spreken we van subsidies. Wanneer inkomsten worden ontvangen voor werk dat HDSR na oplevering overdraagt aan een andere partij, spreken we van ontvangsten van derden. Dit betreft met name kansen om werk van anderen met ons eigen werk te combineren: meekoppelkansen.

Subsidies en Ontvangsten van derden

Project*	2022	2023	2024	2025
1. GOP regionale waterkeringen	2.000	-	-	-
4. GHJ Noord & Waaiersluis	-	6.859	-	18.666
11. Gebiedsplannen West (cumulatief)	1.200	300	-	-
12. Toekomstbestendig Watersysteem	-	-	-	1.850
25. Mono-maaisel-vergister	-	-	1.700	-
35. GHJ Baggeren	700	800	-	-
36. KWA stap 1	5.300	3.200	3.000	-
37. Sterke Lekdijk	30.398	34.014	34.746	43.251
Totaal subsidies en ontvangsten	39.598	45.173	39.446	63.767

Bedragen zijn in duizenden euro's

*alleen significant grote posten zijn opgenomen

De ontvangstmomenten van inkomsten zijn relatief gevoelig voor verschuivingen door de tijd. Afhankelijk van de voortgang van het werk en de gemaakte afspraken met de andere partijen, vinden betalingen plaats bij aanvang, tijdens, of na oplevering van het werk. Bovenstaande tabel is dan ook een indicatieve prognose; geen taakstellende jaarbegroting.

Autorisatie kredietvolume 2022

Krediettoekenning van de GOP-investeringsprojecten

De krediettoekenning van deze projecten verloopt via een door het Algemeen Bestuur goedgekeurd grootonderhoudsplan. De looptijd van de meeste GOP's is vijf jaar. Na de introductie van het voortrollende GOP Watersystemen is in 2021 ook het voortrollende GOP Zuiveringstechnische Werken van start gegaan. Deze kennen een jaarlijkse bijstelling; hiervoor wordt bij het vaststellen van de Begroting 2022 ook aanvullend krediet toegekend, voor projecten die starten in het 'nieuwe vijfde jaar' en eventuele nieuwe inzichten.

Op dit moment onderscheiden wij vier lopende GOP's en drie GOP's in voorbereiding:

- GOP Regionale Waterkeringen (bestaand; loopt nog enkele jaren door);
- Voortrollend GOP Regionale Waterkeringen (in voorbereiding, uitgaven vanaf 2023);
- GOP Primaire Waterkeringen 2013-2023 (vrijwel afgerond; geen eigen projecten meer);
- GOP Primaire Waterkeringen (in voorbereiding, uitgaven vanaf 2023);
- GOP Kunstwerken in Keringen (primair en regionaal) (in voorbereiding, uitgaven vanaf 2022);
- Voortrollend GOP Watersystemen (voortrollend sinds 2017; bevat o.m. Kunstwerken en Oevers);
- Voortrollend GOP Zuiveringstechnische Werken (sinds 2021).

Ophogen van het krediet van het Voortrollend GOP Watersystemen met € 5,5 miljoen, voor het jaarprogramma 2025.

Om de waterpeilen te handhaven, om op waterkwaliteit te sturen en om varen mogelijk te maken heeft het waterschap oevers, vispassages, peilregelende kunstwerken zoals gemalen, stuwen, inlaten en sluizen in beheer. Samen vormen deze het watersysteem waarmee we onze taak volbrengen. Aan de bedrijfszekerheid van de oevers en (peilregelende) kunstwerken worden hoge eisen gesteld. Dit is de reden dat het GOP Watersystemen is opgesteld, om het benodigd onderhoud project- en planmatig uit te voeren en op de juiste wijze te prioriteren en te begroten. Met name in gevallen van extreme neerslag of droogte of bij calamiteiten blijkt de bedrijfszekerheid van het systeem (oevers en kunstwerken) een gewaardeerd goed.

Het GrootOnderhoudsprogramma (GOP) Watersystemen verzorgt het planmatig renoveren en vervangen van oevers en kunstwerken in het watersysteem, in een voortrollend programma van 5 jaar. Het benodigde krediet is gebaseerd op de meerjarenplanning van de objecten die moeten worden onderhouden. Het plannen van deze werkzaamheden gebeurt met een combinatie van inspecties, jaar van groot onderhoud (leeftijd van de objecten) en door de bevindingen van de gebruikers. Onderdeel van de 'voortrollende' werking van het GOP is dat jaarlijks nieuw krediet wordt toegevoegd voor het jaar "vier plus-1. Met de voorliggende Begroting 2022 wordt krediet aangevraagd voor de projecten die conform planning in 2025 van start zullen gaan.

Ophogen van het krediet van het Voortrollend GOP Zuiveringstechnische Werken

Bij de goedkeuring van het voortrollend GOP Zuiver op 3 maart 2021 heeft het AB een krediet toegekend voor de periode van 2021 - 2025. Dit is gelijk aan de periode waarnaar wordt gekeken bij de Voorjaarsnota 2021, waarop deze begroting is gebaseerd. Om deze reden zal de eerste aanvulling van dit krediet plaatsvinden bij de vaststelling van de Begroting 2023. Op deze manier komt de tijdshorizon voor dit voortrollend GOP overeen met die van het voortrollend GOP Watersysteem.

Nieuw, aanvullend kredietvolume 2022

Met het goedkeuren van de Begroting 2022 autoriseert het algemeen bestuur een nieuw, aanvullend kredietvolume van € 104,3 miljoen voor 2022. Dit bedrag is als volgt verdeeld over de verschillende typen investeringen:

Investingstype	Nieuw kredietvolume in 2022
Investerings t.b.v. het uitvoeren van de programma's van het waterschap	75,3
Bedrijfsvoeringsinvesteringen	0,3
Investerings in specifieke projecten (rwzi Utrecht, GHJ, KWA+, Sterke Lekdijk)	30,4
Totaal nieuw kredietvolume	105,9

Bedragen zijn in miljoenen euro's

De nadere specificering van met deze begroting te autoriseren kredietaanvragen, staat in de tabel op de volgende pagina, onder "Inzicht in kredietvolume en investeringsbegroting 2022 per programma".

De autorisatie van dit kredietvolume vormt de basis voor de daadwerkelijke toekenning, via nog te agenderen bestuursvoorstellen in 2022. Overeenkomstig de financiële verordening en de regeling financieel beheer, vindt de krediettoekenning als volgt plaats:

- Indien een krediet is opgenomen in de begroting en het krediet is kleiner dan € 100.000, wordt het krediet toegekend door goedkeuring van de begroting;
- Indien een krediet is opgenomen in de begroting en het krediet is groter dan € 100.000, maar kleiner dan € 1.000.000, wordt het krediet toegekend door het college;
- Indien een krediet is opgenomen in de begroting en het krediet is groter dan € 1.000.000, wordt het krediet toegekend door het algemeen bestuur;
- Indien een krediet niet is opgenomen in de begroting of het doel wijkt grotendeels af van wat in de begroting is opgenomen moet een nieuw krediet toegekend worden door het algemeen bestuur.

Onder de te autoriseren kredietbedragen vallen dit jaar ook vier projecten die aanvullend zijn op het kader uit de Voorjaarsnota 2021. De mogelijk uit deze projecten voortvloeiende lasten zijn nu aan de meerjarenraming toegevoegd. Het betreft:

- Synergiekrediet GHJ Noord & Waaiersluis € 5,0 miljoen (geen uitgaven in 2022);
- HDSR aardgasvrij € 1,6 miljoen;
- Cellulose terugwinning en opwerking € 2,4 miljoen;
- Het Nieuwe Nu € 0,25 miljoen.

Deze wijzigingen hebben geen invloed op de afschrijvings- en rentelasten in de exploitatiebegroting van 2022.

11 Belastingen

Belastingopbrengsten 2022

In 2018 is de lijn ingezet om toe te groeien naar kostendekkende tarieven, te sparen voor grote investeringen en het op orde brengen van de reserves. Binnen de Zuiveringsheffing wordt, binnen een hoger dan kostendekkend tarief, werd de laatste jaren € 6,750 miljoen in de bestemmingsreserve rwzi Utrecht 'gespaard' om de hogere kosten van de nieuwe rwzi Utrecht in de exploitatiebegroting op te vangen. Deze dotatie aan de bestemmingsreserve is voor 2022 met € 1,0 miljoen verlaagd tot € 5,750 miljoen. Zonder deze verlaging zou de onttrekking aan deze bestemmingsreserve voor de komende jaren lager zijn dan de dotatie. Binnen de watersysteemheffing zijn, ondanks stijgende kosten en de invloed van herziening van de kostentoedelingsverordening, de laatste jaren stappen gezet naar kostendekkende tarieven. Zo is ook het voor 2021 vastgestelde tarief voor Ongebouwd hoger dan kostendekkend maar is de reserve van deze categorie niet op orde.

Gemiddeld stijgen de voor 2022 begrote netto-kosten ten opzichte van 2021 met 4,8 %. Deze stijging is echter niet gelijk verdeeld over de beide heffingen: de kosten van de watersysteemheffing stijgen met 5,8% en de kosten van de zuiveringsheffing met 3,9%. Omdat het tarief voor de zuiveringsheffing hoger is dan kostendekkend en omdat de kosten van die heffing minder sterk stijgen kan de totale kostenontwikkeling worden opgevangen binnen een verhoging van de belastingopbrengsten van maximaal 4,0%.

Voor de bepaling van de belastingtarieven en daarmee de belastingopbrengsten die in deze begroting zijn opgenomen is grotendeels vastgehouden aan het meerjarenbeeld van de Voorjaarsnota 2021. Uit dat beeld werd duidelijk dat voor de watersysteemheffing ook in 2022 de tarieven moeten worden verhoogd om zowel het komende belastingjaar als op termijn, zonder grote fluctuaties in de tarieven, kostendekkendheid te blijven. Ten opzichte van het beeld bij de voorjaarsnota bieden de egaliseringsreserves van Gebouwd en Natuur echter meer mogelijkheden om de tarieven te dempen. Daarbij komt dat, door het grotere effect van de aanpassing van de kostentoedelingsverordening, de aan Ongebouwd toegerekende kosten lager zijn dan was voorzien. Daardoor kan ook de stijging van het tarief voor Ongebouwd worden beperkt. Vooral door herstel van het belastingdraagvlak daalt het kostendekkende tarief van de zuiveringsheffing, ondanks stijgende netto-kosten. Om te voorkomen dat het tarief de komende jaren teveel fluctueert wordt de stijging van het belastingdraagvlak deels gebruikt om, ondanks een verlaging van het tarief, een hogere belastingopbrengst te realiseren dan bij de voorjaarsnota was voorzien.

Begrote belastingopbrengsten 2021 en 2022	Vastgesteld 2021	Voorgesteld 2022	Ontwikkeling (2022/2021)
Watersysteemheffing ingezetenen	€ 28.910.089	€ 30.582.217	5,8%
Watersysteemheffing ongebouwd	€ 5.840.431	€ 6.012.551	2,9%
Watersysteemheffing natuur	€ 70.512	€ 73.476	4,2%
Watersysteemheffing gebouwd	€ 34.836.754	€ 37.409.437	7,4%
Subtotaal watersysteemheffing	€ 69.657.787	€ 74.077.681	6,3%
Zuiveringsheffing woningen/ bedrijven	€ 62.908.656	€ 63.694.000	1,2%
Subtotaal watersysteem- en zuiveringsheffing	€ 132.566.443	€ 137.771.681	3,9%
Verontreinigingsheffing	€ 320.000	€ 211.063	-34,0%
Totaal belastingopbrengsten	€ 132.886.443	€ 137.982.744	3,8%

Vaststelling van de belastingtarieven

De tarieven 2022 worden tegelijk met deze begroting door het algemeen bestuur vastgesteld door, in dezelfde vergadering, ook de belastingverordeningen vast te stellen. De tarieven komen tot stand door de begrote belastingopbrengsten per categorie om te slaan over het belastingdraagvlak van de verschillende belastingcategorieën. De hoogte van de belastingtarieven wordt dus niet alleen beïnvloed door het begrote niveau van de netto-kosten en de mutaties van de egaliseringsreserves maar ook maar ook door de ontwikkeling van de grondslagen: het aantal hectare grond, het aantal ingezetenen, de WOZ-waarde voor Gebouwd en het aantal vervuilingseenheden voor de zuiveringsheffing.

Met betrekking tot het belastingdraagvlak van 2022 doen zich twee ontwikkelingen voor die enige toelichting behoeven. De groei van het belastingdraagvlak voor Gebouwd, de totale WOZ-waarde, bedraagt 10,7%. Deze groei is opgebouwd uit een stijging van de waarde van 8,0% en een uitbreiding van het areaal met 2,7%.

Daarnaast doet zich een ontwikkeling voor op het gebied van de zuiveringsheffing. Het aantal

vervuilingseenheden bij bedrijven stijgt met meer dan 18%. Deze stijging is een correctie op de daling van vorig jaar. Door de coronacrisis is het deel van Bedrijven in het belastingdraagvlak van 2021 met ongeveer 30.000 vervuilingseenheden, ongeveer 12,5%, naar beneden bijgesteld. Met het zicht op het aflopen van de maatregelen herstelt dit draagvlak zich weer naar 2022.

Belastingtarieven 2022

In onderstaande tabel zijn de belastingtarieven voor 2022 afgezet tegen de belastingtarieven van 2021. Deze vloeien voort uit de netto-kosten per heffing, de kostentoedeling binnen de watersysteemheffing, het belastingdraagvlak volgens de heffingsmaatstaven en de inzet van de egalisatiereserves. De berekening van onderstaande tarieven wordt uitgebreid toegelicht in de stukken bij de belastingverordeningen die in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur ter besluitvorming voorliggen. Daarbij zijn ook de door het college afgewogen alternatieve varianten opgenomen. De herziening van de kostentoedelingsverordening wordt in paragraaf 12.3 nader toegelicht.

Voorgestelde tarieven Begroting 2022

Watersysteemheffing ingezetenen (per huishouden)
 Watersysteemheffing ongebouwd (per hectare)
 Watersysteemheffing wegen (per hectare)
 Watersysteemheffing natuur (per hectare)
 Watersysteemheffing gebouwd (per € 2.500 WOZ)
 Watersysteemheffing gebouwd (van de WOZ)
 Zuiveringsheffing / Verontreinigingsheffing (per ve)

Vastgesteld 2021	Begroting 2022 kosten- dekkend	Begroting 2022 voorgesteld	Ontwikkeling (2022/2021)
€ 88,87	€ 92,21	€ 92,21	3,8%
€ 105,46	€ 95,67	€ 108,62	3,0%
€ 210,92	€ 191,35	€ 217,24	3,0%
€ 6,20	€ 6,38	€ 6,29	1,5%
€ 0,58	€ 0,58	€ 0,57	-3,0%
0,0233%	0,0233%	0,0226%	-3,0%
€ 64,48	€ 62,04	€ 62,50	-3,1%

12 Paragrafen

12.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar en meerjarenbegroting 2022

Zowel de overige ontwikkelingen als de ontwikkelingen binnen de strategische lijnen van de Voorjaarsnota 2021 zijn nader uitgewerkt in deze Begroting 2022. Deze ontwikkelingen zijn toegelicht onder de programma's.

Daarnaast zijn als voornaamste ontwikkelingen de indexering, de actualisatie van de afschrijvingslasten, de bijstelling van de rentelasten verwerkt. Behoudens de actualisering van de personeelskosten en een aantal bijzondere posten voor de overige kosten zijn de effecten hiervan beperkt. De indexeringen wordt verder toegelicht onder Uitgangspunten en normen. Ook de herziening van de kostentoedelingsverordening wordt in een aparte paragraaf toegelicht. Ten opzichte van de voorjaarsnota hebben zich verder geen externe ontwikkelingen voorgedaan die het meerjarenbeeld van de voorjaarsnota sterk beïnvloeden.

De indexering van de personeelskosten bestaat ten opzichte van de voorjaarsnota feitelijk uit twee stappen: bijstelling van de kostenbasis van 2021 en de indexering voor 2022. De meerjarenraming bij de voorjaarsnota was gebaseerd op de begrote kosten voor 2021. Nadien is het effect van de nieuwe cao doorgerekend en die leidde tot een verhoging van de deze basis. Enerzijds door een hogere cao en anderzijds door een herziening van het percentage voor sociale lasten. Daarbij komt dat de CPB-cijfers voor 2022 voor personeelskosten zijn aangepast en in deze begroting zijn verwerkt: van 1,4% tot 2,1%. De salarislasteren per fte zijn daardoor in 2022 hoger dan in de voorjaarsnota werd aangenomen. Daartegenover is er in de begroting van 2022, vanwege de krapte op de arbeidsmarkt, voor gekozen om de kosten van de extra capaciteit uit de voorjaarsnota meer geleidelijk in de begroting van 2022 op nemen. Het uitgangspunt wordt daarbij wel aangehouden dat we erin slagen om de benodigde capaciteit wel volledig aan te trekken en er in het jaar 2023 ook volledig is. daardoor stijgen de kosten tussen 2022 en 2023 meer dan in de voorjaarsnota was voorzien.

Voor de overige kosten is voor een aantal kostenposten binnen de zuiveringsheffing gebleken dat deze in 2021 te krap waren begroot. Voor energiekosten, laboratoriumkosten en kosten van grondstoffen is de begroting van 2021 bij nader inzien te fors naar beneden bijgesteld. In de begroting van 2022 zijn deze posten realistisch begroot. Het totale verhogende effect hiervan is ongeveer € 500.000.

Meerjarenbegroting 2021-2024

Begroting 2022 Verdeling watersysteem- en zuiveringsheffing	Begroting 2021**	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto-lasten*					
Watersysteemheffing	70.548	74.802	78.530	81.091	84.255
Zuiveringsheffing	60.647	63.228	64.910	65.643	65.586
Totaal netto-lasten	131.195	138.030	143.440	146.734	149.840
		5,2%	3,9%	2,3%	2,1%
Belastingopbrengsten					
Verontreinigingsheffing	320	211	211	211	211
Watersysteemheffing	69.658	74.078	78.375	82.920	86.237
Zuiveringsheffing	62.909	63.694	64.968	66.202	67.427
Totaal belastingopbrengsten	132.566	137.772	143.342	149.123	153.664
		3,9%	4,0%	4,0%	3,0%
Mutaties egalisatiereserves					
Watersysteemheffing	-570	-513	56	2.040	2.193
Zuiveringsheffing	2.262	466	58	559	1.841
Totaal mutaties egalisatiereserves	1.692	-47	113	2.599	4.035
Resultaat					
Watersysteemheffing	0	0	0	0	0
Zuiveringsheffing	0	0	0	0	0
Totaal resultaat	0	0	0	0	0

12.2 Uitgangspunten en normen

Het uitgangspunt voor deze begroting is het kader dat met de Voorjaarsnota 2021 door het algemeen bestuur is vastgesteld. De normen en uitgangspunten voor de verwerking van bijvoorbeeld de indexering zijn echter ten opzichte van voorjaarsnota aangepast. De uitgangspunten voor de voorgestelde belastingtarieven en de daaruit voortvloeiende belastingopbrengsten komen vooral uit het coalitieakkoord.

De in deze begroting gehanteerde percentages zijn afkomstig uit de meerjarenraming van CPB van augustus en zijn:

- Personeelskosten: 2,1%;
- Overige kosten en opbrengsten: 1,9%.

De kapitaallasten (rente en afschrijvingen) zijn niet geïndexeerd. Een nadere toelichting van het effect van deze indexeringen treft u in paragraaf 12.1.

12.3 Kostentoedeling

Alle kosten en opbrengsten worden geregistreerd op kostendragers. Deze zijn te onderscheiden in twee soorten: kostendragers die direct volledig aan een programma worden toegerekend en kostendragers die bijdragen aan verschillende programma's, de indirecte kostendragers. De kosten op de laatstgenoemde worden via de verhouding van de begrote uren verdeeld naar de directe kostendragers en op die wijze verdeeld over de programma's.

Ook ten behoeve van de berekening van de belastingtarieven wordt gebruik gemaakt van de kostendragers. De (deels toegerekende) kosten en opbrengsten op de directe kostendragers worden via een verdeelsleutel verdeeld naar de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing. Binnen de watersysteemheffing wordt de verdeling van de toegerekende netto-kosten naar de verschillende belastingcategorieën geregeld door de kostentoedelingsverordening. Voor het belastingjaar 2022 is een technische herziening van deze verordening doorgevoerd (vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 6 oktober 2021). De netto-kosten van de zuiveringsheffing komen volledig ten laste van de belastingplichtigen voor dit tarief. In onderstaand overzicht zijn de percentages uit de vorige en de nieuwe kostentoedelingsverordening naast elkaar gezet.

Kostentoedelingsverordening

	KTV 2020	KTV 2022	Ontwikkeling 2022/ 2020 in %
Watersysteemheffing Ingezetenen	41,0%	41,0%	0,00%
Watersysteemheffing Ongebouwd	8,0%	7,1%	-11,25%
Watersysteemheffing Natuur	0,1%	0,1%	0,00%
Watersysteemheffing Gebouwd	50,9%	51,8%	1,77%
Zuiveringsheffing	100,0%	100,0%	0,00%

Op basis van de geactualiseerde (meetjaar 2020) waardegegevens en oppervlakten en de bijstelling van het aantal inwoners per km² zijn de kostentoedelingspercentages herzien. De actualisering van de inwonerdichtheid heeft geen effect op de toerekening aan de categorie Ingezetenen. De actualisering van de waardeverhouding leidt wel tot een andere verdeling over de verschillende belastingcategorieën van de kosten van de watersysteemheffing. Op basis van veranderde waardeverhouding vindt er tussen de aandelen van de categorieën Gebouwd en Ongebouwd een verschuiving plaats. Door een verschuiving op basis van de hogere waarde van Gebouwd daalt de toedeling van Ongebouwd van 8,0% tot 7,1%. Hierdoor stijgt ook de toerekening aan Gebouwd van 50,9% tot 51,8%. De belangrijkste oorzaak van de verschuiving tussen Gebouwd en Ongebouwd is de stijging van de totale waarde van Gebouwde onroerende zaken tussen 2018 en 2020. De aandelen van de categorieën Ingezetenen en Natuur wijzigen niet. De nieuwe percentages zijn toegepast bij de berekening van de belastingtarieven die leiden tot de belastingopbrengsten die in het hoofdstuk Belastingen nader zijn toegelicht.

12.4 Reserves en voorzieningen

In 2017 is de nota Reserves en Voorzieningen geactualiseerd. In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen op basis van de nieuwe beleidsregels.

Reserves

De reserves worden weergegeven in drie onderdelen: de algemene reserves, de bestemmingsreserves tariefegalisatie en de overige bestemmingsreserves.

Algemene reserves 2022	Stand 1-1-2022	Overheveling naar ER*	Stand 31-12-2022
Watersysteemheffing	5.353	-	5.353
Zuiveringsheffing	7.177	-	7.177
Totaal algemene reserve	12.530	-	12.530

Bedragen zijn in duizenden euro's

De omvang van algemene reserves is bij de jaarrekening van 2020 bijgesteld op basis van de uitgangspunten van de nota Reserves en Voorzieningen. Op basis van de huidige risico's ter grootte van € 6,3 miljoen en de maximale ratio van 2,0 bedraagt het benodigde weerstandsvermogen € 12,7 miljoen (zie de paragraaf weerstandsvermogen). p basis van de lichte stijging van de het benodigde weerstandsvermogen (met € 0,6 miljoen) ten opzichte van 2020, zou € 0,136 miljoen vanuit de egalisatie reserves naar de algemene reserves moeten worden overgeheveld. Indien nodig vindt deze overheveling plaats bij de jaarrekening van 2021 op basis van het op dat moment opnieuw beoordeelde risicoprofiel.

Egalisatiereserves 2022	Stand 1-1-2022*	Dotatie 2022	Onttrekking 2022	Stand 31-12-2022
Watersysteemheffing ingezetenen	2.744	0	0	2.744
Watersysteemheffing overig ongebouwd	-2.213	717	0	-1.496
Watersysteemheffing natuur	16	0	1	15
Watersysteemheffing gebouwd	8.865	0	1.229	7.636
Subtotaal Watersysteemheffing	9.412	717	1.230	8.899
Zuiveringsheffing	14.807	466	0	15.273
Totaal bestemmingsreserves tariefseglisatie	24.219	1.182	1.230	24.172

Bedragen zijn in duizenden euro's

* De stand per 1-1-2022 is gebaseerde op de Jaarrekening van 2020 en de Begroting van 2021 inclusief de 1^e begrotingswijziging van 2021

In 2022 is het voorgestelde tarief voor Ingezetenen kostendekkend. Bij die categorie muteert de egalisatiereserve niet. Voor de categorie Ongebouwd wordt het tarief met 3,0% verhoogd waardoor de dotatie aan de egalisatiereserve stijgt tot € 0,717 miljoen. Daarmee wordt een volgende stap gezet om in 2023 binnen de bandbreedte te komen. Mede om te voorkomen dat de egalisatiereserve van Gebouwd boven de 20% stijgt wordt ook in 2022 een onttrekking gedaan: € 1,229 miljoen. Ook de reserve van Natuur biedt ruimte voor demping van het tarief. Daarvoor wordt ruim € 1.000 aangewend. Voor de zuiveringsheffing daalt de begrote dotatie aan de egalisatiereserve tot € 0,466 tegenover € 2,080 vorig jaar. In de voorjaarsnota was het uitgangspunt om het tarief voor de zuiveringsheffing voor 2022 kostendekkend en dus zonder mutatie van de reserve vast te stellen. Door een groei van het belastingdraagvlak wordt nu toch aan de reserve toegevoegd. Deze is ultimo 2022 hoger dan de bandbreedte maar nu onttrekken aan de reserve zal op langere termijn, met de voorziene stijgende kosten na 2025, onnodige fluctuaties in het tarief opleveren.

Overige bestemmingsreserves	Stand 1-1-2022*	Storting 2022	Onttrekking 2022	Stand 31-12-2022
Gekanaliseerde Hollandse IJssel	38.481	578	4.212	34.846
rwzi Utrecht	23.044	5.735	6.068	22.711
Waterbeheer 900 jaar	350	50	400	0
Transitie	1.071	0	869	202
ICT	61	0	0	61
Omgevingswet	383	0	200	183
Verplichting groen/blauwe diensten	320	350	310	360
HWBP projecten	455	0	0	455
Inzet KWA Havenbedrijf verdieping Nieuwe Waterweg	2.861	56		2.917
Restauratie Woordersluis	1.000	0	0	1.000
Veiligheidstoets regionale waterkeringen	638	0	315	323
Sloop rwzi's Utrecht en Maarsenboek	18.749	0	4.050	14.699
Asset management (nieuw)	520	0	130	390
Totaal overige bestemmingsreserves	87.932	6.769	16.554	78.147

Bedragen zijn in duizenden euro's

* De stand per 1-1-2022 is gebaseerd op de jaarrekening van 2020 en de Begroting van 2021 inclusief de 1^e begrotingswijziging van 2021

Bestemmingsreserve Gekanaliseerde Hollandse IJssel

De reserve is ingesteld in 2013 uit de ontvangen bijdrage van Rijkswaterstaat voor de taakoverdracht van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel. Aan de reserve wordt in 2022 € 0,578 miljoen rente toegerekend. De kosten van € 4,212 miljoen in het kader van beheer en onderhoud van de GHJ en de uit te voeren baggerwerkzaamheden worden in 2022 ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht.

Bestemmingsreserve rwzi Utrecht

De reserve is in 2013 ingesteld ter dekking van de toekomstige investering in de nog te bouwen rwzi Utrecht. Aan deze reserve wordt jaarlijks vanuit de belastingopbrengsten een dotatie gedaan waarvoor in de periode 2015 tot en met 2019 jaarlijks de belastingopbrengsten met 1,5% extra zijn verhoogd. In 2022 wordt € 5,735 miljoen gestort in de bestemmingsreserve. De exploitatie van de nieuwe rwzi Utrecht leidt tot € 6,068 miljoen hogere kosten en die worden ten laste van de bestemmingsreserve gebracht.

Bestemmingsreserve Waterbeheer 900 jaar

De reserve is in 2015 ingesteld ter dekking van de kosten van de activiteiten rond 900 jaar waterbeheer in 2022. Voor deze activiteiten is in 2022 € 0,400 miljoen beschikbaar in de bestemmingsreserve. Na onttrekking van dit bedrag is de bestemmingsreserve aan het eind van 2022 uitgeput.

Bestemmingsreserve Transitie

Uit deze reserve wordt in 2022 ten behoeve van de noodzakelijke, tijdelijke uitbreiding voor de organisatieverandering van het waterbeheer een bedrag onttrokken van € 0,269 miljoen. Tevens wordt rekening gehouden met een onttrekking van € 0,600 miljoen om incidentele kosten op te vangen van de verandering van de organisatie in het kader van de groei van de projectenorganisatie (onder andere de inzet voor het programma Toekomstbestendig Begroten).

Bestemmingsreserve Omgevingswet

In 2016 is een nieuw intern programma gestart: de implementatie van de Omgevingswet. De Omgevingswet bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, natuur en water. In 2022 wordt € 0,200 miljoen aan deze reserve onttrokken.

Bestemmingsreserve Groen/Blauwe diensten

Deze reserve is ingesteld ten laste van het jaarrekeningresultaat 2016 voor cofinanciering van groen/blauwe diensten door de Stichtse Rijnlanden aan externe partijen (agrarische collectieven). Met het vormen van deze bestemmingsreserve kunnen voor dit doel bestemde bedragen worden gemuteerd. De bijdragenregeling

heeft een looptijd van 2016 tot 2021, met een uitloop naar 2022. Voor 2022 worden voor € 0,310 miljoen aan kosten uit deze bestemmingsreserve gedekt. In 2022 wordt een bedrag van € 0,350 miljoen toegevoegd.

Bestemmingsreserve HWBP-projecten

Deze bestemmingsreserve is bij de jaarrekening van 2017 ingesteld en gevuld met het positieve saldo van het voorverkenningstraject "Project Overstijgende Verkenning Dijkversterking Centraal Holland". Deze reserve is specifiek ingesteld voor het opvangen van onvoorziene lasten verbonden aan HWBP projecten, die door HDSR worden uitgevoerd. Voor 2022 zijn dergelijke lasten niet voorzien en is geen onttrekking begroot.

Bestemmingsreserve KWA Verdieping Nieuwe Waterweg

In het boekjaar 2018 is € 2,75 miljoen van het Havenbedrijf Rotterdam ontvangen. Het havenbedrijf heeft de Nieuwe Waterweg verdiept en daardoor zal in de toekomst de KWA vaker en langduriger moeten worden ingezet. Deze bijdrage is bedoeld als compensatie voor de voorziene extra kosten die uit de extra inzet voortvloeien, zowel bij Hoogheemraadschap van Rijnland als bij ons waterschap. Onttrekkingen zullen plaatsvinden als de extra inzet van de KWA daadwerkelijk plaatsvindt. Voor 2022 zijn geen onttrekkingen begroot. Wel worden, volgens afspraak en als uitzondering, renteopbrengsten aan deze bestemmingsreserve toegerekend. Dat leidt in 2022 tot een dotatie van € 56.100 (rekenrente 2,0%).

Bestemmingsreserve Woordersluis

Conform de door het algemeen bestuur vastgestelde Voorjaarsnota 2018 is in deze begroting rekening gehouden met de kosten die voortvloeien uit de restauratie van de Woordersluis in Spaarndam. Deze kosten hebben een omvang van € 1,0 miljoen. Het eigendom van de Woordersluis is door HDSR overgedragen aan het Hoogheemraadschap van Rijnland. Ons waterschap draagt de kosten van de restauratie. In 2022 zijn geen kosten voor de restauratie voorzien en is geen onttrekking begroot.

Bestemmingsreserve sloop

Bij de bespreking van het bestuursverslag en de Jaarrekening 2018 in het AB van 26 juni 2019 is afgesproken om voor de sloop van de oude rioolwaterzuiveringen Utrecht en Maarssebroek een bestemmingsreserve ten laste van de tariefegalisatiereserve zuiveringsheffing een bestemmingsreserve te vormen. In 2022 worden kosten verwacht met een omvang van € 4,05 miljoen die ten laste worden gebracht van de bestemmingsreserve. Het saldo 1-1-2022 is hoger dan volgens de Begroting van 2021 omdat de sloop voor beide rwzi's later in de tijd plaatsheeft en uitgaven worden doorgeschoven.

Bestemmingsreserve Veiligheidstoets Regionale keringen

In de Begroting 2022 is rekening gehouden met de kosten die voortvloeien uit de werkzaamheden met betrekking tot de uitvoering van de veiligheidstoets Regionale Waterkeringen. Deze kosten hebben een omvang van € 0,315 miljoen en voor dit bedrag is een onttrekking begroot aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Asset management

In de Jaarrekening 2020 is een nieuwe bestemmingsreserve Asset Management ingesteld. De bestemmingsreserve is nodig om goed vanuit de beginselen van asset management te kunnen werken. Bij asset management is het belangrijk om beslissingen te kunnen nemen die leiden tot kosten die buiten de kapitaallasten vallen. Hierbij valt te denken aan kosten voor verkenningen van doelmatige investeringsprojecten of inhaalafschrijvingen van doelmatige vervangingsinvesteringen. Omdat het benodigde bedrag hiervoor per jaar sterk kan variëren wordt gekozen voor een stabiele begroting en jaarrekening door het vormen van een bestemmingsreserve. In de Begroting 2022 worden de kosten voor deze activiteiten begroot op € 0,130 miljoen en voor dit bedrag is een onttrekking begroot.

Voorzieningen

Voorzieningen	Stand 1-1-2022*	Storting 2022	Onttrekking 2022	Stand 31-12-2022
Uitkeringen voormalig bestuursleden	113	0	24	89
Uitkeringen voormalig personeel	441	100	68	473
Thuiswerkbudget	291	0	0	291
Voorziening Persoonsgebonden basis budget	1.208	493	0	1.701
Baggeren en saneren waterlopen	0	0	0	0
Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud	6.745	4.758	7.170	4.333
Groot onderhoud Poldermolen 2	243	215	135	323
Groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld	225	57	33	249
Voorziening onderhoud rwzi Utrecht*	2.040	41		2.081
Voorziening Verkiezingen 2023		50		50
Totaal Voorzieningen	11.306	5.714	7.430	9.590

Bedragen zijn in duizenden euro's.

* Stand 1-1-2022 is gebaseerd op de Jaarrekening 2020 en de Begroting 2021

Toelichting

Uitkeringen voormalig bestuursleden

Voor de uit te betalen pensioenen ten behoeve van (voormalige) bestuursleden wordt periodiek de toekomstige verplichting door een actuaire berekend en zo nodig wordt de voorziening op de hoogte van de berekening aangepast. De voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen. In 2022 wordt hieraan naar verwachting € 24.000 onttrokken.

Uitkeringen voormalig personeel

Deze voorziening wordt aangehouden voor nog te betalen bedragen aan voormalig personeel. De omvang van de voorziening wordt jaarlijks opnieuw berekend. In 2022 zal een bedrag van € 68.000 worden onttrokken voor gereserveerde verplichtingen.

Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)

Het doel van het persoonsgebonden basis budget (PBB) is met plezier werken in je huidige en toekomstige functie. Medewerkers in de sector waterschappen kunnen vanaf 1 januari 2021 dit budget van € 6.000 inzetten voor opleidingen of andere activiteiten die nodig zijn voor ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit. Per jaar wordt een bedrag van € 1.000 per medewerker gereserveerd. Indien dit bedrag in een jaar niet wordt uitgegeven dan wordt dit gestort in deze voorziening. Indien er in een jaar meer dan € 1.000 per medewerker wordt uitgegeven zal dit meerdere aan deze voorziening worden onttrokken.

Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud

In januari 2015 heeft het algemeen bestuur ingestemd met het GOP maaien en baggeren en het instellen van de voorziening Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud. De mutaties op deze voorziening zijn conform het GOP in de begroting opgenomen.

Groot onderhoud Kantoor Poldermolen 2

De jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud Poldermolen 2 is gebaseerd op het onderhoudsplan. Voor 2022 is een dotatie opgenomen van € 215.000 en worden de onderhoudskosten ingeschat op € 135.000 en die worden gedekt uit een onttrekking aan de voorziening.

Groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld

De jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld is gebaseerd op het onderhoudsplan. Voor 2022 is een dotatie opgenomen van € 57.000 en worden de onderhoudskosten ingeschat op € 33.000 en die worden gedekt uit een onttrekking aan de voorziening.

Onderhoudskosten rwzi Utrecht

Als onderdeel van het contract voor het onderhoud van de rwzi Utrecht voor de komende 10 jaar is er door de aannemer voor eventuele toekomstige tegenvallers in de onderhoudskosten een garantiebedrag van € 2,0 miljoen aan HDSR betaald. Dit bedrag is in 2019 ontvangen en bij de jaarafsluiting gedoteerd aan deze voorziening. In 2022 worden daaraan geen onttrekkingen gedaan. Wel worden, conform de Nota reserves en voorzieningen, renteopbrengsten aan deze voorziening toegerekend. Dat leidt in 2022 tot een dotatie van € 40.800 (rekenrente 2,0%).

Verkiezingen 2023

In 2023 worden weer waterschapsverkiezingen georganiseerd. Bij de vorige verkiezingen is gebleken dat voor de juiste communicatie in het eigen gebied van HDSR een bedrag van € 100.000 nodig is. In de Begroting 2022 is een bedrag opgenomen van € 50.000 dat in een nieuwe voorziening wordt gestort. In de Begroting van 2023 wordt ook een bedrag van € 50.000 opgenomen. Daarmee kunnen de kosten van de communicatie-activiteiten worden gedekt.

12.5 Weerstandsvermogen

Inleiding

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan:

Het weerstandsvermogen is het vermogen van een waterschap om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de normale bedrijfsvoering wordt aangetast.

Waterschappen met voldoende weerstandsvermogen kunnen voorkomen dat grote financiële tegenvallers zich direct vertalen in een hogere factuur voor de belastingplichtigen.

Risicomanagement

Het beleid dat HDSR voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in de “*Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023*”. In deze nota is de werkwijze vastgelegd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen. Op basis hiervan is de paragraaf weerstandsvermogen opgesteld.

HDSR acht het noodzakelijk om risico's inzichtelijk te hebben, daarom wordt twee keer per jaar een risico-inventarisatie uitgevoerd. Het actuele risicoprofiel komt tot stand door interviews met betrokkenen. Hierbij wordt het softwareprogramma NARIS® (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement-Informatie Systeem) gebruikt. Op hoofdlijnen zijn de risico's op drie manieren te clusteren. Deze clustering is als volgt:

1) Strategische/ tactische risico's

Dit betreffen de risico's die het bestuur raken, oftewel de risico's die met de lange termijn doelstellingen van het waterschap te maken hebben. Dit zijn zowel interne als externe risico's. Grote proces- en projectrisico's vallen hier ook onder.

2) Compliance- en verslaggevingsrisico's

Dit betreffen de risico's die samenhangen met het voldoen aan de wet- en regelgeving en de risico's die samenhangen met het tijdig en juist rapporteren aan interne en externe belanghebbenden.

3) Operationele risico's

De bestuurlijk relevante operationele risico's zijn onder te verdelen in:

- Projectrisico's die door de omvang mogelijk niet binnen het project kunnen worden opgevangen.
- Procesrisico's: grote risico's die voortvloeien uit de reguliere bedrijfsvoering.

- Veiligheidsrisico's: Het waterschap bestaat om veiligheidsrisico's die te maken hebben met de missie weg te nemen. Voor dergelijke risico's is er een apart calamiteitenplan.

In totaal zijn 66 risico's in beeld gebracht en gekwantificeerd door de afdelingen. Aan de hand van de gegevens hierover is een risicosimulatie uitgevoerd. De grootste risico's van HDSR liggen in de projectensfeer bij GOP Regionale Keringen, sloop bestaande installatie rwzi Utrecht (bodemgesteldheid en –vervuiling), claims als gevolg van schade aan oevers. De grootste compliance risico's liggen op het gebied van inkoop en aanbesteding. De grootste procesrisico's betreft ICT Cybercrime (virus, hacken).

Benodigde weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de omvang van de middelen en de mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken, waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat nodig is om alle risico's financieel af te dekken. Het gaat dan om de (rest)risico's waarvoor binnen de projecten of programma's geen (kostenefficiënte) maatregelen zijn of kunnen worden getroffen. De laatste actualisatie van het risicoprofiel is uitgevoerd in de zomer van 2021. Daaruit volgt dat het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 6,33 miljoen. Sinds het jaarverslag 2020 zijn veruit de meeste risico's gelijk gebleven. De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van het jaarverslag 2020 met € 0,6 miljoen gestegen (+ 0,95%).

Voorbeelden van minder of afnemende risico's zijn risico's die gerelateerd zijn aan betere effluentwaarden van de rwzi Utrecht, voldoende aanbieders op de markt voor slibverwerking (Zuiver), meevallende effecten van de Corona pandemie op de organisatie en projecten.

Nieuw opgenomen risico betreft grondverwerving voor project Sterke Lekdijk: waardeverschillen in koop en verkoop van grond. Daarnaast wordt het toenemende risico van stijgende materiaalkosten (m.n. staal en hout) en mogelijke leveringsproblemen gesignaleerd, het effect is op dit moment nog beperkt. De top 5 risico's ziet er als volgt uit.

Nr	Risico	Omschrijving	Gevolg	Beheersmaatregelen
1	Sloop bestaande installatie rwzi- Utrecht (bodem-gesteldheid)	Er wordt gesloopt "exclusief palen". Dit komt overeen met diepten van minimaal 2,5 meter de bodem in. De bodem-gesteldheid is hoogst onzeker (vervuiling? asbest?).	Sanerings-kosten	In het sloopcontract is een hardheidsclausule opgenomen die het risico beperkt.
2	GOP Regionale waterkeringen – projectoverstij-gende risico's	Het belangrijkste project- en programma-overstijgende risico is het risico dat HDSR onvoldoende aansluiting heeft bij andere partijen (intern en extern). Elke partij maakt zijn eigen ontwikkelingen door en heeft te maken met veranderende uitgangspunten (bijvoorbeeld onder invloed van klimaat-ontwikkelingen).	Extra kosten	De ramingen zijn bijgesteld en zijn nu stabiel, met minder tegenvallers. PAS (stikstof) is bijv. geen probleem meer. Er is nog wel een restrisico.

Nr	Risico	Omschrijving	Gevolg	Beheersmaatregelen
3	SLD: de werkelijke kosten van de verkenningen en planuitwerkingen zijn hoger dan de subsidie beschikt door HWBP	Sterke Lekdijk zit nu op het grootste aantal actieve deelprojecten, het risico stijgt daarmee. Er kunnen kostenposten zijn die niet in raming voor HWBP-subsidie zijn meegenomen, of niet voor subsidiering in aanmerking komen.	Meerkosten project	Er wordt kwalitatief goed geraamd en aan risico-management gedaan/ risicoregister opgebouwd. De HWBP-bestemmingsreserve is inmiddels ingesteld.
4	Claims a.g.v. schade (oever) door onze activiteiten	Instabiliteitsproblemen aan kades of wegen waarbij door wegbeheerders aansprakelijkheid van het waterschap wordt gesuggereerd of geclaimd.	Financiële claim	Monitoren van uitgangssituatie; Onderzoeken; Bewijslast verzamelen; Contra expertise/ dossieropbouw.
5	Extern slib niet meer naar rwzi-Utrecht	Onder druk van de publieke opinie kan het niet langer haalbaar zijn om extern slib naar RWZI-U te halen, er moet dan een andere oplossing worden gevonden.	Extra kosten	Een quick scan heeft uitgewezen wat een realistisch investeringsbedrag is indien maatregelen noodzakelijk zijn.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de omvang van de middelen (en de mogelijkheden om deze te genereren) waarover het waterschap beschikt of kan beschikken, waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De algemene reserves (watersysteem en zuivering) vormen het beschikbare weerstandsvermogen. De algemene reserve wordt gevoed uit het resultaat van het voorafgaande jaar; een besluit hierover wordt genomen bij behandeling van deze jaarrekening door het algemeen bestuur.

Omvang en beoordeling van de weerstandscapaciteit medio 2021

Onderstaande tabel geeft de beschikbare weerstandscapaciteit en de reserves door het algemeen bestuur.

Algemene reserves	Stand ultimo 2021
Watersysteem	€ 5,353 miljoen
Zuivering	€ 7,177 miljoen
Totaal algemene reserve	€ 12,530 miljoen

Ratio weerstandsvermogen: relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te vangen. De ratio weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt gekeken naar de verhouding tussen de gewenste weerstandscapaciteit (op basis van de financieel gekwantificeerde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van de berekening vormt het weerstandsvermogen, zoals hieronder weergegeven. Deze berekening is gebaseerd op de stand van de algemene reserves conform Begroting 2022.

Ratio weerstandsvermogen =	$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 12,530 miljoen}}{\text{€ 6,330 miljoen}} = 1,98$
----------------------------	---

Zoals in de 'Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023' is vastgesteld, waarderen we de ratio weerstandsvermogen volgens onderstaande normtabel. HDSR streeft naar een ruim voldoende weerstandsvermogen, zo dicht mogelijk bij 2,0. Aan dit streven wordt invulling gegeven door deze ratio bij de jaarrekening opnieuw te bepalen en indien nodig besluitvorming aan het algemeen bestuur voor te leggen om de omvang van de algemene reserves bij te stellen. Ook op basis van de huidige kengetallen ligt de ratio dicht bij de 2,0.

Normtabel

Weerstand velden		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 – 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 – 1.4	Voldoende
D	0.8 – 1.0	Matig
E	0.6 – 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Op basis van de vastgestelde norm blijkt dat de ratio weerstandsvermogen van HDSR nagenoeg voldoet aan de gewenste ratio van 2,0. Dit houdt in dat er geen ruimte is om vanuit de algemene reserves middelen toe te laten vloeien naar de egaliseringsreserves. Mutaties in de reserves vinden echter plaats bij vaststelling van de jaarrekening op basis van de op dat moment beschikbare kengetallen.

12.6 Financiering

Wet- en regelgeving

De Rijksoverheid heeft regels opgelegd op het gebied van, onder meer, het financieringsbeleid en rentemanagement door waterschappen. Deze regels zijn vervat in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo). De Wet Fido verplicht de waterschappen tot het hebben van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en het jaarverslag. Het treasurybeleid van De Stichtse Rijnlanden is vastgelegd in de verordening "beleids – en verantwoordingsfunctie Waterschap HDSR" en in het "treasurystatuut". Ons beleid is gericht op het financieren van activiteiten tegen zo laag mogelijke financieringskosten, waarbij de renterisiconormen worden beheerst en binnen de hiervoor geldende normen wordt geacteerd. De uitoefening van de financieringsfunctie vindt uitsluitend plaats voor de taken die in de regelgeving zijn opgedragen. Het waterschap financiert zijn taakuitoefening met eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (leningen en rekening-courant).

Ontwikkelingen en rentevisie

De laatste jaren is de rente op de kapitaalmarkt (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar) op een historisch laag niveau gebleven. Aan het begin van het jaar 2021 en in juli 2021 bedroeg de rente op de kapitaalmarkt voor een lening met een rentevaste periode (fixe) van 30 jaar tot 40 jaar ongeveer 0,50% tot 1,00%.

Door eigen waarneming en informatie vanuit de bankwereld wordt getracht de renteverwachting te bepalen. Dit blijft moeilijk te voorspellen door economische en internationale ontwikkelingen die nu ook onder invloed staan van de coronacrisis. De basis van onze rentevisie vormt de renteverwachting over 12 maanden van de grote Nederlandse banken. Daarnaast adviseert het adviesbureau Thésor over relevante rente-ontwikkelingen. Van dit advies is hieronder de hoofdlijn weergegeven.

Hoofddlijn advies renteontwikkeling

Steunmaatregelen van de overheid leiden tot hoge(re) groei- en inflatie verwachtingen en de inflatie heeft in de eurozone afgelopen juni een hoogte bereikt van 1,9%. Dit leidde ertoe dat de rente in het eerste kwartaal van 2021 relatief fors steeg waarna de rente in de zomermaanden weer daalde. Ondanks deze stijging blijft de rente historisch laag.

De verwachting is dat de inflatie rond het niveau van midden 2021 zal blijven en dat begin 2022 de inflatie zal afnemen.

Als gevolg van gestegen prijzen voor energieproducten is op moment van schrijven echter sprake van wat hogere inflatie.

Verwachting van de markt is niet dat de rente zal stijgen de komende tijd. De monetaire beleidsmakers willen namelijk dat de inflatie de komende jaren wel op dit niveau blijft, alvorens de rente te verhogen. De uitdaging wordt een blijvend gemiddelde inflatie van 2% te realiseren.

De focus zal liggen op het 'openen' van Europa en het afbouwen van het pandemie-opkoopprogramma. De Nederlandse Bank verwacht een 'sterk herstel' van de economie volgend jaar, in totaal een groei van 3,7% (bbp). Echter zal de overheid ook de coronasteun afbouwen, waardoor mogelijk de werkloosheid zal stijgen.

De vooruitzichten voor 2022 duiden op een blijvend lage rente. Ook vanuit de economische ramingen van CPB worden geen substantiële stijgingen verwacht. De in rekening gebrachte rente op het rekening-courant krediet van De Stichtse Rijnlanden en van de langlopende leningen blijft onveranderd laag.

De rente die in rekening wordt gebracht op het rekening-courant krediet bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB Bank) is gebaseerd op de geldmarktrente (rente met een looptijd van maximaal 1 jaar). De geldmarktrente is al een aantal jaren laag, waardoor het voorlopig aantrekkelijk blijft om deels in de financieringsbehoefte te voorzien door middel van financiering met kort geld (binnen de kaders van de Wet FIDO).

De financiering van de activiteiten is gebaseerd op integrale financiering. De totale financieringsbehoefte van het waterschap is de graadmeter. Er wordt pas een langlopende geldlening aangetrokken als de kasgeldlimiet dreigt te worden overschreden. De uiteindelijke keuze voor een looptijd hangt af van de duur van de financieringsbehoefte, de actuele renteomstandigheden op het moment van afsluiten van de lening en de inpasbaarheid van deze looptijd in de bestaande langgeldleningenportefeuille. Om een te risicovolle financieringspositie te voorkomen zijn wettelijke normen vastgelegd voor de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Liquiditeitsprognose, financieringsbehoefte en transacties

Er is een liquiditeitsprognose 2022 opgesteld op basis van de Begroting 2022 met als basis de verwachte liquiditeitspositie per 31 december 2021. Op grond van deze liquiditeitsprognose is de verwachting dat er in 2022 geen financieringsbehoefte zal ontstaan. Dit komt met name door de ruime verwachte liquiditeitspositie eind 2021 en omvangrijke inkomende subsidiestromen voor grote projecten zoals de Sterke Lekdijk.

Mochten door omstandigheden deze ontvangsten niet of op een later moment plaatsvinden dan kan dit invloed hebben op de financieringsbehoefte in 2022. Hierbij kan in deze onvoorziene omstandigheden deze financieringsbehoefte worden ingevuld met de kortgeldfaciliteiten (rekening-courant krediet of kortgeldleningen).

De reguliere aflossingsverplichtingen op bestaande leningen bedragen € 10,2 miljoen, zodat de verwachte stand van de langlopende leningen per 31 december 2022 € 277,1 miljoen bedraagt. Deze aflossingen kunnen worden voldaan uit interne middelen. Er is derhalve geen sprake van herfinancieringen. Het verloop van de langlopende leningen is in de onderstaande tabel verwerkt.

Omschrijving	Mutatie	Bedrag
Prognose: langlopende leningen 31 december 2021		287,2
Reguliere aflossingen 2022	-10,2	
Financieringsbehoefte lange termijn	0,0	
		-10,2
Prognose: langlopende leningen 31 december 2022		277,1

Bedragen zijn in miljoen euro's

Schatkistbankieren

Sinds eind 2013 gelden de regels voor het Schatkistbankieren. Dit heeft tot gevolg dat alle provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun tegoeden moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist, het zogenoemde Schatkistbankieren. De financiële gevolgen voor ons waterschap zijn beperkt. Alleen in geval van overliquiditeit wordt tijdelijk een bedrag gestort op een rekening bij de overheid.

Risicobeheer

De houding van De Stichtse Rijnlanden ten aanzien van financiële risico's is defensief en risicomijdend. Het interne risicobeleid richt zich op het inzichtelijk maken, beheersen of verminderen van toekomstige risico's. De uitvoering van de treasurytaak mag niet leiden tot een vergroting van de risico's voor onze organisatie. Hierbij geldt dat het niveau van renterisico's in de komende jaren de wettelijke normen niet overschrijdt. Met de wettelijke normen bedoelen wij de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, zoals vastgelegd in de Wet Fido (zie onderdeel externe toetsing).

Interne toetsing

De treasuryactiviteiten blijven ook in 2022 een onderzoeksonderwerp bij de interne rechtmatigheidscontrole.

Externe toetsing

De provincie Utrecht is aangewezen als toezichthouder voor de Wet Fido. Zij toetst of aan de normen uit de Wet Fido wordt voldaan. Er zijn twee wettelijke normen te onderscheiden:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De wettelijke kasgeldlimiet bepaalt hoeveel, gemiddeld over een periode van 3 maanden, maximaal met kort geld (rekening-courant) gefinancierd mag worden. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Voor waterschappen is dit vastgesteld op maximaal 23%. De kasgeldlimiet bedraagt voor het waterschap in 2022 circa € 41 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een percentage van het begrotingstotaal. Voor waterschappen is het percentage bepaald op maximaal 30% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm heeft als doel het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Dit betekent dat jaarlijks niet meer dan 30,0% van het begrotingstotaal mag worden geherfinancierd. Het renterisicopercentage in 2022 bedraagt voor het waterschap circa 5,7% en is berekend door de aflossingen vanuit de leningenportefeuille af te zetten tegen het begrotingstotaal. Het renterisicopercentage ligt ruim binnen de norm.

Omschrijving	Bedrag	Percentage	Toelichting
Begrotingstotaal 2021	178,3		Bruto begrotingstotaal incl. MRB
1. Renterisico 30% van begroting	53,5	30,0 %	% van begrotingstotaal
A. Renteherzieningen	0,0		
B. Aflossingen	10,2		Aflossingen in 2021
2. Renterisico (A en B)	10,2		Berekende renterisico
1. Renterisiconorm	53,5	30,0 %	% van begrotingstotaal
2. Renterisico werkelijk	10,2	5,7 %	% van begrotingstotaal
3. Ruimte renterisiconorm	43,3	24,3 %	% van begrotingstotaal

Bedragen zijn in miljoen euro's

Tussentijdse rapportages

In de tussentijdse rapportages (Burap) wordt verantwoording over de treasurytransacties afgelegd en waar vereist het beleid bijgesteld op basis van de geactualiseerde liquiditeitsprognose. De volgende zaken worden tussentijds gerapporteerd:

- alle interne en externe ontwikkelingen, die te maken hebben met onze liquiditeitspositie en het aantrekken en uitzetten van gelden;
- een prognose van de financiële stromen en posities;
- de omvang van de renterisico's voor het resterende jaardeel;
- een algemene rentevisie voor het resterende jaardeel;
- een overzicht van de uitgevoerde transacties in het afgelopen jaar;
- de gewijzigde voorgenomen transacties, die ons treasurybeleid vormgeven;
- de toetsing van de renterisico's aan de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

12.7 EMU-saldo

Om zicht te hebben op het Economische en Monetaire Unie (EMU) -saldo van de lokale overheid, zijn alle decentrale overheden verplicht om de berekening van het EMU-saldo in de begroting op te nemen (Wet HOF). Daarnaast is de verplichting om de financiële informatie op kwartaalbasis aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) te verstrekken.

Bij het bepalen van het EMU tekort wordt een andere boekhoudmethode toegepast. Hierdoor is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

De Unie van Waterschappen, IPO en VNG hebben met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden in de periode 2019 tot en met 2022. Voor 2022 bedraagt deze financiële ruimte 0,4% van het Bruto Binnenlands Product. De indicatieve referentiewaarde voor De Stichtse Rijnlanden bedraagt € 19,0 miljoen negatief. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft.

Het Rijk stuurt alleen op het EMU-tekort van alle decentrale overheden gezamenlijk. De minister heeft er mee ingestemd dat hogere EMU-tekorten van de ene groep decentrale overheden in een bepaald jaar gecompenseerd kunnen worden door lagere tekorten of overschotten van andere groepen. Het kabinet heeft aangegeven geen boetes op te leggen. Verder mag een EMU-tekort geen belemmering zijn voor investeringen.

In onderstaand tabel is de opbouw van het EMU-saldo weergegeven. Uit de tabel blijkt voor 2022 een EMU-tekort van € 0,4 miljoen. Dit tekort is binnen de indicatieve referentiewaarde. Ook in de eerste jaren na 2022 ligt het saldo naar verwachting binnen de indicatieve referentiewaarde, behalve in het laatste jaar van de huidige meerjarenbegroting.

Opbouw EMU-saldo	Begroting 2021***	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
1. Exploitatiesaldo voor mutatie reserves	11,4	9,7	4,5	5,2	6,3
2. Invloed investeringsuitgaven					
-/- Bruto investeringen *	-66,0	-60,8	-84,1	-88,1	-143,2
+/- Investeringssubsidies **	30,5	39,6	45,2	39,4	65,6
+/- Afschrijvingen	29,7	29,3	31,4	31,7	32,7
3. Invloed voorzieningen					
+/- Toevoegingen aan voorzieningen	6,6	5,8	6,2	6,4	6,8
-/- Onttrekkingen aan voorzieningen	-7,3	-7,5	-6,2	-6,4	-6,8
-/- Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Invloed reserves (betaling uit reserves)	-18,7	-16,6	-10,9	-9,1	-8,8
5. Deelnemingen en aandelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Berekend EMU-saldo (negatief)	-5,3	-0,4	-13,9	-20,9	-47,4

* Bruto investeringen zijn inclusief de projecten in het kader van KWA+ en Sterke Lekdijk

** De bijdragen voor KWA+ en Sterke Lekdijk zijn meegenomen in de investeringssubsidies

*** De cijfers van Begroting 2021 zijn aangepast naar de definities die ook voor 2022 en verder zijn aangehouden

12.8 Incidentele baten en lasten

Deze paragraaf bevat, conform de voorschriften in het waterschapbesluit, een korte toelichting op de baten en lasten in 2022 die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd.

De kosten en opbrengsten die verband houden met de jaarlijkse inspanningen om de waterschapsdoelen te verwezenlijken zitten veelal structureel of 'meerjarig incidenteel' in de meerjarenbegroting. Voorbeelden van structurele kosten zijn bijvoorbeeld de bedragen die zijn opgenomen voor het onderhoud en beheer van de rwzi's en het watersysteem. Of een begrotingspost voldoet aan het criterium 'incidenteel' hangt enerzijds samen met het karakter en anderzijds met de omvang. Een post moet voldoende substantieel zijn en tevens (volledig) incidenteel van aard maar ook bestuurlijke relevantie weegt mee. Posten die al wel onderdeel uitmaken van de meerjarenbegroting maar incidenteel afwijken vallen daar niet onder. Ook de incidentele posten die gedekt worden uit bestemmingsreserves, zoals bijvoorbeeld de sloopkosten van de rwzi's Utrecht en Maarssenbroek en de viering van 900 jaar waterbeheer, worden in deze paragraaf niet verder belicht. Daarvoor verwijzen wij u naar paragraaf 12.4 waarin deze apart worden toegelicht.

In deze begroting zijn onderstaande posten opgenomen die als incidenteel worden beschouwd:

- De migratie van het datacentrum van HDSR van locatie Apeldoorn bij Waterschap Vallei en Veluwe naar een commerciële partij. Omvang kosten in 2022: € 490.000;
- Onderzoek opbarsting/ opveren van de slootbodembodem Kortrijk/ Portengen. Omvang kosten in 2022: € 125.000;
- In 2022 stemmen we de inrichting en faciliteiten van het kantoor meer op af op hybride werken, samenwerken en elkaar ontmoeten op kantoor. Omvang kosten in 2022: € 250.000;
- Externe deskundigheid op het gebied van private samenwerking: Omvang kosten in 2022: € 100.000.

12.9 Verbonden Partijen

Inleiding

Door middel van verbonden partijen kunnen beleidsvoornemens van het waterschap tot uitvoering worden gebracht. In verband met bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en mogelijke daarmee verband houdende risico's moet in de begroting en in de jaarstukken een paragraaf worden opgenomen waarin aandacht wordt besteed aan de verbonden partijen. 'Een verbonden partij is een rechtspersoon, waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake indien het waterschap zeggenschap heeft, wat blijkt uit het hebben van een stemrecht of door middel van vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Onder een financieel belang wordt verstaan dat het waterschap middelen beschikbaar heeft gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement van de verbonden partij of in het geval dat de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

In de meeste gevallen ontvangt ons waterschap diensten van deze verbonden partijen en daar staan veelal bijdragen tegenover. De ervaring leert dat deze financiële bijdragen zich in sommige gevallen niet stabiel en min of meer volgens de indexering. Bij grote fluctuaties zijn deze onder de betreffende programma's toegelicht.

Visie op verbonden partijen

Het waterschap kent diverse samenwerkingsverbanden met andere overheden en instellingen. Daar waar het voordeel oplevert om samen te werken, zal deze samenwerking worden opgezet, c.q. worden gecontinueerd. Dit voordeel kan direct zijn (minder kosten en/of betere kwaliteit), maar ook indirect bijvoorbeeld in de vorm van een netwerk of naamsbekendheid.

Overzicht verbonden partijen

HDSR heeft met veel participanten een relatie, het is dan ook niet de bedoeling om over elk van hen te rapporteren. We beperken ons tot de bestaande verbonden partijen. Dat zijn in het geval van het waterschap: 2 vennootschappen, 1 regeling voor gemene rekening, 4 gemeenschappelijke regelingen, 1 samenwerkingsovereenkomst en 2 verenigingen. In 2020 heeft het formele besluit plaatsgevonden over de toetreding van HDSR tot het AquaMinerals collectief. Dit is in 2021 door uitgifte van aandelen geformaliseerd en daarom nu ook in onderstaand overzicht opgenomen.

De volgende verbonden partijen worden in het vervolg van deze paragraaf nader toegelicht:

1. Nederlandse Waterschapsbank (NWB).
2. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland
3. Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)
4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard
5. Netwerk Water & Klimaat (voorheen Winnet)
6. AQUON
7. Het Waterschapshuis.
8. Unie van Waterschappen
9. Vereniging werken voor waterschappen (Vwvw)
10. AquaMinerals (BV)

1. Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Ingangsdatum	1954	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB Bank zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.	
Financieel belang HDSR	De deelneming van HDSR in deze AAA-bank bedraagt € 31.165 opgebouwd uit 224 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en 47 (van de 8.511) aandelen B van nominaal € 460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB. Op deze aandelen wordt (weer) dividend uitgekeerd.	
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	Het recht bestaat de algemene vergadering van aandeelhouders te bezoeken.	
Financiële kerncijfers (x € 1 miljoen):	31-12-2019	31-12-2020
- Eigen vermogen (incl. res. boekjaar)	1.796	1.827
- Vreemd vermogen	94.409	105.055
- Jaarresultaat	V 95	V 81
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen	
Risico's	Gering	
Overige informatie	Niet van toepassing	

2. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland (MRB)

Vestigingsplaats	Houten	
Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor gemene rekening	
Ingangsdatum	1 januari 2012	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het beschermen van de waterstaatswerken tegen schade veroorzaakt door woel- en graafwerk van muskus- en beverratten. Deze taak is vastgelegd in de gewijzigde Waterwet die op 1 juli 2011 is ingegaan. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland voert deze taak uit voor de waterschappen: Hollands Noorderkwartier, Amstel, Gooi en Vecht, Rijnland, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, De Stichtse Rijnlanden.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door MRB (aandeel 24,6%) is voor het waterschap in 2021 begroot op € 2,51 miljoen. Verwachte bijdrage 2022: € 2,64 miljoen.	
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het Bestuurlijk Overleg van MRB met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en heemraden. De dijkgraaf van HDSR is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg en één van de heemraden vertegenwoordigt HDSR als lid van het Bestuurlijk Overleg.	
Financiële kerncijfers in euro's	31-12-2019	31-12-2020
- Eigen vermogen	0	0
- Vreemd vermogen	0	0
- Jaarresultaat	V € 119.095	V € 32.947
Relatie met programma	Veiligheid	
Risico's	Uittreden van één of meer deelnemers is van invloed op de kostenverdeling.	
Overige informatie	Niet van toepassing	

3. Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Vestigingsplaats	Utrecht	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Ingangsdatum	1 januari 2014	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie. Doel is verbeteren van kwaliteit, continuïteit en efficiency.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door BghU is voor het waterschap in 2021 begroot op € 2,572 miljoen. (2020: € 2,575 miljoen). De begrote bijdrage 2022 is € 2,896 miljoen. De stijging van de bijdrage is toe te schrijven aan hogere ICT-kosten doordat deze uitgaven direct als kosten worden genomen in plaats van geactiveerd.	
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het Algemeen Bestuur van BghU met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en heemraden	
Financiële kerncijfers in euro's	31-12-2019	31-12-2020
- Eigen vermogen	€ 346.411	€ 437.870
- Vreemd vermogen*	€ 1.715.078	€ 3.818.309
- Jaarresultaat	V € 191.459	V € 939.870
Relatie met programma	Lastendruk	
Risico's	Uittreden van een deelnemer kan invloed hebben op het productievolume, het kostenniveau en de kostenverdeling.	
Overige informatie	Deelnemers op dit moment naast het waterschap zijn de gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Zeist en Utrechtse Heuvelrug.	

* Het Vreemd Vermogen ultimo 2020 is inclusief € 2.648.169 af te dragen saldo aan deelnemers

4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard (RHC)

Vestigingsplaats	Woerden	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Ingangsdatum	1 april 2008	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het gezamenlijk beheren van de archiefbewaarplaats door een bevoegd archivaris. Deelnemende gemeenten naast HDSR zijn: Bodegraven-Reeuwijk, Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden, IJsselstein.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage voor 2020 bedroeg uiteindelijk € 179.969. De verwachte bijdrage voor 2021 bedraagt € 187.132. De begrote bijdrage voor 2022 bedraagt een bedrag van € 198.686.	
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting met één vertegenwoordiger uit het college in de Archiefcommissie (incl. plaatsvervanger). De vertegenwoordigers leggen verantwoording af over het door de Archiefcommissie gevoerde beleid aan het college dat hen heeft aangewezen.	
Financiële kerncijfers in euro's:	2019	2020
- Begroting	€ 904.434	€ 919.250
- Realisatie	€ 894.897	€ 850.899
- Jaarresultaat	V € 9.537	V € 86.351
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Beperkt	
Overige informatie	De kosten van het RHC worden voorgeschoten door de gemeente Woerden. Een nadelig jaarrekening saldo wordt gedekt door bijdragen van de deelnemers aan de regeling en wel als volgt: a) de kosten van de centrale archiefbewaarplaats van het Regionaal Historisch Centrum naar verhouding van het aantal strekkende meters, dat de desbetreffende deelnemer in de archiefbewaarplaats te Woerden heeft ondergebracht; b) de overige kosten naar verhouding van het inwonertal van de desbetreffende gemeente, waarbij voor HDSR uitgegaan wordt van een fictief inwonertal van 42.000, dat elk jaar procentueel aangepast wordt aan het verloop van de bevolking bij de deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling (2021: 42.000).	

5. Netwerk Water & Klimaat (voorheen Winnet)

Vestigingsplaats	Houten		
Rechtsvorm	Samenwerkingsverband		
Ingangsdatum	1 januari 2020, looptijd 4 jaar		
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De voorlopers van deze brede samenwerking zijn de Coalitie Ruimtelijke Adaptatie (CRA, samenwerking op het gebied van ruimtelijke adaptatie sinds 2016) en Winnet (samenwerking op het gebied van de afvalwaterketen sinds 2012). Deze samenwerkingsverbanden zijn samengevoegd in een nieuwe samenwerking Netwerk Water & Klimaat. De opgaven voor ruimtelijke adaptatie en de (afval)waterketen zoals die zijn verwoord in het deltaplan ruimtelijke adaptatie/Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (BAKA) en het Bestuursakkoord Water (BAW), inclusief het bijbehorende addendum, zijn leidend in de doelstelling. De partners richten zich specifiek op een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van onze regio. Hierbij vindt een intensivering van de (netwerk)samenwerking binnen de (afval)waterketen en klimaatadaptatie plaats. De bewustwording van de gevolgen en de effecten van klimaatverandering, bij zowel interne organisaties als bij de omgeving, worden vergroot. Tevens worden waterveiligheid en de digitale dreigingen rondom waterassets zoveel mogelijk gezamenlijk aangepakt. De doelstelling is om dit middels slim samen te werken, kansen te benutten, kennis te delen en te innoveren te bereiken. Deze overeenkomst betreft een samenwerkingsverband van een veertiental gemeenten in de regio Utrecht Zuidwest (Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, Woerden, IJsselstein en Zeist.), HDSR, de provincie Utrecht en de Veiligheidsregio Utrecht.		
Financieel belang HDSR	In 2020 is een bijdrage betaald van € 47.592. De bijdrage voor 2021 is begroot op € 47.592. Verwachte bijdrage 2022: € 47.592		
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	Op de Water & Klimaattafel zijn de bestuurlijke portefeuillehouders vertegenwoordigd van de partners. De bestuurders zijn bepalend in de koers.		
Financiële kerncijfers in euro's:			
- Eigen vermogen	31-12-2019 (Winnet&CRA)	31-12-2020	
	€ 54.926	€ 100.795	
- Vreemd vermogen	Nvt	Nvt	
- Jaarresultaat	N €18.501	€45.869	
Relatie met programma	Zuiveringsbeheer en Beperking gevolgen klimaatverandering		
Risico's	Beperkt. Uittreden van één of meer deelnemers is van invloed op de kostenverdeling.		
Overige informatie	Het eigen vermogen van Winnet (vooruit ontvangen bijdragen) is opgegaan in de nieuwe samenwerking.		

6. AQUON

Vestigingsplaats	Tiel
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Ingangsdatum	1 juli 2011
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	AQUON is het instituut voor wateronderzoek voor negen waterschappen. AQUON levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. AQUON verzorgt voor negen deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW monitoring). Tevens is het, ten behoeve van de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.
Financieel belang HDSR	Voor 2021 is een bijdrage begroot van € 1.987.000 Verwachte bijdrage 2022: € 2,671 miljoen *
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	HDSR is met een lid van het college zowel in het Dagelijks Bestuur als in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd in de GR.
Financiële kerncijfers in euro's:	
- Eigen Vermogen	31-12-2019 € 0 31-12-2020 € 0
- Vreemd vermogen	€ 13.674.641 € 13.722.422
- Jaarresultaat	€ 0 €0
Relatie met programma	Kwaliteit van het oppervlaktewater, zuiveringsbeheer
Risico's	Uittreden van een deelnemer kan invloed hebben op het productievolume, het kostenniveau en de kostenverdeling.

* Door een stijging van de totale meetvraag van de deelnemers stijgen de productiekosten van Aquon. Onze bijdrage stijgt mee.

7. Het Waterschapshuis

Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Ingangsdatum	1 januari 2013
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het Waterschapshuis bevordert samenwerking op ICT-gebied tussen waterschappen en andere overheden die actief zijn in de watersector. Er worden ICT - programma's uitgevoerd voor de waterschappen en er worden applicaties beheerd die door meerdere waterschappen gebruikt worden.
Financieel belang HDSR	Jaarkosten HDSR 2020: € 811.670 Verwachte bijdrage 2021: € 900.000* Verwachte bijdrage 2022: € 950.000 *
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	Eén lid en een plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur.
Financiële kerncijfers in euro's:	
- Eigen vermogen	31-12-2019 € 0 31-12-2020 € 0
- Vreemd vermogen	11.542.078 12.214.831
- Jaarresultaat	€0 €0
Relatie met programma	Bestuur en organisatie
Risico's	Herziening van het werkpakket door HWH 2.0 kan tot financiële en inhoudelijke risico's leiden.
Overige informatie	geen

* De bijdrage van HDSR stijgt doordat de totale kosten van Het Waterschapshuis ook stijgen. Dit is omdat meer projecten gezamenlijk door de waterschappen worden opgepakt in HWH verband. De omgevingswet en digitale transformatie zijn daar voorbeelden van.

8. Unie van Waterschappen

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Verenging	
Ingangsdatum	1927	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Unie van Waterschappen behartigt de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld. De Unie van Waterschappen de vereniging van 21 waterschappen in Nederland. In totaal zijn er 22 waterschappen in Nederland. Waterschap Blija Buitendijks, een onbewoond buitendijks gebied aan de Friese Waddenkust, is geen lid van de Unie van Waterschappen. Door de leden van de Unie is een garantiestelling afgegeven voor totaal € 2,0 miljoen.	
Financieel belang HDSR	De totale begroting van de Unie van Waterschappen bedraagt voor 2022 € 11,078 miljoen waarvan HDSR € 539.039 (2021: € 498.069) bijdraagt. Dit is inclusief de bijdrage voor Bever- en Muskusratten-bestrijding ter grootte van € 46.204 (2021: € 43.000).	
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	HDSR is lid van de Unie van Waterschappen	
Financiële kerncijfers in euro's:		
- Eigen vermogen	31-12-2019 € 1.777.551	31-12-2020 € 1.993.336
- Vreemd vermogen	€ 13.081.790	€ 15.344.423
- Jaarresultaat	N € 118.404 (inclusief bijzondere baten en lasten bedraagt het resultaat een voordeel van € 852.842)	V € 215.816
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Beperkt	
Overige informatie	De bijzondere baten en lasten in 2019 betreffen een herwaardering van het pand.	

9. Vereniging werken voor waterschappen

Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Ingangsdatum	2019
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Voor het onderhandelen en afsluiten van een cao waterschappen is een vereniging nodig. Een vereniging van werkgevers die samen afspraken willen maken over arbeidsvoorwaarden. In onze sector hebben waterschappen en gelieerde organisaties samen deze vereniging opgericht. Een vereniging met het doel een cao afsluiten in haar statuten.
Financieel belang HDSR	€ 21.500 (schatting)
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	HDSR is lid van de Vereniging werken voor waterschappen
Financiële kerncijfers in euro's:	
- Eigen vermogen	N.v.t.
- Vreemd vermogen	N.v.t.
- Jaarresultaat	N.v.t.
Relatie met programma	Bestuur en organisatie
Risico's	Beperkt
Overige informatie	geen

10. AquaMinerals B.V.

Vestigingsplaats	Nieuwegein
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Ingangsdatum	In 2020 heeft het formele besluit plaatsgevonden over de toetreding van HDSR als vierde waterschap tot het AquaMinerals collectief. Dit is in 2021 door uitgifte van aandelen geformaliseerd.
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	AquaMinerals zoekt bestemmingen voor de stofstromen die vrijkomen bij het zuiveren van water. Hiervoor ontwikkelen zij passende ketens, die vervolgens kwalitatief hoogwaardig worden bediend en/of geëxploiteerd. De organisatie is in eerste instantie opgericht voor alle Nederlandse drinkwaterbedrijven, maar inmiddels zijn zij ook actief voor een Belgisch drinkwaterbedrijf en een aantal Nederlandse waterschappen.
Financieel belang HDSR	De deelneming van HDSR bedraagt € 48.604 opgebouwd uit 479 (van de 12.300) aandelen van € 45,50 nominaal met een agio van € 48,75 per aandeel.
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	Volgens de statuten van de vennootschap AquaMinerals zijn de belangrijkste bevoegdheden belegd bij de directeur en de Raad van Commissarissen (RvC). De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) benoemt op voordracht van de RvC de commissarissen; de RvC benoemt de directeur. Als aandeelhouder heeft HDSR toegang tot de AVA.
Financiële kerncijfers:	
- Eigen vermogen (incl. res. boekjaar)	31-12-2019 € 1.298.711 31-12-2020 € 1.315.588
- Vreemd vermogen	€ 3.474.875 € 4.403.247
- Jaarresultaat voor belasting	€ 158.650 € 18.910
Relatie met programma	AquaMinerals zoekt bestemmingen voor stofstromen, zoals zand-, zeef- en roostergoed, die bij HDSR voortkomen uit het zuiveringsproces van afvalwater.
Risico's	Het financiële risico voor HDSR beperkt zich tot de omvang van het aandelenvermogen van € 48.604.
Overige informatie	Niet van toepassing

Titel

Begroting 2022

Datum

30 november 2021